

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Luomisen työ ja kiltin tytön tarina –

kirjoittaminen ammattilaiseksi kasvamisen ja reflektoinnin välineenä

Sirpa Pietilä

Koulutusohjelman opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

KEMI/TORNIO 2008

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on ollut osoittaa eräs keino käyttää luovuutta eli tässä tapauksessa tehdä siitä sanataidetta. Kertomuksen aihe liittyy sosiaalialaan ja kertoo erään tarinan syrjäytymisestä ja paineista, joissa henkilö kasvaa tytöstä naiseksi. Työni tavoite on rohkaista ihmisiä etsimään se oma luovuutensa alue ja kehittämään sitä. Samalla taiteen tekeminen auttaa ihmistä toteuttamaan itseään ja parantamaan omaa elämänlaatuaan.

Työn olisi voinut rakentaa käyttämällä muiden kirjoittamia kertomuksia, mutta halusin käyttää siihen omiani. Ei ole oleellista, minkä verran kertomuksissa on todellisuuspohjaa, vaan se, mikä on esteettinen lopputulos. Halusin työstää tarinasta näytelmän, koska koin, että parhaimmillaan se toimisi monologinäytelmänä. Eräs tavoite opinnäytetyölleni oli osoittaa, että lopputulos voi olla myös taiteellinen produktio, jos se oleellisesti liittyy opiskelukokonaisuuteen. Jos työstä etsitään tutkimustyön piirteitä, tätä voisi luonnehtia kuvailevaksi tutkimukseksi.

Tämä opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta. Varsinaisessa tarinassa kerron tytön kipeää tekevästä kasvamisesta lapsesta nuoreksi aikuiseksi. Kiltit tytöt -tarina ei ole mitenkään erikoinen, sosiaalialan työssä kohtaa usein asiakkaita, joiden lapsuus tai nuoruus ei ole mennytkään ihan toivotulla tavalla. Silti Kiltit tytöt on tavaton ja erikoinen juuri sillä tavalla kuin jokaisen oma tarina on. Se oma, ihmisen mittainen tarina. Kiltit tytöt koostuu useista pienistä tarinoista, joissa olen yrittänyt nähdä maailman niin kuin lapsi tai nuori kokee tapahtumat. Ensimmäisessä osassa etsin perusteluja sille, miksi tapahtui niin kuin tapahtui. Toivon, että tämä työ herättää kiinnostuksen kirjoittamiseen. Kirjoittaminen auttaa analysoimaan ja perustelevaan asioita, minkä kautta myös itsensä ja muiden ymmärtäminen helpottuu. Kirjoittamista voi käyttää työvälineenä ymmärryksen lisäämisessä. Juuri ymmärtämiseen perustuu hyvin pitkälle se, miten sosiaalialan työntekijä kykenee asiakkaitaan auttamaan. Asiasanat: luovuus, kirjoittaminen, sosiaalialan työ

ABSTRACT

The aim of this thesis is to prove that one way to use your creativity is to make it literary art. The subject of this story relates to social services and tells about retiring and the pressures in which a person grows from a girl to a woman. The aim of my thesis is also to encourage people to find the area of their creativity and to develop it. In the same, making art helps people to self-actualize and to improve their own quality of life.

It would have been possible to build the story by using stories of other people, but I wanted to use my own stories. It is not essential if the stories are true or not, but the final aesthetical work of art. I wanted to make a play, because I thought that at its best it would work as a monologue. One target was also to prove that the result can also be an artistic product, if it essentially relates to the educational scheme. If we seek for the scientific research you could characterize this as a descriptive research.

This thesis consists of two parts. In the main story I tell about hurting episode can it be to grow and to become adult. Kiltit tytöt is not an unusual story, in social work we often meet clients whose childhood or adolescence has not been as it should have been. Still, Kiltit tytöt is unusual and special the way that each life story is. The one and only to each person. Kiltit tytöt consists of several short stories in which I have tried to see the world as a child or youngster is experiencing events. In the first part I search explanations and try to find out why everything went the way it went. I hope that this thesis awakes interest in writing. Writing helps to dissect and validate things and that is why it helps to understand yourself and other people. Writing can be a tool to increase your understanding. Understanding is the main basis in how social worker can help the clients.

Key words: creative, writing, social work

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO.....	5
2 KIRJOITTAMINEN AMMATILLISEN REFLEKTOINNIN VÄLINEENÄ	8
2.1 Kirjoittaminen reflektoinnin välineenä.....	8
2.2 Kirjoittaminen sosionomin työvälineenä.....	11
3 MITÄ KILTIT TYTÖT MINULLE OPETTI?	13
4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	23
LÄHTEET	26
LIITE	27

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön ensimmäinen tutkimuskysymys käsittelee auttamistyötä ja siihen liittyviä kysymyksiä. Millainen työntekijän tulisi olla, jotta parhaiten pystyisi asiakastaan auttamaan? Mitä taitoja hänen tulisi teorian tietojen lisäksi omata, jotta auttamistyö olisi hedelmällistä, syvää ja rakentavaa? Itse lähdin liikkeelle siitä väittämästä, että toisen ihmisen ymmärtäminen lähtee itsensä ymmärtämisestä. Itseymmärrys on kaiken lähtökohta. Jos ymmärtää itseään, on helpompi ymmärtää myös muita. Jos tajuaa omien reaktioidensa syitä ja käyttäytymisensä motiiveja, niitä on helpompi tajuta myös kanssaihminen kohdalla.

Opinnäytetyöni on kirjoittamani Kiltit tytöt -monologinäytelmä, joka kertoo erään nuoren ihmisen kehityskertomuksen. Tarina kertoo nuoren tytön syömishäiriöstä ja aiheuttamasta syrjäytymisestä, ja voisi siis olla hyvinkin tavallinen sosiaalialan kentällä työskentelevälle. Tämän tarinan päähenkilö puhuu omista tunteistaan, mutta ei kaikessa kokemattomuudessaan kykene vielä ymmärtämään itseään. Kirjan päähenkilö kirjoittaa pieniä tarinoita, joihin hän purkaa vihaa, kateutta, pelkoja ja aggressioita eli kaiken sen, mitä kiltti tyttö ei saisi tuntea. Kirjoittaminen on keino minkä avulla hän purkaa kaiken sen pahan, mille ei muita kanavia löydä. Onneksi on kuitenkin päiväkirja, jonka avulla hän reflektoi asioita sillä elämäkokemuksella ja hauraudella, kuin siinä iässä ja elämänvaiheessa kykenee. Minun elämäkokemukseni ja tämän hetkinen todellisuuteni on toinen kuin tytön. Olen huomattavasti vanhempi ja kokeneempi ja sen takia näkökulmakin on hieman toisenlainen. Itse reflektoin tapahtumia ja mielenliikkeitä omasta kokemuspohjastani käsin. Molempia meitä yhdistää kuitenkin sama asia – olemme molemmat kokeneet kirjoittamisen keinoksi eheyttää jotain, joka on mennyt rikki. Kirjoittaminen on auttanut meitä molempia ymmärtämään itseämme paremmin.

Tässä opinnäytetyössä haluan osoittaa, miten merkittävä tekijä kirjoittaminen voi olla itseymmärryksen kehittymisessä. Toivon pystyväni oikeilla sanoilla kertomaan siitä, miten tervehdyttävä ja voimaannuttava kirjoittamisprosessi on ihmiselle, joka harhailee psyykkisen tasapainottomuuden tilassa. Olen analysoinut tapahtumia ja päähenkilön mielenliikkeitä Erik H. Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian mukaan, koska hänen teoriansa perustuu toiveikkaaseen ajatukseen siitä, että minän perustunteet eivät ole pysyviä. Elämässä on toivoa, koska myönteiset ja kielteiset tunteet eivät ole lopullisia ja

peruuttamattomia. Kirjoittamisen aikana eläydyin tarinan päähenkilön elämään ja niihin tunteisiin, joita hän koki. Tunnistin itsessäni samoja ahdistuksia ja koko negatiivisten tunteiden skaalan, jonka tämä prosessi minussa aiheutti. Kokemus oli ahdistava, mutta samalla se opetti jotain. Kun uskaltauduin tuolle matkalle, en enää samana ihmisenä sieltä palannut.

Puhutaan siis refleктоimisesta, jossa palataan aiempiin kokemuksiin, huomioidaan sen aiheuttamat tunteet, jotka arvioidaan sitten uudelleen. Parhaassa tapauksessa tuo prosessi antaa uusia näkökulmia ja muutoksia toiminnassa. Näin tapahtui myös sekä myös sekä tytön että minun kohdallani. Kun tyttö kirjoitti ja pohti asioita ja kypsyi muutenkin kehityksessään, tämä avasi uusia näkökulmia kärsimykseksi muodostuneeseen elämään. Samoin tapahtui minulle. Syöksyessäni vihan, katkeruuden, kateuden ja aggressioiden maailmaan minun oli alettava analysoimaan, että mistä kaikki ne tunteet tulevat ja mitä niiden taustalla on. Kun samastuu toisen ihmisen asemaan, taustalta löytyy yllättäviäkin asioita. Aloin ymmärtää, miten vihan taakse saattaakin piiloutua pelko, kateuden taakse riittämättömyys ja katkeruuden taakse viiltävä loukkaantumisen tunne. Ylipäätään ihmisen asosiaalinen käyttäytyminen saattaa olla hätähuuto, jolla hakee hyväksyntää ja oikeutta olemassaololleen. Ihmisen asosialisuus saattaa olla vain naamio, jonka taakse on oppinut piiloutumaan. Kun me sosiaalialan työntekijät näemme näiden naamioiden taakse, se tekee ymmärtämisen ja sen vuoksi auttamisen helpommaksi. Tuomitseminen ja syyllistäminen ei tällöin olekaan tarpeellista, koska ymmärtäminen ei enää jääköön ulkokohtaiseksi, vaan yltää syvälle. Tällöin auttaja jaksaa kuunnella, odottaa ja tukea oikealla tavalla, koska kykenee näkemään asiakkaansa pyrkimyksen parempaan. Auttajan on helpompaa samastua asiakkaan asemaan ja ehkä kompastelevaankin eteenpäin yrittämiseen. Mitä syvemmistä ongelmista on kysymys, sen enempi asiakas tarvitsee aikaa ja ohjausta omien motiivinsa työstämiseen. Keskinäisen yhteistyön ja ymmärryksen lisääntyessä on myös helpompaa nähdä toivo, optimismi ja myönteisyys sekä ihmisissä että elämässä ylipäätään.

Rakastettuni kulkee päällään paita, jossa lukee: Positiivisuus on perseestä. On helppo yhtyä lauseeseen, sillä positiivisuus on niin loppuun kaluttu ja väärillä merkityksillä ladattu, että pahimmillaan positiivisuuteen kannustaminen tekee vain vihaiseksi. Positiivinen asenne ei synny hokkuspokkus-tempuilla eikä ole ihmisessä tahdolla säädeltävissä. Positiivinen asenne vaatii enemmän. Se ei synny sanomalla naminami tai

pusipusi, vaan se vaatii kielteistenkin asioiden ja tapahtumien ymmärtämistä, hyväksymistä, niiden kanssa elämistä ja niihin sopeutumista. Tässäkin tapauksessa lähtökohtana on oman itsen ymmärtäminen ja rakastaminen. Se ainoastaan voi johtaa muiden ymmärtämiseen, rakastamiseen ja toivon näkemiseen.

Suora johdannainen ja toinen opinnäytetyöni aihe on luovuus, ja tässä tapauksessa nimenomaan kirjoittamisessa käytettävä luovuus. Luovuutta tarkastellessani lähtökohtana on ollut ajatus, että jokainen ihminen on luova. Luovuus voi näkyä monilla elämän alueilla ja ihminen sopeutuu kehittämällä ratkaisuja aina arkipäivän ongelmista suuriin abstrakteihin kysymyksiin. Niksi-Pirkka kertoo ihmisen luovuudesta, samoin Einsteinin suhteellisuusteoria. Jokaisella on oma luovuutensa alue, jota kehittämällä ihminen kykenee parantamaan elämänlaatuaan ja mahdollisesti hyödyttämään myös muita.

Usein luovuus yhdistetään taiteen tekemiseen. Itse olen rajannut luovuuden käsitteen tässä tapauksessa sanataiteeseen ja kirjoittamiseen. Halusin valita aiheen, joka on tarpeeksi lähellä itseäni ja omia kokemuksiani, jotta tarinasta tulisi elämänmakuinen. Koska tämä tarina saa omat tunteeni liikkeelle, toivon sen tekevän sitä myös muille. Tunteiden kokeminen on tärkeää psyykkisen ja sosiaalisen hengissä pysymisen kannalta. Sitä paitsi ole oikeita tai vääriä tunteita, ne kaikki kuuluvat ihmisenä olemiseen ja kasvamiseen. Halusin tehdä kirjoittamiseen liittyvän opinnäytetyön, koska koen kirjoittamisen tärkeänä monestakin syystä. Se kehittää analysointitaitoja, koska kirjoitettaessa on ajateltava ja mentävä syvälle. Kirjoittaminen on väline, jolla on helppo peilata omia tunteitaan ja kirjoittamisen avulla pääsee kosketuksiin tunteidensa kanssa. Asian voisi tiivistää vanhaan fraasiin, joka aina vain on yhtä käyttökelpoinen. Kirjoitan jotta tiedän, mitä ajattelen. Kirjoittamisen avulla asiat tulevat näkyviksi, niitä on helpompi tutkia ja analysoida, etsiä syitä ja selityksiä. Lisäksi kirjoittaminen opettaa keskittymään ja laajentaa sanavarastoa. Ehkä tärkein kirjoittamiseen liittyvä seikka on kuitenkin, että se helpottaa toisen asemaan asettumisessa. Toisin sanoen kirjoittaminen kasvattaa empatiakykyä.

2 KIRJOITTAMINEN AMMATILLISEN REFLEKTOINNIN VÄLINEENÄ

2.1 Kirjoittaminen reflektoinnin välineenä

Olen määritellyt opinnäytetyöni kuvailevaksi tutkimukseksi. Tutkimuksen pitäisi vastata kysymyksiin mitä, milloin ja miten. Tässä tapauksessa siis tyttö sairastui syömishäiriöön ollessaan 15-vuotias ja sairastuminen tapahtui useiden lapsuudessa ja varhaisnuoruudessa sattuneiden kehityskriisien epäonnistumisen takia. Eräs kriteeri kuvailevalle tutkimukselle on tutkimuksen luotettavuus, mikä ei tässä tapauksessa toteudu. Tapahtumat ovat kooste useista eri ihmisille sattuneista asioista ja mukana on myös fiktiota. Toinen tästä opinnäytetyöstä käytettävä määritelmä voisi olla selittävä tutkimus, joka tutkii asioiden syy-seuraussuhteita. Myös näitä elementtejä on löydettävissä. Tätä opinnäytetyötä voi käyttää esimerkkinä siitä, miten ihmisen syrjäytymiseen johtavat tekijät voivat vaikuttaa ja miten tapahtumat saattavat käytännön elämässä edetä. Tässä tapauksessa puhutaan syömishäiriöstä, mutta yhtä lailla kysymys voisi olla alkoholismista, huumeiden väärinkäytöstä, peliriippuvuudesta tai mistä hyvänsä addiktiosta.

Suosittelen kirjoittamista kaikille, mutta ihmissuhdetyötä tekeville ennen kaikkea. Keskustelu on tärkeää, mutta kirjoittamalla sekä työntekijä että asiakas voivat purkaa tuntojaan rehellisemmin, ilman keskustelussa tapahtuvaa sensuuria. Sosionomi voi työstää kirjoittamalla omia tunteitaan ja hän voi suositella kirjoittamista myös asiakkaalleen. Hän voi pyytää asiakasta kirjoittamaan elämästään vaikka päiväkirjan muodossa, mutta jos asiakas ei ole kiinnostunut kirjoittamisesta, voi työntekijä hahmottaa asiakkaan tilannetta kirjoittamalla siitä itse. Toisen henkilön asemaan asettuminen on syvempää, kun työkaluna käyttää kirjoittamista. Päiväkirja tekee asiat näkyviksi ja vaikka tunteiden läpikäymisen mekanismia ei ymmärrä, tunteen aiheuttama asia on tapahtunut ja tunne on taltioitu. Kilttien tyttöjen päähenkilö kirjoittaa päiväkirjaan tuntojaan ja vaikka hän ei vielä ymmärräkään kaikkia tapahtumien taustalla olevia asioita, hän on tehnyt ne itselleen näkyviksi. Samalla hän pääsee siihen mittaansa, mihin noilla kokemuksilla ja tuossa kehitysvaiheessa on mahdollista.

Reflektointi edellyttää määrätynlaista etäisyyttä ja objektiivisuutta asiaa kohtaan ja uskallan väittää, että mitä syvemmästä ongelmasta on kysymys, sitä enemmän vaaditaan aikaa asian reflektointiin. Tästä tekisin myös sen yksinkertaisen johtopäätöksen, että

mitä syvemmästä ongelmasta on kysymys, sitä useampia kirjoituskertojakin se vaatii. Ongelmaa on tarkasteltava ajan kanssa ja useista näkökulmista. Itse tarinan kirjoittajana reflektoin tytölle sattuvia tapahtumia omasta taustastani ja kehitysvaiheestani käsin. Sen lisäksi, että olen reilusti vanhempi, minulla on myös teoretietoa sekä kokemusta lapsena, äitinä, sosiaali-alan työntekijänä ja kirjoittajana olemisesta.

Kirjoittaminen on monella tavalla hyödyllistä ja avartavaa. Päiväkirjan sivuille voi vuodattaa kaikenlaisia tunteita. Päiväkirja voi olla myös oiva työväline. Kysymys voi olla vaikka oppimispäiväkirjasta, jolla havainnoi omaa työtään. Sen avulla on helppo havaita rutiinit ja kaavamaisuudet, se voi laajentaa käsitystä omasta työstä ja työnkuvasta. Päiväkirja voi toimia myös työnohjauksen pohjana ja sillä on jo itsessään terapeuttinen merkitys. Pirkko Niiranen on tehnyt pedagogisiin perusopintoihin sisältyvää opetuksen ja opettajuuden kehittämishanketta ja hän on tutkinut myös oppimispäiväkirjan merkitystä. Hän kertoo, miten tutkijat kirjoittavat tutkimusprosessiin liittyviä ajatuksia ja tunteita päiväkirjamaiseen muistivihkoon. Päiväkirjamerkintöjen kautta muidenkin tietämys tieteellisestä ajatteluprosessista on näin ollen lisääntynyt ja päiväkirjan kirjoittamisesta on ollut myös laajempaa hyötyä kuin vain ajatusten selkiintyminen tutkijalle.

Niirasen mukaan oppimispäiväkirjoja voidaan tarkastella reflektion käsitteen avulla. Päiväkirja voidaan määritellä opiskelijan reflektiivisen ajattelun välineeksi, jolloin reflektiivinen ajattelu on oman toiminnan, ajattelun ja oppimisen arviointia. Oma toimintaa, ajattelua ja oppimista tietoisesti pohtiessaan opiskelija muodostaa henkilökohtaista käsitystään opiskeltavista asioista ja siten myös valmiudet oman oppimisen arviointiin kehittyvät. Oppimispäiväkirja edistää hänen mukaansa tiedon muokkaamista ja soveltuu hyvin aktivoivaan tai prosessorientoituneeseen opetukseen. Hän korostaa oppimispäiväkirjan merkitystä myös, kun oppimisen arviointia kehitetään yliopistoissa. Kun keskeistä oppimisen välinettä eli oppimispäiväkirjaa myös arvioidaan, on kysymys konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaisesta autenttisesta arvioinnista ja tällöin arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Arvioinnin kohde on silloin oppimisprosessiin sisältyvä, eikä siitä erillinen tuotos (Joensuun yliopisto, julkaisematon käsikirjoitus).

On hyvä kiinnittää huomiota myös itse kirjoittamiseen ja sen terapeuttiseen merkitykseen. Kirjallisuusterapia on yksi taideterapian muoto. Kirjallisuusterapiassa eli

sanataideterapiassa käytetään kaunokirjallisuutta terapeutin prosessin apuvälineenä. Terapiaprosessissa voidaan hyödyntää joko itse tuotettua tekstiä tai olemassa olevaa kirjallista aineistoa. Kirjallisuusterapian tavoitteena on vuorovaikutusprosessi, joten sitä harjoitetaan yleensä erilaisissa ryhmissä. Tavoitteena on vahvistaa ja kehittää persoonallisuutta ja ennen kaikkea oppia tunnistamaan omia tunne-elämän ristiriitoja. Kaunokirjallisuuden henkilöhahmot voivat esimerkiksi tarjota samastumiskohteita, joiden avulla voi peilata omaa käyttäytymistään. Runosta tai kuvasta syntyvät ajatukset taas voivat olla kimmokkeena omaan kirjoittamisprosessiin. Kirjoittamisessa pidän tärkeänä nimenomaan käsin kirjoittamista alussa, sillä se antaa tilaa ja avaruutta ajatuksille, ei rajaa tai pakota, kuten koneen kanssa työskentely. Viimeistelyn voi sitten tehdä koneella.

Psykoanalyysin oppi-isä Sigmund Freudin teorit ovat vaikuttaneet kirjallisuusterapiaan. Hänen mukaansa tiedostamattomat toiveet ja sisäiset konfliktit vaikuttavat fantasioiden ja kirjallisten tuotosten syntyyn. Tällöin käytetään esitietoista ja tiedostamatonta materiaalia tunteiden tutkimisessa. Sanat antavat tunteille ilmaisumuodon. Psykiatri C.G. Jung on taas kiinnittänyt huomiota symboleihin, jotka ovat enemmän kuin merkkejä. Hän painotti, että yksilön mahdollisuus kasvuun on yhtä tärkeää kuin luova eheytyminen. Jung on esittänyt, että ihmiset ovat runoilijoita ja luovuuden avulla he voivat kehittää merkityssysteemin ja kokonaan oman maailmansa. (Linnainmaa & Mäki 2005, 15).

Kirjoittamisessa on aina ensimmäisenä kysymys kuuntelemisesta. On kuunneltava sekä itseään että asiakasta, jotta pystyy tuntojaan panemaan paperille. Jotta päiväkirjasta voisi saada hyödyn, on oltava ehdottoman rehellinen. On uskallettava olla haavoittuva ja avuton, jos tuntuu siltä. Ainoastaan rehellisesti kirjoittamalla prosessista muodostuu terapeutin ja itse hoitava. Jos tarkoituksena on itsetuntemuksen parantuminen, se nimenomaan edellyttää rehellisyyttä.

Pentti Murto syntyi cp-vammaisena 1950-luvulla, oli huonokuuloinen, änkyttävä ja neuroottisesti pelkäävä poika, joka löysi kirjoittamisesta oman kasvun mahdollisuutensa. Aikuisena hän opiskeli sosiaalityöntekijäksi ja opettajaksi ja painottaa oman kirjoittamisensa merkitystä terapeutin toimintana, itsensä ilmaisemisen keinona ja ihmisenä kasvamisen syventäjänä. Hän kertoo, miten kirjoittaminen, päiväkirj kirjoittaminen mukaan lukien, on itsehoitavaa. Hänen

mukaansa kirjoittaja lataa runoon tiettyjä tunteita ja hänessä tapahtuu jotain, kun hän työstää omia mielentilojaan. Kirjoittaja joutuu katsomaan itseään peilistä, joka paljastaa kaiken. Terapeuttisella kirjoittajakurssilla on uskallettava kohdata itsensä ja omaa kasvua voi tarkastella toiseen ihmiseen suhtautumisen kautta. Murto toteaa, että meillä on liian vähän aikaa pysähtyä oman elämämme ilmiöiden äärelle. Meidän ei tulisi tyytyä vain oman mielen asioiden toteamiseen, vaan meidän olisi myös nähtävä ne. Mieli ja tunteet on pistettävä liikkeelle. Hän puhuu itsetuntemuksesta, joka on jatkuva tie ja jossa itsetuntemus ei ole omien tunteiden kieltämistä, vaan niiden tiedostamista. "Kirjoittaminen on paitsi älyllistä ja luovaa toimintaa, myös terapeuttista" (Ihanus 1995, 148).

2.2 Kirjoittaminen sosionomin työvälineenä

Kirjoittamista voi käyttää sosionomin työvälineenä joko kirjoittamalla itse tai ohjaamalla ja tukemalla muita kirjoittamiseen. Kirjoittamisesta kiinnostuneista voi koota kirjallisuus- tai kirjoittajaryhmän. Kirjallisuusterapia voi olla avuksi elämänkriiseissä ja traumaattisissa kriiseissä. Traumaattisissa kriiseissä asiantuntijoiden antama traumaterapia on välttämätöntä, mutta shokkivaiheen jälkeiseen kriisiterapiaan voi yhdistää taideterapioita, kuten kirjallisuusterapiaa (Linnainmaa & Mäki, 82). Terapeuttisen kirjoittamisen yksi tavoite on kosketuksen saaminen omiin tunteisiin. Tällöin liiallinen älyllistäminen ei ole suotavaa, ei myöskään sanoilla kikkailu eikä tekotaiteellinen soopa. Jos olet kiinnostunut kirjallisuuden ja kirjoittamisen terapeuttisuudesta ja mahdollisesti kirjallisuusterapiaryhmän ohjaamisesta, on hyvä muistaa muutamia asioita. Kirjallisuusterapiaryhmän kolme elementtiä ovat aihe, ohjaaja sekä ryhmä. Ryhmässä voidaan joko lukea valittuja tekstejä tai kirjoittaa itse. Aluksi tutustutaan käsiteltävänä olevaan tekstiin, jonka jälkeen mietitään, mitä teksti tuo mieleen. Näistä keskustellaan tai kirjoitetaan, jonka jälkeen jokainen esittää omat ajatuksensa. Muut antavat palautetta. Palautteen tulee olla ymmärtävää ja kannustavaa. Lopuksi keskustellaan siitä, miten istunto sujui ja ohjaaja esittää yhteenvedon.

Tekstin valinnassa olisi hyvä ottaa huomioon muutamia asioita. Kirjallisuus, joka vastaa liian paljon "omaa", ei vie eteenpäin. Kirjallisuuden tulisi vastata huutoon oikealla tavalla, oikealla hetkellä. Se voi kuitenkin tukea suuntaa, jonka on valinnut. Kirjat

voivat olla välikappaleita, jotka yhdistävät ihmisiä toisiinsa. Liian kipeä ihminen ei ehkä kuitenkaan kykene löytämään taiteesta ideaa. Siitä huolimatta taiteen kauneuden voi kokea. Itse tekstissä on hyvä olla piilotettuja tasoja. Terapiatarkoituksessa kirjallisuusryhmän koon tulisi olla 3-10 henkilöä, riippuen osallistujien toimintakyvystä ja kyvystä keskittyä. Jokaisen tulisi saada omaa mielialaansa vastaavaa kirjallisuutta eli maaniselle riehakasta, depressiiviselle masentavaa ja neurootikolle psykiatrasta teoriaa tukevaa kirjallisuutta. Eli potilaan on saatava mennä sairauteensa, kuten yhdysvaltalaisen runoterapiayhdistyksen perustaja Jack J. Leedy on sanonut.

Ohjaajan on tunnettava ryhmän käyttäytyminen eikä puoskarointia saa harjoittaa. Jos ryhmän vetäjä ei ole terapeutti, hän ei voi ryhtyä terapoimaan. Ryhmän vetäjä on ehkä auktoriteetti roolinsa vuoksi, mutta tätä asemaa ei tule korostaa tai käyttää väärin. On muistettava, että asiakkaaseen on suhtauduttava tasavertaisena, jotta hän pääsee käyttämään omia voimavarojaan. Ohjaaja ei ole kaikkietävä ja kaikkivoipa eikä hän saa pyrkiä sellaiseen. Hänen on pysyttävä rinnalla kulkijana, auttajana ja tukijana, joka auttaa asiakasta löytämään omat vastaukset avonaisiin kysymyksiin. On pyrittävä dialogiin, ei monologiin.

Ryhmän ohjaajan on uskallettava olla aito, rehellinen ja inhimillinen. Kun ohjaaja uskaltaa paljastaa oman tietämättömyytensä, alkaa asiakas etsiä omia ratkaisujaan. Ohjaajan on kohtalokasta alkaa tehdä omia tulkintoja ja vielä kohtalokkaampaa on esittää niitä ääneen ja tosina. Eli puhutaan vain siitä, mistä teksti kertoo. Taiteellisesti korkeatasoiset tekstit ovat rikkaita ja herättävät tunteita. Voimakkaasti julistavat, eroottiset tai itsetuhoa käsittelevät tekstit eivät ole. Tekstin on oltava sellaista, minkä takana voi olla turvassa. Kielellisesti sen tulee olla selkeää ja ymmärrettävää, teksti ei saa rohkaista vaikenemiseen. Teemoina voi olla eri tunteet ja virikkeinä voi käyttää kuvaa ja musiikkia. Tekstistä käynnistyy keskustelu, jossa kaikkien tulkinnat ovat oikein. Ryhmässä ei saisi olla asiantuntijoita ja ohjaajalla on vastuu siitä, että kaikki pysyvät tasavertaisina. Keskustelu saa rönsyillä silloin, kun se koskee omia tuntemuksia ja kokemuksia, sillä käsiteltävä teksti voi toimia mm. aggressioiden purkajana.

Istunto voi aiheuttaa myös ohjaajassa riittämättömyyden ja ahdistuksen tunteita ja omista henkilökohtaisista valmiuksista onkin kiinni, miten hän omia tunteitaan kykenee käsittelemään. Onkin huolehdittava siitä, että oma psyyke pysyy siinä määrin tasapainossa, että kykenee myös ahdistavat tunteet itsessään käsittelemään.

Ryhmäistuntoja aloitettaessa on sovittava myös siitä, miten pitkä istunto on, montako kertaa kokoonnutaan ja missä ajassa (Marja-Riitta Vainikkala, 1996).

3 MITÄ KILTIT TYTÖT MINULLE OPETTI?

Kiltit tytöt - tarina alkaa päähenkilön vauva-ikästä. Alussa lapsella on vain perustarpeet, joiden tyydyttämiseen hän tarvitsee jonkun pysyäkseen hengissä. Kun huolehditaan siitä, että vauva saa ruokaa, pysyy lämpimänä ja kuivana sekä saa imeä, hänen perustarpeensa tulevat tyydytetyksi. Useimmiten näistä tarpeista huolehtii äiti, joka tässäkin tarinassa kohoaa erääksi päähenkilöksi. Myöhemmin toiseksi huolehtijaksi tulee esiin isä, mutta kuten usein isät, hän jää sivuhenkilöksi.

Lapsuus on jokseenkin tavallinen maaseudulla elävän tytön lapsuus, mutta puberteetin lähestyessä tytön kehossa alkaa tapahtua muutoksia. Koti on ollut 60-luvun kotien tapaan seksuaalikielteen, jossa hyvin perinteiseen tapaan eletään vielä sukupuoliroolien mukaan. Aika ei kuitenkaan säästä tätä perhettä muutoksilta, joita nopea kehitys tuo tullessaan. Perheeseen tulee televisio, lähdetään isolle kylälle kouluun, naisen asema muuttuu hurjaa vauhtia. Naiset alkavat osallistua ja perätä oikeuksiaan, mutta muuttuva maailma tuo myös lisäpaineita kasvaville tytöille.

Pienen kylän ujo tyttö huomaa, että maailmalta tulevat muotivirtaukset ja naisihanteet eivät vastaa hänen omaa pelikuvaansa. Hän alkaa vertailla itseään sellaisiin, joiden kokee olevan ihasteltuja ja ahdistuu koko ajan enemmän. Kun kotonakaan ei osata eikä ehditä tukea tyttöä tämän kasvuprosessissa, oma minäkuva ja kehonkuva vääristyvät suhteessa toisiinsa ja tyttö reagoi tavalla, johon hän sillä hetkellä pystyy. Hän sairastuu syömishäiriöön josta psykologi Peggy Claude-Pierre (2000, 327) sanoo, että "syömishäiriöiden uhrin ovat modernin yhteiskunnan surullinen sivutuote". Häiriö eristää tytön entistä yksinäisemmäksi, ahdistuneemmaksi ja vihaisemmaksi. Tytön persoona on ehkä ikäistäänkin hauraampi ja kiltimpi ja miellyttämisenhalu sekä kasvava itseinho saavat aikaan vihan, joka ruokkii työn negatiivista käsitystä itsestään. Hän alkaa vihata maailmaa ja ihmisiä, joiden kokee sekä hyljänneen että asettavan jatkuvasti liikaa vaatimuksia. Hän ei kykene vastaamaan niihin vaatimuksiin ja elää jatkuvan pelon ja nälän maailmassa. Alkaa vuosia kestävä kärsimys, jonka aikana tyttö syrjäytyy

sekä perheestään että kavereistaan ja kokee olevansa aivan yksin maailmassa. Aitoa kontaktia hän ei kykene ottamaan kehenkään, kunnes elämään astuu ymmärtävä ihminen. Ihminen, joka osaa arvostaa, tukea ja kannustaa. Tyttö kokee, että on löytänyt ihmisen, joka ymmärtää, kestää eikä vaadi. Tästä ihmissuhteesta alkaa tytön tervehtyminen ja aikuiseksi kasvaminen.

Jos Kiltit tytöt -tarinaa tarkastelee sosionomin näkökulmasta, voidaan pohtia, miksi tyttö sairastui. Miksi alkaa toimia tavalla, joka tuottaa kärsimystä? Miksi hän toimii tavalla, joka johtaa yhä voimakkaampaan syrjäytymiseen? Ensimmäiseksi voisi viitata psykoanalyttikko Erik. H. Eriksonin psykososiaaliseen kehitysteoriaan. Hänen mukaansa ihmisellä on kahdeksan kehityskriisiä, jotka hän joutuu ratkomaan eri ikäkausina. Nämä kriisit ovat: vauva-ikä (perusluottamus/perusturvattomuus), pikkulapsi-ikä (itsenäisyys/epäily, häpeä), leikki-ikä (aloitteellisuus/syällisyys), varhainen kouluikä (ahkeruus/alemmuus), nuoruusikä (identiteetti/roolien hajaannut), varhaisaikuisuus (läheisyys/eristäytyminen), keski-ikä (tuottavuus/lamaantuminen), vanhuus (minän eheys/epätoivo) (Erikson 1982). Teorian ydinajatus on että yksilö joutuu eri ikäkausina ratkaisemaan kehityskriisejä ja juuttuminen johonkin kriisiin tai ratkaisun epäonnistuminen vaikuttaa haitallisesti myöhempään kehitykseen. Kehityskriisien ratkaiseminen edellyttää uusien taitojen kehittymistä. Tämän takia jokaisessa kehitysvaiheessa ihmiselle muodostuu uusi käsitys itsestään ja ympäröivästä maailmasta (1982, 239–254). Itse olen kuvannut päähenkilön kehitystä käyttäen kuutta ensimmäistä ihmisen kehityskriisiä.

Vauva-ian keskeinen kehitysprosessi on lapsen ja aikuisen vuorovaikutus. Tämän vuorovaikutuksen seurauksena lapselle muodostuu myöhempää kehitystä leimaava perusluottamus tai epäluottamus itseensä ja muihin ihmisiin. Tarinan ensimmäisessä luvussa olen yrittänyt eläytyä pienen vauvan maailmaan. Muistikuvia noin varhaisesta vaiheesta ei ole kenelläkään, mutta voi kuvitella maailman, jossa pieni, vastasyntynyt vauva elää. Hän on täysin avuton, muiden varassa ja elämäntehtävä on ulkoa annettu. Se keskittyy perustarpeisiin: syömiseen, nukkumiseen, kehon lämpötilan ylläpitämiseen. Vauva ei kykene analysoimaan asioita, vaan kelluu yhä edelleen kuin alkumeressä, yksin ja suojattomana. Enkeli, joka käy vieressä, on hoitaja, joka tarpeet tyydyttää ja tulee ajan kuluessa yhä merkittävämmäksi tarpeiden tyydyttämisen kannalta. Sosiaalityön parissa esiintyvät asiakkaat ovat usein heitä, joiden perustarpeiden tyydyttämisessä jo on tapahtunut häiriöitä, jotka myöhemmin voivat vaikeuttaa

psykkistä ja sosiaalista elämää. Syitä voi olla useita: hoitajan alkoholismi, psyykkinen häiriö, väsymys, köyhyys, elämäntilanne. Deprivaation syitä voi olla useampia yhtä aikaa, jotka johtavat siihen, että hoitaja ei kykene tulkitsemaan lapsen tarpeita oikein. Tässä vaiheessa ihmisen perusluottamus tai epäluottamus elämää kohtaan syntyy. Tarinan alussa syitä päähenkilön perusluottamuksen horjumiseen ei kerrota, mutta tarinan edetessä paljastuu, että tytön veli on kuollut hieman ennen tytön syntymää. Ehkä äiti ei surun vallassa vain yksinkertaisesti jaksanut huomioida lapsen tarpeita eivätkä perheen jäsenet keskenään osaa tukea toisiaan. Tapahtumat johtavat joka tapauksessa siihen, että tyttö alkaa mukautua läheistensä toiveisiin ja odotuksiin. Tämä mukautuminen tekee kiltiksi, mutta samalla pakottaa luopumaan omista toiveista ja tarpeista. Lapsen voi kasvattaa mieleisekseen, väittää psykoanalytikko Alice Miller. Tällöin häneltä voi saada kunnioitusta ja hänet voi mukauttaa omiin tunteisiinsa. Hyljätynä olemisen tunnetta vastaan voi puolustautua minun tavoin, joista introjektio on yksi. Kaikkiin hyljätynä olemisen tunnetta vastaan tapahtuviin puolustuskeinoihin liittyy alkuperäisen tilanteen ja sen aiheuttamien tunteiden torjuminen (Miller 1979, 30-31).

Pikkulapsi-iässä lapsi oppii hallitsemaan ruumiintoimintojaan ja hänelle alkaa muodostua oma tahto. Jos tästä kehityskriisistä ei suoriudu onnistuneesti, lapsi tuntee häpeää. Tässä vaiheessa hoitaja tulisi osata olla luja ja rohkaiseva, jotta hän suojelisi lasta omalta koulumattomalta arvostelukyvyltään mahdollista sekasortoa vastaan. Kun lasta rohkaistaan seisomaan omilla jaloillaan, häntä täytyy suojella häpeän ja epäilyksen tarkoituksettomia ja mielivaltaisia kokemuksia vastaan. Jos lapselta kielletään oikea kokemus itsemääräämisoikeudesta, hän alkaa taivutella itseään liikaa ja hänelle saattaa kehittyä varhaiskypsä omatunto, kuten Erikson asian ilmaisee. Tässä vaiheessa lapsi alkaa saada häpeän kokemuksia ja tätä mahdollisuutta on helppo käyttää tuhoavana kasvatusmenetelmänä. Lapsi alkaa toivoa omaa näkymättömyyttään. Häpeä edeltää syyllisyyttä, josta aiheutuu pahuudentunne. Tämän pahuudentunteen ihminen aistii silloin, kun on aivan yksin – ainoastaan yliminä seuranaan. Tarinan tytön perusluottamus on horjuva ja pikkusiskon synnyttyä pelko oman aseman menettämisestä pakottaa lapsen etsimään selviytymiskeinoja taistelussa vähäisiksi kokemistaan hyväksymisen- ja hellyydenosoituksista. Hän tekee sen, mihin lapsen taidoillaan kykenee eli yrittää olla mahdollisimman kiltti. Hän haluaa miellyttää vanhempiaan ja kavereitaan, jotta pääsisi haluamaansa tavoitteeseen. Hänen keinonsa saavat hänet tuntemaan syyllisyyttä, koska hän kokee joutuvansa kauppaamaan itseään.

Oleminen omana itsenä ei riitä, on kiellettävä jotain oleellista itsestään ja oltava parempi, jotta tulisi hyväksytyksi, rakastetuksi ja suosituksi. Filmitähden kuvat hän ansaitsee antamalla kylän poikien kosketella itseään. "Minä lupaan olla kiltti tyttö", hän päättää tapahtuman jälkeen häpeissään. Tämä tapahtuma jättää häpeän tunteen, koska seksuaalisuus ei näyttäydy tytön kotona myönteisenä asiana. Se on jotain, missä vallitsee kilpailu miesten ja naisten välillä ja jossa ylivalta on miehillä ja keskustelua käydään lapsilta salaa huora-madonna -teemojen pohjalta.

Leikki-ikä keskeinen kehitysprosessi on samastuminen eli identifikaatio. Hän sisällyttää oman toimintansa ohjaukseen lähi-ihmistensä normeja eli käyttäytymissääntöjä. Näin hän sopeutuu paremmin odotuksiin. Jos lähi-ihmiset kuitenkin rajoittavat liiaksi tunnelmaisuutta, voivat tunteet myöhemmin tuntua kielletyiltä ja yksilö kokee silloin syyllisyyttä niiden takia. Tässä iässä tapahtuu tunteiden voimatalouden kohtalokkain jakaantuminen ja lapsi jakaantuu pysyvästä kahtia. Viettiyllykkeet jakaantuvat lapsenomaisiin ja vanhempia edustaviin. Lapsenomaiset viettiyllykkeet pyrkivät jatkuvaan kasvuun, kun taas vanhempia edustavat yllykkeet pitävät yllä itsetarkkailua, itseohjausta ja itserankaisua. Erikson puhuu tämän kehityskriisin yhteydessä lapsen yliminästä, joka voi olla alkukantainen ja julma ja saa lapset valvomaan itseään aina itsetuhoon saakka. He voivat kehittää lainkuuliaisuuden, jota noudattavat kirjaimellisemmin kuin mitä vanhemmat vaativat. Toisaalta heille voi kehittyä pysyviä kaunoja vanhempiaan kohtaan, koska vanhemmat eivät näytä itse elävän lapsen istuttamansa omantunnon mukaisesti. Viha vanhempaa kohtaan saattaa syntyä siitä ristiriidasta, jossa lapsi kokee vanhemman olevan yliminän toimeenpanija ja esikuva, mutta joka itse pääsee rangaistuksetta rikkomuksista, joita lapsi ei voi sietää itsessään. Tällöin epäluuloisuus ja välttelevyys, joka sekoittuu yliminän kaikki-tai-ei-mitään luonteeseen, tekee moraalista (= moralistisesta) ihmisestä vaaran omalle minälleen tai lähimmäistensä minälle. Suomessa on kautta aikojen viljelty sanontaa, joka kasvatuksen kannalta on useissa tapauksessa koitunut kohtalokkaaksi. "Älkää tehkö niin kuin minä teen, tehkää niin kuin minä sanon", varmistaa tämän kehityskriisin epäonnistumisen. Tällä sanonnalla vanhemmat vetäytyvät vastuusta näyttää lapselle esimerkkiä. Sanotaan myös, että vanhempien suhde on lapsen koti. Se merkitsee keskinäistä kunnioitusta, samoja linjauksia kasvatuksessa sekä toisen hyväksymisen ja arvostuksen osoituksia. Tarinan tytön perhe elää ajassa, jossa kehitys etenee vauhdilla, esiin tulevat kuvien kaatajat ja perinteiset roolimallit alkavat rapistua. Se ei voi olla näkymättä perheiden elämässä. Samoin tytön perheessä, jossa voimakkaasti kantaa ottava äiti alkaa jyrätä

psykkisesti heiveröisempää isää. Tyttö seuraa vanhempiensa valtakamppailua, mikä aiheuttaa hämmennystä. Kun taustalla on vielä oma yli-inhimillinen kiltteyteen pyrkiminen, on lopputuloksena jatkuvasti kalvava epätietoisuuden tunne.

Varhaisen kouluiän kehityskriisi liittyy ahkeruuden ja alemmuuden tunteihin. Tärkeää on positiivinen palaute ja onnistumisen kokemukset. Kouluiässä muodostuu perusasenne työhön. Tässä vaiheessa yhteiskunta tulee merkitseväksi, sillä yhteiskunnan tulisi auttaa lasta ymmärtämään mielekkäitä rooleja kokonaistaloudessa. Kehitys voi katketa, jos koti-elämä ei ole valmistanut häntä kouluelämään tai jos kouluelämä ei onnistu tukemaan aikaisempien vaiheiden antamia lupauksia. Lapsen tulisi saada tunne siitä, että hallitsee välineitä ja taitoja sekä sama asema, kuin muilla tovereilla. Tytön elämässä alkaa tässä iässä vertailu kavereihin. Tunne oman kodin vaatimattomuudesta lyö häneen leimansa, mutta samalla hän tuntee myös olevansa onnekas. Jossain maailman ääressä oleva nälkiintynyt orpolapsi saa tytön leikkaamaan tuon lehtikuvan irti ja laittamaan kuvan seinälle. "Haluaisin hyvittää pahat asiat sille pienelle tytölle", hän ajattelee maailman epäoikeudenmukaisuudesta aiheutuvaa syyllisyyttä tuntien.

Nuoruus-iän kehitystehtävä on oman identiteetin löytyminen. Kehitystä ohjaavat omien tavoitteiden lisäksi perheen, kavereiden ja koulun odotukset ja erilaisten roolien kokeilu. Kasvava nuori kokee fysiologisen vallankumouksen ja on kiinnostunut siitä, miltä näyttää muiden silmissä. Tämän kehityskriisin tulisi johtaa eheytymiseen, joka saadaan siitä kokemuksesta, että kykenee integroimaan lapsuuden samastumiset ja libidon vaihtelut, kehittyneet kyvyt ja sosiaalisten roolien tarjoamat mahdollisuudet. Identiteetin onnistunut löytäminen tuottaa elämyksen oman itsen aitoudesta. Nuoruus-ikä on rakastumisen aikaa, joka huomattavassa määrin on yritystä päästä selvyteen omasta identiteetistä. Tähän nuori pyrkii heijastamalla omat jäsentymättömät minäkuvat toiseen, jolloin niiden voi nähdä heijastuvan takaisin ja kirkastuvan. Tämä ikävaihe on monella tavalla kyseenalaistamisen aikaa. Tarinan tyttö etsii muiden lailla omaa identiteettiään ja kynnyskysymykseksi nousee oman ulkonäön tarkkailu. Hän kokee rakastumisia, mutta joutuu toistuvasti pettymään, minkä tulkitsee ulkonäköön liittyväksi seikaksi. Kun oma äitikin harhailee emansipaation vallassa heikkous-vahvuus –akselilla ja etsii uutta identiteettiään naisena, ei hänkään kykene tarjoamaan turvallista samastumiskohdetta tytölle. Seuraa useita epäonnistumisen kokemuksia sosiaalisissa suhteissa, joiden aiheuttamia tunteita hän kuvaa tarinassa seuraavalla tavalla: "Tuli sellainen oikein kylmä olo, aivan kuin veret olisi pysähtyneet suonissa. Tuntui samalla

liian täydeltä ja äärettömän tyhjältä. Niin kuin olisin aivan yksin tässä maailmassa. Harhailen pitkin linnunrataa sinne tänne, voimatta itse säädellä suuntaa, mihin joudun''. Näistä yksinäisyyden kokemuksista alkaa tytön vaiheittainen syrjäytyminen, mitä myöhemmät tapahtumat jouduttavat. Hän päättää alkaa laihduttaa, jonka avulla kuvittelee muuttavansa elämänsä suunnan kohti parempaa. ''Tällaista itseä minä en halua. Eikä kukaan muukaan koko maailmassa. On aloitettava uusi, parempi elämä. On aloitettava laihduttamaan ja muovaamaan itsestään laihempi, kauniimpi, parempi, viisaampi, aikuisempi. On näytettävä itselle ja muille, että minäkin pystyn johonkin''. Tyttö alkaa laihduttaa, mikä johtaa syömishäiriöön ja monen vuoden henkiseen ja sosiaaliseen yksinäisyyteen. Vanhemmat elävät omien kehityskriisiensä lisäksi aviokriisiä eivätkä kykene huomaamaan, mitä tytölle tapahtuu. Tyttö ajautuu tilanteeseen, jossa kokee kadottavansa loputkin heiveröisestä itsestään ja olevansa vanki. Oma identiteettiin hajaannustaan hän kuvaa seuraavasti: ''Mikä minä olen? Kuka minä olen? Kuka on tämä ihminen, joka liikkuu minun hahmossani ja puhuu minun äänelläni? Minä se en ole, koska minua ei ole olemassa. Minä olen vain niiden ihmisten summa, joiden kanssa olen tekemisissä. Surullisten joukossa surullinen, iloisten joukossa iloinen, hartaitten joukossa harras, riehakkaiden joukossa riehakas. Minä pystyn mihin vain ja jaksan mitä vain''. Esiin nousee mittaamaton syyllisyys ja itseinho, jotka aiheuttavat sen, että kohdalle sattuvat raiskausyrietyksetkin hän tulkitsee itsestään ja omasta huonoudestaan johtuviksi ja tuntee ansainneensa kaiken sen pahan, mikä kohdalle sattuu. Sosiaalinen elämä perustuu valheellisuukselle, näyttelemiselle ja sille ajatukselle, että laihtumisen myötä tullut menestyminen ja suosio johtuvat siitä, että on jotain muuta kuin mitä on. Henkinen minuus ohenee ohenemistaan. Tytön nuorempi sisko yrittää toimia ymmärtäjänä ja tukijana, mutta joutuu omien kasvukipujensa vuoksi turvautumaan viinaan ja alkaa jo nuorena alkoholisoitua. He yhdistävät voimansa siinä, missä kykenevät ja selviytyvät muun maailman kanssa asettamalla ihmiset pilkan kohteeksi. Oma huonommuuden tunne kompensoituu, kun muutkin ihmiset osoitetaan huonoiksi. Koti kaiken henkisen pahoinvoinnin ja syrjäytymisen tyyssijana muodostuu helvetiksi, joka kuitenkin on eräänlainen turvapaikka pahaa haluavaa maailmaa vastaan. Tytön konflikti isän kanssa aiheuttaa kuitenkin sen, että hän joutuu lähtemään kodista. Hän lähtee ja kertoo asiasta näin: ''Räntäsade piiskasi maata, kun kävelin linja-autopysäkillä. Istuin auton penkille ja katselin kotimaisemaa kuin hautajaisaattueesta. Sillä hetkellä tuntui siltä, että taakse jäi jotain sellaista, mihin ei ikinä olisi paluuta. Jollain lailla se helpotti, koska sitä saattoi ajatella uutena alkuna, sellaisena mahdollisuutena. Toisaalta se tuntui hiton kipeältä ja pelottavalta. Miten mun tulisi

käymään?''.

Identiteetikamppailun jälkeen nuoren ihmisen minä voi hallita kuudennen kehitysvaiheen eli läheisyyden. Genitaalisuus alkaa näytellä omaa osaansa. Kehon ja minän on hallittava elinmoodit ja perusristiriidat, jotta pystyvät kohtaamaan minän menettämisen pelot niissä tilanteissa, jotka vaativat itsensä antamista. Näitä ovat orgasmi ja seksuaaliset suhteet, läheiset ystävyysuhteet ja fyysiset taistelu sekä syvät intuition kokemukset. Tyydyttävät seksuaalisuhteet tekevät seksuaalisuuden vähemmän ahdistavaksi ja sadistisen hallitsemisen tarpeettomaksi. Varhaisaikuisuudessa kehityskriisi tapahtuu läheisyyden ja erillisyyden alueilla. Onnistuessaan yksilö oppii hyväksymään toisten heikkoudet ja vastaavasti myöntämään sen, että tarvitsee muita ihmisiä. Tämän kehityskriisin onnistunut ratkaisu tuottaa rakkauden elämän perusvoimaksi. Erikson siteeraa Sigmund Freudia, joka on lyhyesti tiivistänyt sen, mitä ihmisen pitäisi pystyä tekemään hyvin. Nämä ovat rakastaminen ja työn tekeminen. Näihin sanoihin on Eriksonin mukaan sisällytetty sekä ihmisarvo että demokraattisuus. Tarinan tyttö saattaa dramaattisistakin tapahtumista huolimatta opintonsa loppuu. Hän löytää ihmisen, rakastetun, jonka läheisyydestä kertoo juopuvansa: ''Me puhuttiin kaikkea joutavaa ja sen kaverit siihen takaisin ja ne on lähdössä ja Jamma on lähdössä niiden mukaan ja minä kans enkä päästä nyt ja ota minut ja anna minä tulen mukaan ja kiitos siitä että sinä et kiellä vaan hymyilet ja sinulla on valkoiset hampaat ja iloinen nauru eikä ollenkaan vaivautunut eikä ilkeä vaan lempeä ja hyvä ja sun ääni joka on matala ja turvallinen ja hyväntahtoinen ja sun kädet jotka on lämpimät ja pitävät kiinni ja silittävät minua ja tuntuvat hyviltä ja sun huulet jotka on pehmeät eivätkä pakota ja huomina älä tule vaan anna minä lepään ja olen rauhassa ja hengähdän ja elän ja uskon ja luotan eikä mikään maailmassa ole niin tärkeää kuin tämä hetki ja tämä hyvyys''. Näin hän siis löytää ihmisen, joka edustaa sitä oikeaa kiltteyttä ja hyvyyttä ja jonka avulla tyttö alkaa rakentaa itseään ja parempaa huomista. Hän saavuttaa kehitysvaiheen, jossa tarkastelee menneisyyttä sillä objektiivisuudella, mihin kykenee. Eräs käännekohta tytön elämässä on se, kun hän tutustuu talkkarin tyttöön, joka muistuttaa häntä hänestä itsestään. Lähtiessään opiskelupaikkakunnaltaan, jättäessään paikan ja sen asukkaat pysyvästi, hän kuvaa horjuvaa suhtautumistaan tähän tyttöön. ''Sillä oli naamallaan se tyypillinen pidä minusta –ilmeensä ja vaikka olin monta kertaa inhonnut sitä ilmettä, sillä kertaa se tehoi. Otin sitä kaulasta kiinni ja se katsoi kummissaan. Sitten se tarrasi itsekin ja ihmettelin sen voimia. Se puristi lujasti ja tuijotti mua silmiin. Ne oli suuret ja syvät ja tutut ja mua alkoi itkettää. Tuntui, että olisi pitänyt sanoa jotakin''. Hän ei

kuitenkaan sano sitä, koska ei ole vielä tarpeeksi kypsä osoittaakseen hyväksyntää ja ymmärrystä tyttöä, ja samalla myös itseään kohtaan. Itseymmärryksen lisäksi tytön ymmärrys myös muita tarinan henkilöitä kohtaan lisääntyy. Äidin käyttäytymisen syitä hän pohtii katsellessaan äitinsä äitiä. ``Meidän mummu on mustatukkainen, polttaa tupakkaa ja kiroilee. On teräväkielinen ja saa suun tukkoon vaikka minkälaiselta katupojalta. Eikä tunnu pelkäävän ketään eikä mitään...Mummu on kyllä ollut kova tati. Elättänyt yksin seitsenpäistä pentulaumaa, kun miehistä ei ole ollut kuin haittaa sille. Ei niistä ole ollut sille mitään apua. Ovat tavalla tai toisella jättäneet sen yksin. Ensimmäinen kuoli ennen aikojaan ja toiset olivat juoppoja``. Samoin tyttö alkaa ymmärtää isänsä käyttäytymistä. Hän muistelee haikeudella lapsuuden kokemuksia, jolloin isän kanssa saunottiin ja isä lauloi Meksikon pikajunaa ja Sateenkaaren tuolla puolen. Hän tajuaa myös oman hengenheimolaisuutensa isän kanssa ja sen herkkyyden, joka heille molemmille on yhteistä. Tarinan lopussa tyttö keskustelee äidin kanssa ja yrittää saada myös tämän ymmärtämään. `` Miksi sinä luulet, että isäntä alkoi juomaan? Miksi siitä hiljaisesta perheenisästä tuli sellainen diktaattori ja sekopää? Ei sen luonnolle sopinut yhtään se hitlerimäisyys, mutta jos se ei vain muuta osannut. Ajattelitko koskaan, millaiseksi nollaksi se tunsu itsensä sun rinnalla? Ja oli niin hiton mustasukkainen, kun yhtäkkiä päätit jättää kotihommat ja aloit ravata kokouksissa ja harrastuksissa. Eikä se halunnut yhtään sellaista. Ei se sopinut ihmispaljouden sekaan eikä se halunnut olla esillä``.

Antti Särkelä on pitkän linjan päihdehuollon asiantuntija. Sosiaaliterapeutti, kouluttaja ja konsultti, jonka kirjassa Sosiaalityön asiakas subjektina ja ei-subjektina (Särkelä 1993) hän puhuu asiakkaan tilanteen arvioimisesta sekä työntekijän ja asiakkaan välisestä suhteesta sosiaalityössä. Hän haluaa kyseenalaistaa ja rikkoa auttamistoiminnan itsestäänselvyksiä. Klaus Weckrothia siteeraten hän (1988) puhuu ihmisen kahdesta parhaasta. On olemassa biologinen paras ja psykologinen paras ja nämä eivät välttämättä ole sopuinnussa keskenään ja joudutaan valitsemaan jompikumpi. Jos ihminen polttamalla tupakkaa tai käyttämällä alkoholia hallitsee tilanteen, joka muuten olisi enemmän tai vähemmän sietämätön, on vaikea mennä sanomaan, että hän toimii ehdottoman järjettömällä tavalla. Eli henkilö toimii tarkoituksenmukaisella tavalla suhteessa selviytymisstrategioihinsa, kuten Särkelä asian ilmaisee. Sosiaalityössä tällaiset asiakkaat ovat arkipäivää. Särkelän mukaan ihmisen toimintaa ei voida ymmärtää ilman maailmaa, jossa hän elää. Hän korostaa, että ihmisen elämäntilannetta ei pidä ymmärtää vain irrallisena ja toissijaisena ihmisen

sijoittumispaikkana, vaan ihminen myös aina ON tätä elämäntilannettaan (1993,16).

Todellisuus ei ole kaikille sama. Särkelä puhuu toiminta-areenoista, joilla tarkoittaa elämäntilannetta, situationaalisuutta, ja ympäristössä olevia toimintaedellytyksiä. Suurin osa toiminta-areenoista on hänen mukaansa ihmisen itsensä tuottamia ja ihmiset itse luovat sitä todellisuutta, josta ovat riippuvaisia. Syrjäytyminen on juuri noiden toiminta-areenoiden menettämisen ja muokkautumisen prosessia (1993,18). Särkelä on työskennellyt pitkään alkoholistien parissa ja kertoo, kuinka alkoholistien toiminta-areenat kapeutuvat ja muokkautuvat juomista mahdollistaviksi. Samoin Kilttien tyttöjen päähenkilö, paradoksaalista kyllä, syömishäiriöstään huolimatta, tai juuri sen vuoksi, hakeutuu opintojen pariin, jotka mahdollistavat häiriön jatkumisen ja sitä kautta omaan maailmaan pakenemisen ja syrjäytymisen.

Mitä sitten olisi voitu tehdä tytön auttamiseksi? Antti Särkelä painottaa, että asiakas on sosiaalityön subjekti ja projekti, jossa asiakas työskentelee, pitäisi olla hänen oma projektinsa. Pelkästään muiden luomia sääntöjä seuraava ihminen on subjektina kuollut, sillä hänen psyykinen toimintansa on tuolloin tukahdutettu (1993,71). Subjektin tukahduttaminen on onneksi vaikeaa, väittää Särkelä ja kertoo esimerkkinä toisen maailmansodan keskitysleireistä joista ihmiset selvisivät kuin ihmeen kaupalla hengissä, koska olivat onnistuneet löytämään olemassaololleen ja kärsimyksilleen jonkun tarkoituksen. He olivat oman projektinsa subjekteja. Samoin tarinan tyttö löysi vaikeassakin tilanteessa itsestään oman projektinsa subjektin, jota kirjat ja kirjoittaminen tukivat.

Asiakkaan rooli omien ongelmien selvittämisen subjektina voidaan kuitenkin varastaa. Tämän työntekijä saattaa tehdä kaikessa hyväntahtoisuudessaan ja auttamisvimmassaan. Särkelä varoittaa kuitenkin auttamasta asiakkaalta jalkoja alta. Tässä hän osuu sellaisen asian ytimeen, jossa jokainen sosiaalialan työtä tekevä voi tarkkailla itseään jatkuvasti. On niin helppo tehdä puolesta sen sijaan, että seuraa asiakkaan ontuvaa ja tuskaista etenemistä projektissaan. Työntekijän tulee luoda edellytykset ja asiakkaan tulee tehdä suoritus, painottaa Särkelä (1993,58). Julia Buckroyd on englantilainen psykoterapeutti, joka on työskennellyt vuosia syömishäiriöisten parissa. Hän antaa itsehoito-ohjeita häiriöstä kärsiville, mutta painottaa myös ammattiavun tarpeellisuutta. Ammattiapu tarjoaa luja perustan ja vankan tuen ja sisältää joko sairaala- tai avohoidon. Sen lisäksi toipumisohjelmat käsittävät

terapiaa, joka voi olla muun muassa taideterapiaa. Tärkeää on tunteiden ilmaisuun oppiminen (Buckroyd 1996, 95-134). Tarinan päähenkilö olisi myös tarvinnut rinnalleen auttajan, joka olisi tukenut, osoittanut hyväksymistä sekä antanut mahdollisuuden ja luvan erehtymisiin ja uudelleen yrittämisiin. Hän olisi tarvinnut ihmisen, joka olisi antanut tytön olla oman projektinsa subjekti.

Miksi tarinan tyttö alkoi toipua syömishäiriöstään? Antti Särkelän mukaan juopon usein pelastaa joko uskonto, AA tai nainen. Uskoon tulemisen myötä myös ihmisen todellisuuskuva muuttuu (1993,66). Myös tarinan tytön todellisuuskuva muuttui samoin kuin mukaan tuli uusia toiminta-areenoita ja näille uudet merkitykset. Hän tapasi tytön, jonka avulla saattoi peilata omaa lapsuuttaan. Voi olla, että aivot kehittyivät tuossa vaiheessa siihen valmiuteen, että hän kykeni asioita yhdistelemään ja analysoimaan. Joka tapauksessa tapahtui entisistä toimintaedellytyksistä luopumista ja uusien luomista. Uusi ihmissuhde oli hyväksyvä, lämmin ja tyttö saattoi kokea voivansa olla rakastettu omana itsenään, keskeneräisenä ja hapuilevana. Hän koki saaneensa liittolaisen taistelussa ongelmaa vastaan.

Myös sosiaalialan työntekijä voi olla asiakkaalleen tällainen ongelmaa vastaan liittoutunut. Särkelä puhuu yhteistyösuhteesta asiakkaan kanssa. Hän luettelee kolme tehtävää, jotka työntekijällä on kohdatessaan asiakkaan. Ensinnäkin työntekijän tulee arvioida asiakkaan ongelmat, hänen toimintarakenteensa ja toimintatapansa. Toiseksi hänen tulee auttaa asiakasta käyttävissä olevin toimenpitein, olivatpa ne etuisuuksien järjestelyjä tai asioiden selvittelyä ja opastusta. Kolmas tehtävä on luoda ja ylläpitää asiakkaaseen sen kaltainen yhteistyösuhde, joka on riittävän luja kantamaan asiakkaan ongelmien käsittelyn. Hän listaa elementtejä, jotka yleensä ovat mukana hyvässä suhteessa. Näitä ovat: välittäminen, kunnioitus, luottamus, hyväksyminen, ymmärtäminen ja vaativuus. Vaativuus on mitoitettava työskentelysuhteen sekä asiakkaan muiden toimintaedellytysten mukaan. Hän puhuu myös Leimanin (1991, 4-7) jaottelusta, jonka mukaan asiakkaan sisäinen maailma voi tulla yhteisen ymmärryksen piiriin vain siinä määrin, kuin terapeutin myötäeläminen, kunnioitus ja kärsivällisyys antavat myöten. Rakkaus on tällöin tietämisen edellytys ja rakkauden sekä kunnioituksen varassa kehittyvä suhde tuottaa erilaista tietoa kuin ylemmyyteen ja hallitsemiseen perustuva suhde. Kun ihminen aidosti pyrkii tietämään ja ymmärtämään, ne edellyttävät suostumusta omien käsitysten murtumiseen. Nöyryys on sitä, että hyväksyy omien käsitystensä rajallisuuden (1993, 74-76). Psykoterapeutti Bent Falk

sanoo kirjassaan Auttajan peili, että ihmisen auttaminen ei ole yksiselitteisesti hyvää. Autettavalle täytyy säilyttää vastuu itselleen, niin hän säilyttää kyvyn tehdä aloitteita ja huolehtia itsestään. Hän lainaa myös syvyyspsykologi C.G.Jungia sanoessaan, että "Et voi muuttaa sitä, mitä et hyväksy". Jos ihminen yrittää parantaa itseään ilman, että hyväksyy itsensä, sisäinen protesti tekee yrityksen tyhjäksi. Ihmisen on kyettävä hyväksymään oma ominaislaatunsa tuomitsematta sitä (Falk, 30-31). Tarinan tyttö löytää näytelmän lopussa uusia näkökulmia, jotka murtavat aikaisempia käsityksiä. Näiden käsitysten murtumisen myötä myös hänen elämänsä muuttuu ja hän alkaa ymmärtää itseään. Löytyy se määrä objektiivisuutta ja analysointia, mikä siinä tilanteessa on mahdollista löytää.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyöni ohjaaja halusi tietää, mitä Kilttien tyttöjen kirjoittaminen minulle opetti. Koska itse pidän suurten kokonaisuuksien hahmottamisesta ja suurista vastauksista, nippelitiedon kirjaaminen tuntui minusta epäoleellista. Siksi halusin löytää jonkun kaikenkattavan, suuren vastauksen. Mietin kysymystä pitkään eikä vastausta tuntunut löytyvän. Eräänä iltana istuin takapihalla oksia poltellen ja mietin, minkä takia vastaus oli niin vaikea määritellä. Lopulta minä tajusin. Vastaus yksinkertaisuudessaan oli se, että minä en tiedä. Minä en voi tietää, millainen ihminen olisin, jos en tätä kirjoittamisprosessia olisi käynyt läpi. Varmaa on kuitenkin, että sama ihminen en olisi. Kirjoittaminen vie ihmistä eteenpäin ja voin vain arvailla, millainen olisin, jos olisin valinnut suunnan vasemmalle sen sijaan että valitsin oikeanpuoleisen tien ja otin matkaseurakseni kirjoittamisen.

Vaikeiden ja ahdistavien asioiden läpikäyminen ei myöskään ole helppoa. Aikuisen näkökulma on toinen kuin lapsen ja hyvistäkin yrityksistä huolimatta en tiedä onko taantumisyritykseni jäänyt vain pelkästään yritykseksi. Murrosikäisen tytön asemaan asettuminen oli mielestäni sitten jo helpompaa, se elämä tuntuu kuin hetki sitten eletyltä. Vaikeuksia tässä työssä asetti myös se, että näkökulmia oli niin monia. Oli lapsen, kasvavan tytön, nuoren naisen, äidin, opiskelijan sekä kirjoittajan näkökulmat. Halusin kuitenkin painottaa nimenomaan nuoren ihmisen näkökulmaa, koska meillä kaikilla on ehkä eniten oppimista juuri häneltä. Olen lähtenyt liikkeelle kuitenkin siitä

olettamuksesta, että kuka hyvänsä meistä voi olla potentiaalinen sosiaalityön asiakas. Elämä ei aina mene suunnitelmien mukaan ja ylipääsemättömiä ongelmia voi tulla elämään kenelle hyvänsä ja milloin hyvänsä. On hyvä muistaa myös tämä, jotta tasavertaisuuden periaate toteutuu. Me emme ole auttajan roolissa siksi, että olisimme parempia. Me kykenemme auttamaan asiakasta sen vuoksi, että olemme sillä hetkellä onnekkaampia.

Eräs tähän työhön liittyvä vaikeus oli taiteellisen ja tieteellisen produktin yhdistäminen. Taiteellista työtä ei tulisi selittää, mutta tässä työssä sitä nimenomaan vaadittiin. Pelkäsin, että koko työ menee hukkaan, kun joudun selittämään eikä lukijalle jää minkäänlaista omaa tulkinnanvaraa. Tyhjän tilan taiteellisessa työssä tulisi olla se, minkä kokija täyttää itse. Olisin halunnut, että työ olisi kaikkinsa ollut taiteen, kirjallisuuden ja kirjoittamisen ylistys kaikkine taiteellisine kikkoineen ja nyansseineen. Tekstiä tuli mielettömät määrät ja eksyin usein opinnäytetyön näkökulmasta katsottuna pettäville sivupoluille. Silti koin, että niilläkin oli oma merkityksensä työn tekemisessä. Ohjaajani jaksoivat hienovaraisesti kehottaa minua palaamaan aiheeseen ja keskittymään olennaiseen, mikä välillä aiheutti tunteen, että en enää tiedä, mikä on olennaista. Rajaaminen tuntui äärettömän vaikealta, kun sanomista olisi ollut niin paljon.

Kiltit tytöt on työ, josta piti tulla romaanin käsikirjoitus, mutta siitä tulikin monologinäytelmä. Olen yrittänyt ottaa huomioon seikkoja, jotka näytelmälle ovat ominaisia eli ohjaajan ja näyttelijän panos tuotoksessa. Kirjoittajan ei tarvitse ajatella ohjaajan puolesta, vaan ohjaaja tekee omat valintansa näytelmän suhteen liittyen esim. dialogiin ja kaikkeen siihen tyhjään tilaan, mikä kirjoitukseen jää. Näyttelijä taas antaa oman ainutlaatuisen panoksensa tuotokseen. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on olla ymmärryksen ja luovuuden ylistys. Ne ymmärrän työvälineiksi, joiden avulla meidän on ammattilaisina ja ihmisinä rakennettava hyväksyvämpää ja rakastavampaa maailmaa. Toinen tarkoitus on ollut yrittää osoittaa luovuus alueeksi, jolla kukin meistä voi kokea suuria tunteita ja jonka avulla voi kohota arjen yläpuolelle. Luovuus ja sen johdattelemana taiteen tekeminen voi parhaimmillaan antaa tarkoituksen, tilaa hengittää ja opettaa rakastamaan. Sekä itseä että muita. Minulle tämä luova toiminta on ennen kaikkea ollut kirjoittaminen. Se on vain yksi osa, muitakin luovan toiminnan alueita on olemassa. Se on vain jotain, jossa tunnen olevani omimmillani ja jonka avulla toivon voivani antaa kanssaihmisillekin jotain. Tässä teille Kiltit tytöt, olkaa hyvä. Se on

kirjoitettu ja saa nyt nousta siivilleen.

LÄHTEET

Buckroyd, Julia: 1996. Anoreksia ja bulimia. WSOY. Kirjapainoyksikkö, Juva

Claude-Pierre Peggy: 2000. Syömishäiriöiden salainen kieli. Tammi, Helsinki

Erikson Erik. H: 1982. Lapsuus ja yhteiskunta K.J. Gummerus, Jyväskylä

Falk, Bent: Auttajan peili. 1989. Vammalan kirjapaino Oy, Vammala

Ihanus Juhani (toim.): 1995. Kirjallisuusterapia kasvutyössä BTJ Kirjastopalvelu, Helsinki

Linnainmaa & Mäki (toim.): 2005. Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Duodecim. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä

Miller, Alice: 1979. Lahjakkaan lapsen tragedia. WSOY, Juva

Niiranen Pirkko: 2005. Oppimispäiväkirjat viesteinä oppimisesta ja opetuksesta. Julkaisematon käsikirjoitus. Joensuun yliopisto

Särkelä Antti: 1993. Sosiaalityön asiakas subjektina ja ei-subjektina. Helsingin yliopiston lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Hakapaino oy

Vainikkala Marja-Riitta: 1996. Luento kirjallisuusterapiasta, Oulu

LIITE

KILTIT TYTÖT
MONOLOGINÄYTELMÄ

Kirj. Sirpa Pietilä
AK- Sok- 7

tum

tu-tum

tu-tum tu-tum tu-tum

pimeä pehmeä lämmin valuu peittää putoaa

maan korvessa kulkevi lapsosen tie hänt ihana enkeli kotihin vie niin pitkä on matka ei

kotia näy vaan ihana enkeli vieressä käy

meidän vauva anna potalle äiti lämmin kiltti tyttö anna anna ei saa olla vihainen rakas lapsi ei saa viedä äitiä mene pois anna anna suuhun pois pois housut jalkaan kiltti tyttö aina aina

*

Aurinko paistaa. Armi asuu ihan lähellä. Hannu ja Timo ja purkkapaketti ja filmitähtien kuvat. Prikitte pardoo. Antakaa mulle, kun mulla ei ole ja Prikitte on sievä. Voin minä ottaa housut pois. Ei saa niin kovasti, sattuu. Kiitos Prikitestä. Armin luona syödään rieskaa ja sipulimakkaraa, kun niillä on kauppa. Isän kanssa on hauska lämmittää saunaa, mutta Prikitte ei näytä enää sievältä. Se joutaa saunan uuniin. Anteeksi, isä, äiti ja Prikitte. Minä lupaan olla kiltti tyttö.

*

Armin kissalla on iso vatsa. Se naukuu ja pyörii. Sillä on pehmeä peti ja sen takapuolesta tulee pentuja. Niissä on verta ja limaa ja se nuolee niitä. Äiti on sanonut, että jos halutaan saada vauvoja, mennään Nukkelaan. Siellä niitä istuu rivissä hyllyllä odottamassa. Sieviä, kultatukkaisia nukkeja. Eikä mitään limalönttejä.

*

Talvi on sievä vuodenaika. Puissa on paljon lunta ja oksat kaareutuvat maata kohti. On tammikuu ja kylmä. Taivas on vaaleanpunainen ja kuulaan näköinen. On hiljaista, vain lumi narskuu suksien alla. Kodin keittiön ikkunaverhojen välistä näkyy Kati. Se on vasta viisi vuotta. Se on sitonut narun äidin tekemän leikkikoiran kaulaan ja vetää sitä edestakaisin pitkin lattiaa. Äiti istuu keittiön pöydän ääressä pää painuksissa. Itkeekö äiti? Hiihdän pihaan ja irrotan sukset pois. Juoksen sisälle ja äiti nostaa päätä. Pyyhkii silmät ja huokaa. Ei puhu mitään. Se ajattelee aikuisten asioita.

*

Äidin siskon perhe tulee meille aina juhannuksena. Ne tulee aattona ja seuraavana päivänä me mennään sitten saareen. Isä istuu aina veneen perässä ja laulaa Saariston Sirkkaa. Äiti istuu keskellä venettä ja pitää Katia sylissä. Minä istun aina keulassa ja heiluttelen jalkoja vedessä. Äidin sisko pelkää merta, sen paikka on veneen pohjalla ja se pitelee laidoista kiinni. Aallot nousevat aina korkeammiksi, mitä kauemmas merelle etenemme. Minua ei meri kuitenkaan pelota. Se on ystävää, koska äiti ja isäkin luottavat siihen. Se ei voi pettää.

Tänä iltana me poltetaan kokko ja saadaan juoda monta pulloa limsaa. Isät ja äidit valvovat pitkään, me ei saada. Kati ja serkkutyttö nukkuvat samassa sängyssä, minä ja serkkupoika samassa. Me riisutaan vaatteet päältä, alasti nukkuminen saman peiton alla naurattaa niin, että mahassa tuntuu. Portaiden kolina säikäyttää, on parasta olla nukkuvinaan. Vedän peiton kaulaan saakka. Isä ja äiti riitelevät. - Samanlainen oot kuin äitiskin, isä sanoo. Varo vaan, että et tee työistäkin samanlaisia. Sitten ei kuulu enää puhetta, vaan ovi aukeaa. Se on isä ja se kävelee mun sängyn viereen. Jos se raottaa peittoa? Ei kuitenkaan, se vain pyyhkäisee hiuksista ja käy Katin sängyn luona. Sitten isä menee pois, me noustaankin ylös ja puetaan vaatteet päälle. Aamulla täti ja setä hakevat serkut kotiin.

*

Työmaaparakki on hämärä. Se on tientekijöiden, jotka vasta ilmestyivät meidän kylälle. Katson perään, että Katia ei näy. Se on aina meidän perässä. Ei sitä näy ja Mervi vetää oven perässä kiinni. Me riisutaan Armin kanssa puserot päältä ja peitetään niillä ikkunat. Me ei oikein edes toisiamme eroteta, kun on niin hämärää.

Me aletaan leikkiä sairaalaa. Armi haparoi pöydältä korvattoman kahvikupin ja pyytää siihen pissanäytettä. Mervi tähtää kuppiin ja verhoa pitää vähän raottaa, että me voidaan tutkia sitä. On mun vuoro olla potilas. Menen makuulle parakin pöydälle ja tytöt riisuu mun housut. Ne alkaa tutkia. Ensin päästä, sitten kädet ja maha ja sitten ne käskee mun

levittää jalkoja. Pistän kädet pään alle ja levitän jalat haralleen. Armi ja Mervi hääräilevät, painelevat ja puristelevat ja se tuntuu hyvältä. Mervi hakee kiviä ulkoa ja ne työnnetään minuun. Avaan silmät ja siinä ikkunassa on naapurin Pete. Se on työntänyt naamansa ikkunaan kiinni, sen räkäinen nenä on leventynyt pitkin ikkunaa. Nousen pöydältä ja tytöt menevät nurkkaan piiloon. Peten naama häipyä ikkunasta ja me siivotaan äkkiä. Puistelen kivet itsestäni ja vedän vaatteet päälle. Pelottaa mennä kotiin.

Me istutaan parakin portaalle ja kohta äiti kävelee parakkia kohti. Sen naamasta näkee, että se on suuttunut. Pete seisoo sen takana ja virnuilee. Äiti on hengästynyt ja puoliksi huutaa, että minä sinä rakas lapsi oikein teet. En puhu mitään, lähdän vain kävelemään kotiin päin. Äiti rauhoittuu vähitellen ja sanoo kohta, että eihän kerrota tästä isälle. Minä huokaan, koska helpottaa. Lupaan, etten koskaan kerro kenellekään. Enkä varsinkaan isälle.

*

Rakas päiväkirja, sinä olet nyt mun paras kaveri. Sinulle minä aion kertoa kaikki asiat, jotka joskus pahoittavat mieleni. Olen joskus haikealla tavalla surullinen enkä oikein itsekään tiedä miksi. On semmoinen kumma ikävä, josta ei tiedä, että mitä ikävöi. Rakas päiväkirja, minä voin sinulle myös makustella sanoja, koska sinä et naura etkä ilku. Minä pidän sanojen makustelemisesta. Makustelin yhtenä päivänä sellaista sanaparia kuin kirpeä karpalo ja kysyin isolta siskolta, että eikö kuulostakin kauniilta. Se nakkasi tyynyllä ja sanoi, että pölijä. Se ei varmaankaan oikein ymmärrä mua.

Sulle, rakas päiväkirja voin myös kertoa salaisuuksia, koska sinä et lavertele. Saan tehdä asioita ja puhua niistä ja sinä et arvostele. Niin kuin esimerkiksi sitä, kun me Mervin kanssa oltiin yhtenä päivänä niiden navetassa pikkivasikoita syöttämässä. Siellä oli myös hirveän iso sonni, jota me salaa tökittiin harjanvarrella. Sillä oli jalkojen välissä mahtavan iso pussi, jota me tökittiin eikä se edes vihastunut. Olisi ollut kiva kokeilla sitä, mutta sitä me ei uskallettu tehdä. Sitten me mentiin isoon heinälatoon, joka oli navetan vieressä. Me hypittiin heinäkasassa, noustiin kattopalkkeihin ja tehtiin melkoisia voltteja. Sitten me kuultiin mopon pärinää ja nähtiin, että Pete ajaa tyttökaverinsa kanssa mäkeä alas. Me nähtiin kerran, kun ne pussaili maitolavalla. Leikitään mekin helluparia, Mervi sanoi mulle. Me leikittiin vähän aikaa mopolla ajoa ja sitten me alettiin pussailla. Mervin huulet olivat pehmeät ja maistuivat viilille. Me

pussattiin ja pyöriteltiin niin kuin oli nähty Petenkin tekevän. Se tuntui hyvälle. Laitoin Mervi makaamaan heinien päälle ja menin itse makaamaan Mervin päälle. Sitten me kuultiin, että Mervin äiti tuli navettaan ja jatkettiin äkkiä heinissä pomppimista. Mua pelotti, että sen äiti arvaa, mitä me tehtiin. Menin kotiin ja kotimatalla mietin sonnia, joka pussi pursuten jäi navettaan pötköttelemään.

*

Paha olo. Mervin mummo on kuollut ja Mervi kertoi, että ne menevät kohta hautajaisiin. Minä kerroin Merville omasta veljestä, joka on kuollut pienenä vauvana. Se olisi nyt kymmenen, jos eläisi, koska minä olen yhdeksän. Äiti puhuu siitä joskus ja silloinkin mulla tulee paha olo. Äiti ei ruukaa olla surullinen ja sen katsominen on hankalaa.

Haaveilen joskus Jarista. Että se ei olekaan kuollut, vaan vaihtunut sairaalassa. Onhan sellaistaakin sattunut. Jonakin päivänä se vain tulee kotiin ja äidin suru on poissa. Jari olisi reipas ja iloinen poika. Se tahtoisu mua tekemään majoja metsään ja hautaisi mun kans kanikan poikasia ja hiihtäisi talvella mun edellä ja tekisi latua ja illalla me mentäisiin peiton alle lukemaan patterilampun valossa ja tehtäisiin voimistelutemppeja ja se kuuntelis mua jos mulla olisi suruja eikä naurais jos mulla tulisi itku. Eikä mun tarvis surra sitä, että se on kuollut vauvana ja puolustuskyvyttömänä eikä se paha asia itkettäisi enää ketään.

Kuoleman ajattelemisen pelottaa. Telkkarissa kerrotaan sodista ja nälkäisistä lapsista enkä minä voi niille asioille mitään. Tahtoisin, että kaikilla olisi asiat niin hyvin kuin mulla. Mulla on ruokaa ja lämmintä ja vaatteet päällä eikä kukaan halua mulle mitään pahaa. Eikä mun tarvi kuunnella pommien jytyä eikä pelätä alituisesti. Eikä elää ilman äitiä ja isää. Voin mennä niiden viereen nukkumaan, jos yöllä näen pahoja unia.

Näin kerran lehdessä kuvan hirveän laihasta tytöstä, joka oli aivan yksin maailmassa. Sen omaiset oli kuolleet maanjäristyksessä. Leikkasin kuvan irti ja laitoin sen seinälle. Mun asiat on niin hyvin, kun vain muistaisin sen aina. Mun pitäisi olla kiitollinen ja niin olenkin. Haluaisin hyvittää pahat asiat sille pienelle tytölle.

*

Tänään on aika surullinen päivä. Sain joululahjaksi karvatossut, mutta me huomattiin, että niissä olikin reikä. Ne piti vaihtaa tavallisiin huopatossuihin, mutta kai näin oli parempi. Huopatossut on kestävämmät, sanoo äiti ja aivan oikeassa. Mua vaan jäi surettamaan, kun sellaisia ei olisi ollut kenelläkään muulla meidän koulussa. Ei edes Mervillä eikä Armilla, vaikka niillä on aina sievät vaatteet. Niiden äiti ei tee niille vaatteita, vaan ne ostetaan oikeasta vaatekaupasta. Mua jännitti mennä joulun jälkeen kouluun, kun kaikki kertoivat joululahjoista. Mulla oli kuitenkin ihan hyvät lahjat. Tällä hetkellä meidän luokalla on viisitoista oppilasta ja minä istun Seijan vieressä. Me vaihdetaan kohta istumajärjestystä ja ehkä pääsen sitten Hannun viereen. Hannu on söpön näköinen ja kiva ja kaikki meidän luokan tytöt tykkää siitä. Se itse tykkää Mervistä.

Välitunnilla me leikitään lumisotaa. Pojat on hyviä, kun ne jaksaa heittää pallot pitemmälle ja ne jaksaa tehdä isoja palloja. Minäkin osaan ja jaksan, mutta minä en osaa juosta nopeasti niin kuin Armi. Se on aivan huippuhyvä ja pojat ihailee sitä. Mua ne katsoo niin kuin minäkin olisin poika ja joskus ne sanoo mua läskiksi. Se ei tunnu mukavalta, ei varsinkaan jos Hannu sanoo. Yritän olla piittaamatta siitä.

Koulussa on muuten kiva olla. Teen tehtävät nopeasti ja lukemista ja kirjoittamista minä suorastaan rakastan. Sain joululahjaksi päiväkirjan ja liimasin siihen muisteja ja kirjoitin runoja. Tykkään sellaisista, joissa on loppusointuja ja yksi runo on sellainen koiraruno, joka sanoo että "äitikoira huolehtii pennuistansa ja siitä on iloinen koko koirakansa". Minusta kaikkien pitäisi huolehtia toisistaan. Kirjoitin runon kukistakin, koska rakastan luontoa enkä haluaisi luonnon kärsivän. Minä uskon siihen, että puilla, kukilla ja kasveilla on sielu ja tunto. Kun me haettiin naapurin Peten kanssa joulukuusta, se katkoi tahallaan oksia yhdestä puusta. Se halusi kiusata minua ja kun se kuuli, että alan huutaa sille, se katkoi vielä enemmän. Se oli sellainen iso, vihreä, hiljaa humiseva kuusi joka oli hyvä turvapaikka linnuille ja oravanpoikasille. Mulla tuli itku, koska ajattelin, että siihen käy kipeästi ja se tekee tärkeää työtä, kun se suojelee pienempiään. Pete sanoi mua tolloksi ja mua itketti vielä enemmän. Se ei tunnu ymmärtävän luontoasioita.

Tossujen lisäksi on yksi toinen asia, joka teki minut surulliseksi. Meidät punnittiin koulussa ja minä painoin kaikista eniten meistä tytöistä. Sanoin kaikille, että mulla on raskaat luut. Välitunnilla me sitten käveltiin Armin kanssa käsikynkkää luokkaan, niin Hannu huusi meille, että luuviulu ja läskihaitari. Armi lähti Hannun perään juoksemaan, mutta minä olin niin kuin en olisi kuullut mitään.

Illalla sanoin äidille, että mun täytyy saada uusi tunika. Sellainen, jossa näyttää laihemmalta. Hyvä, että se osaa ommella, kun ei me kerran ostovaatteita saada. Meidän äiti on muutenkin sellainen, että se osaa vaikka mitä. Se on joskus nuorempana näytellytkin työväentalolla. Silloin, kun ne ei vielä olleet isän kanssa naimisissa eikä ollut meitä lapsia. Munkin mielestä näytteleminen on kivaa. Olin joulunäytelmässä peikkona ja mulla oli paljon vuorosanoja, mutta osasin ne kaikki. Kun katselin meidän äitiä juhlassa, se oli hirmu ylpeän näköinen. Olisi hienoa alkaa isona näyttelijäksi.

*

Nyt me sitten on aloitettu uudella koululla. Kirkonkylän koulu on valtavan iso ja melkein kaikki ovat outoja. Isosiskon näen joskus välitunnilla, kun se kulkee kavereidensa kanssa ulkona näyttää niin kokeneelta. Meidän luokassa on yli kolmekymmentä oppilasta. Onneksi Armi ja Mervi ovat samassa luokassa kuin minä. Muut ovatkin näistä isommista ympyröistä, ne näyttää muodikkailta ja itsevarmoilta. Meidän luokalla on yksi ihana poika. Sen nimi on Esa. Sillä on tumma tukka ja hienot vaatteet.

Meillä oli kouluhipat pari viikkoa sitten. Ne pidettiin juhlasalissa ja siellä soi musiikki kovalla ja valot oli himmeät. Me mentiin tyttöjen kanssa seisomaan seinän viereen ja toivottiin ja pelättiin, että joku tulee kysymään tanssiin. Kukaan ei ollut näkevinään ja sitten me mentiin kolmestaan. Kohta siihen tuli muitakin meidän luokkalaisia. Esakin. Se tuli mun viereen ja yritin kosketella sitä, mutta tanssi loppui pian ja me palattiin takaisin seinustalle. Kun seuraava levy alkoi, Armia tuli yksi poika kysymään. Kohta joku kysyi Merviäkin ja minä jäin yksin seisomaan ja katselemaan. Sitten mua kysyi yksi meidän luokan Reijo ja mua tympi lähteä sen kanssa. Se on tyttömäinen ja mua pienempi ja kun se puhui, lensi sylkipisaroita lensi mun naamalle. Se sanoi, että minä olen kiva, kun mulla on temperamenttia ja sen ässä, suhahteli kuin tytöillä. Se varmaan tarkoitti sitä, kun joskus ajan sitä takaa ja tappelen leikilläni sen kanssa. Sitähän me tehdään kaikki, pojat härnää ja moksii ja tytöt juoksee karkuun. Esakin on joskus juossut mun perässä ja silloin olen ollut onnellinen. Kun tanssi loppui, me mentiin takaisin, mutta Armia ei näkynyt missään. Viimein me löydettiin se hämärästä nurkasta halaillemasta. Se halaili Esan kanssa.

Kun hipat loppui, me jäitiin koulun pihalle odottamaan, että Armin äiti tule hakemaan

meidät. Armi sanoi, että ne oli pussanneet Esan kanssa, mutta siitä ei saanut kertoa kenellekään. Ei tietenkään, mutta pitikö sen leuhkia sillä asialla. Armi ja Esa seurustelevat nyt. Ne ovat välitunnilla yhdessä ja me ollaan Mervin kanssa ylimääräisiä. Kuinkahan pitkään mun pitää olla ylimääräinen, vai onko joskus mullakin joku, jonka tapaamista odottaa ja joka saa sydämen hakkaamaan. Pelottava ja jännittävä ajatus. Esaa en enää mieli, se on Armin ja ne passaa kai sitten paremmin yhteen.

*

Äiti ja isä ovat töissä. Saavat ollakin, olisivat vain mahdollisimman pitkään. Äiti oli aamulla kantanut matot ulos ja me Katin kanssa luvattiin siivota loppuun. Mun piti siivota makuuhuone ja kun aloin pyyhkiä pölyjä sängyn päädystä olevasta taulusta, sieltä putosi pieni, litteä pahvirasia, jossa luki Venus. Laitoin rasian samaan paikkaan, mutta mua jäi ällöttämään. Ne oli kortonkeja eli sellaisia, joita ihmiset käyttää, kun ne...

Miten ne ilkeää, nehän on niin vanhoja. Jo yli nelikymppisiä. Ja vielä isä ja äiti. Ei ne asiat sovi isille ja äideille. Pyyhin huoneesta pölyt ja laitoin kaikki siten, että ne olivat koskemattoman näköisiä. Jäi pelottamaan, että jos jompikumpi kysyy vaikka jotain. Ei ne kuitenkaan kysyneet, olivat vain hyvillään, että oltiin siivottu. Äiti lupasi ostaa meille jotain herkkua, kun me on siivottu niin hyvin.

Ne on aika harvoin enää yksimielisiä mistään. Ne on alkaneet riidellä ja isä on alkanut juomaan enemmän kuin ennen. Silloin se syyttää äitiä kaiken maailman ihmeellisistä asioista ja osaa piruilla oikein mestarillisesti. Äiti kuulemma nauraa liian äänekkäästi ja puhuu liian paljon ja liian monen ihmisen kanssa. Joskus niiden kuulee puhuvan erosta, mutta sitten ne sanoo, että lasten vuoksi, lasten vuoksi ja ovat tietysti oikeassa. Lasten vuoksi pitää olla yhdessä ja sopia riidat ja alkaa aina uusi päivä. Ja mitä ihmisetkin siitä sanoisivat.

*

Jumatsukka, Armi on saanut rintsikat. Se on aivan kuin olisi siirtynyt eri kastiin. Minä en kyllä kehtaa pyytää äidiltä. Nehän on niin kalliitakin. Yritän vain pitää paksuja

puseroita ja kävellä kumarassa. Hävettää. Mulla on isommat tissit kuin Armilla, mutta se varmaan johtuu siitä, kun oon lihavampi. Läskiähän mulla on joka paikassa. Armi ja Mervi on niin hoikkia, kukaan ei koskaan sano niitä läskeiksi ja kaikki pojat on ihastuneita niihin. Niillä on menkat alkaneet ja niiden äidit puhuu niiden kanssa aivan oikeista naisten asioista. Meidänkin mamma repäisi ja osti paketti terveyssiteitä, tuikkasi ne keittiön kaappiin ja sanoi, että tuossa on jos tarvitte. Me katsottiin Katin kanssa toisia ja meitä hävetti. Ei se muistanut sitä sanoa, että mihin kummaan niitä olisi mahdollisesti voinut tarvita.

*

Meillä oli sellainen äiti-tytär - keskustelu meidän emännän kanssa. Se silitti mun puseroa, kun minä harjasin peilin edessä hiuksia ja manasin finnistä, läskistä naamaani. Sanoin sille, että alan laihduttaa. Se siihen, että on niitä kolmetoistavuotiaalla tärkeämpiäkin asioita elämässä. Voi olla, mutta itsekin se laihduttaa jatkuvasti. Ja jos ei laihduta niin ainakin puhuu siitä. Minä jäin tuijottamaan Katin pyöreää naamaa, joka ilmestyi olohuoneen ovelle ja mietin, että miksi meidän pitää olla näin läskistä sukua ja mitenkähän isolla siskolla menee Ruotsissa. Se lähti sinne piikomaan, vaikka ei ole kuin kuusitoista. Onkohan sekin vielä läski? Kati olisi halunnut lähteä mun kanssa Armin luo bileisiin, mutta ei me pikkupentuja sinne huolitettu.

Sitten laitoin emännän silittämän puseron päälle ja vielä takin ja kävelin Armin luo. Siellä oli Armi, Mervi, Köntsä, Hessu, Pete ja lukuisa joukko poikia, joita en edes tuntenut. Pete on ainut, joka on 18 ja tuonut kaljaa pari päivää meille muille. Mun mielestä kalja on paha, mutta tuleehan sillä rohkeammaksi. Kun pari pulloa on juonut, on jo paljon riehakkaampi olo. Jossain vaiheessa menin sitten Hessun viereen istumaan ja laitoin käden sen harteille. Se tuntui hyvälle. Sekin joi kaljaa, humaltui ja likisteli mua ja minä ehdin ajatella, että kohta me varmaan pussataan. Se vei minut tanssimaan ja yhtäkkiä minä vain sitten huomasin, että se oli kadonnut jonnekin. Aloin etsiä sitä ja löysinkin. Se istui Armin isän ja äidin makuuhuoneessa ja halaili Merviä. Ne ei huomanneet, että seisoin oven takana ja kuuntelin, kun Mervi kysyi Hessulta jotain minusta. Hessu alkoi nauraa ja sanoi, että senkö läskin kans ja sitten ne kaatui siihen sängylle selälleen. Menin takaisin olohuoneeseen, mutta ei mulla enää haluttanut tanssia eikä mitään. Menin hakemaan takkia naulakosta ja siellä oli Armi ja Pete halailemassa.

Sanoin niille, että menen kotiin.

Kotona Kati oli jo nukkumassa, äiti tuijotti telkkaria. Isää ei näkynyt. Millaista oli, äiti kysyi eikä huomannut mun kaljahuuruja. Mmm, vastasin sille ja kaivoin lenkin jääkaapista. Seuraavana päivänä Mervi tuli käymään ja kysyi, oonko vihainen. Mistä sitten, sanoin vain ja nauroin. En minä Hessusta välitä, pidä hyvänäsi.

*

Jeesus, mikä äitienpäivä. Emäntä märäsi päivän ja isäntä veti pontikkaa ja vittuili vuoroin emännälle, Katille ja mulle. Miten siitä tuleekin sellainen piru, kun se juo? Selvin päin se on hiirulainen, joka alta kulmien katselee eikä juuri puhu eikä pukahda. Mihin sen kiltteys on kadonnut? Silloin, kun me oltiin pieniä, se vielä osasi olla kiltti. Höpötti meidän kanssa ja leikki ja puhui nätisti ja viisaasti. Luki Pikkujättiläistä ja tiesi kaiken maailman asiat. Helli meitä kaikkia tyttöjä toisin kuin äiti, jonka sylissä pitämiset on laskettavissa yhden käden sormilla. Isä lauloi meille saunassa Täysikuuta ja Meksikon pikajunaa ja näytti siltä, että se tykkäsi meistä. Nyt, kun se on alkanut juomaan, siitä ei koskaan tiedä, millä päällä se on. Tavallisesti kuitenkin vittumaisella. Sillä on aina jotain ilkeää sanottavaa ja emäntää se suorastaan vainoaa. Onkohan se näin, että se joka osaa olla äärettömän kiltti, osaa olla myös äärettömän ilkeä. Että kaikessa kiltteydessään se on kokenut ne pienetkin pahat asiat itsessään ja se tietää, millä voi helpommin ja kipeimmin satuttaa toista? Tätä nykyä emäntä ei mitään osaa tehdä isännän mielestä oikein eikä se ole kuulemma meidän suhteenkaan onnistunut. Se on kasvattanut meistä epäonnistuneita, kuten koko emännän suku kuulemma on epäonnistunut. varsinkin kaikki naispuoliset ja etenkin mummu.

Mummulla on lapsia kolmelle eri miehelle ja yksin se kuitenkin on loppujen lopuksi jäänyt. Eikä miehet ole kuulemma sitä sietäneet vaan on lähteneet ja yksin se sitä pentulaumaa on vienyt eteenpäin ja epäonnistunut siinäkin kun niitä on pitänyt panna sotalapsiksi ja minkälainen äiti se semmoinen on joka antaa lapset pois ja sitten mummu on kuulemma vielä pirullinen ja sanoo isännälle hankalasti ja aina yrittää mollata ja lannistaa ja sillä on kummia ja kieroja ne puheet ja se tarkoittaa eriä kuin mitä puhuu ja sen sanomisilla on kummia merkityksiä joita me muut ei vain tajuta paitsi isäntä itse koska ne on aina kuulemma isännälle kohdistettu. Kaikki ne piikit ja irvailut, joita mummu kuulemma päästelee rivien välistä. Minä en sen mummu-puheista paljoa

ymmärtänyt, mutta emännän se sai pillittämään koko päiväksi. Oli se Katinkin kimpussa ja huomautteli jotakin sen vaatteista ja ulkonäöstä, mutta minut se jätti sinä päivänä rauhaan. Muutama pieni piikki koulunkäynnistä, joka kyllä saattoi sillä kertaa olla aivan aiheellista.

Minä olen vain jotenkin tippunut kärryiltä. Numerot huononee ja matikkaa en ymmärrä enää yhtään. Jotain pitäisi tehdä, mutta en tiedä mitä. Minusta on tullut niin pelokas ja joka paikassa vain riidellään ja soditaan. Joskus herkuttelen ajatuksella, että tapan itseni. Pääsisi kaikista ihmisten, koulun ja sodan peloista ja mikä siinä olisi parasta - pääsisi Jariin viereen. Saisi tavata sen ja voisi kysyä siltä, että mitä kaikkea siinä on sellaista, joka meistä muista puuttuu. Tietysti se, että se on poika, mutta mitä kaikkea muuta. Kun äiti joskus puhuu Jarista, minusta tuntuu, että se on ollut jotain niin ihmeellistä, että kukaan ei koskaan voi sitä korvata. Enkä ainakaan minä, koska olen vain tyttö ja tuomittu huonommaksi jo siitä syystä.

*

Luin viime viikolla kirjoittamaani vuodatusta päiväkirjasta. Oli se melko paatosta. "Hyvä Jumala, jos olet olemassa, niin tee jotain. Minä olen kuolettavasti rakastunut yhteen meidän koulun Jussiin, mutta ei se huomakaan minua. Se on Armin nykyisen poikakaverin kaveri ja ne käy meidän kylällä päivittäin. Me kuljetaan neljän porukalla metsässä tupakalla ja välillä Armi ja sen poikakaveri pussailevat, mutta me vain Jussin kanssa tuijotetaan taivaalle, ja on niin kuin kumpikin odottaisi. Yhtenä lauantaina me mentiin Armille ja Armi tarjosi niiden isännän votkapullostaa muutamat ryypyt. Mulla meni päähän se ja tuppauduin sitten Jussin viereen istumaan. Se lähti kävelemään. Hyvä Jumala, minä en ole ikinä kokenut tällaista. Minusta tuntuu, että en voi nukkua enkä syödä, olen varmasti laihtunutkin. Mun päässä pyörii vain Jussi enkä pysty keskittymään mihinkään muuhun. Tämä on varmasti nyt sitä ihan oikeaa rakkautta. Aina kun se tulee koulussa vastaan, menen punaiseksi ja sydän hyppää kurkkuun. Jos olet olemassa, niin tee hyvä Jumala jotain! Anna minä olen sen kanssa vaikka yhden illan, niin sitten voin vaikka kuolla."

Armi piti sitten lauantaina bileet. Minäkin olen joskus kysynyt emännältä, että saisin pitää kotibileet, mutta se vain sanoo, että poikien kanssa kulkeminen on hömpötystä eikä siitä hyvää seuraa. Se ei tajua yhtään mitään. Kuinka minä vihaan sitä silloin, kun

se katsoo pitkin nokkavartta ja tuntuu, että se on niin äärettömän korkealla, ihan taivaassa asti. Rakastumisista sen kanssa ei voi puhua ollenkaan. Aivan kuin sen mielestä niissä asioissa olisi jotain likaista ja inhottavaa. Yhtenä päivänä kysyin rohkeuden puuskassani, että miksi meillä ei koskaan ole puhuttu sukupuoliasioista. Se päästi kimakan naurun ja sanoi, että vielä semmoisia. Jumalauta, miten mua hävetti. Että minä helvetin tollo menin kysymäänkin. Tunsin itseni melkoiseksi synnintekijäksi ja maailman saastaisimmaksi olioksi. Saa olla varma, etten enää kysele. Sen syyttävät silmät seuraa mua vieläkin.

Armin bileet oli jonkinlainen sysäys mun elämässä. Meillä oli rohkaisuna isännältä pöllittyä pontikkaa ja alku meni hienosti. Mulla oli uudet kampeet ja Jussi ihasteli mun uutta persialaisturkkia. Me tanssittiin porukalla ja sitten jäätiin porukalla tuijottamaan, kun Mervin jätkäkaveri lähti ja hyppäsi vihaisena mopon selkään. Kai ne oli riidelleet tai jotain. Mervi tuli meidän muiden porukkaan ja sitten minä vain yhtäkkiä huomasin, että ne lähtee kädet kaulalla yhdessä Jussin kanssa ulos. Menin perässä, mutta ei niitä enää näkynyt.

Kun seisoin siinä ulkoportaalla persialaistakissani, niin mulle vain tapahtui jotakin. Tuli sisälle sellainen oikein kylmä olo, aivan kuin veret olisi pysähtyneet suonissa. Tuntui samalla liian täydeltä ja äärettömän tyhjältä. Niin kuin olisin aivan yksin tässä maailmassa. Harhailen pitkin linnunrataa sinne tänne, voimatta itse säädellä suuntaa, mihin joudun. Ja aivan kuin mun lapsuus, kaikki aurinkoiset päivät, juhannuslimukat, poronkarvatossut, humisevat kuuset, oravanpoikaset, Jari, päiväkirjat, runot, kiiltokuvat, Armi, Mervi, Jussi, äiti, isä, Kati ja isosisko olisivat jossain äärettömän kaukana, minun ulottumattomissa. Olisin voinut heilauttaa niille kättä kuin sotaan lähtevälle, tietämättä tapaako niitä enää koskaan. Niiden vain piti antaa mennä, kun tiesi, että on aika.

Sitten tuli sellainen pahan olon tunne. Se tuli jostain ja halusi salvata minulta hengen. Enkä minä ollut sellaista ennen kokenut, enkä olisi halunnut päästää sitä sisään., kun en tiedä, mihin olisin asettanut sen asumaan. Joku paikka minun oli vain sille löydettävä, koska se oli minut omakseen ottanut. Tunsin itseni kovin väsyneeksi, enkä jaksanut taistella sen kanssa. Tulkoon ja vallatkoon, tehköön mitä haluaa. Onhan se kuitenkin jotain, joka on yksin minun.

Viime yönä heräsin siihen, että mulla oli levoton olo. Näin unta, että me oltiin Jussin kanssa samoissa bileissä ja se alkoi pussailla mua. Me mentiin sänkyyn ja se teki lemmareita mun kaulaan ja sitten se työnsi käden mun housuihin ja alkoi hieroa mua. Juuri, kun se alkoi tuntui oikein hyvältä, heräsin ja laitoin käden jalkojeni väliin. Se tuntui kostealta . Sivelin itseäni hitaasti ja se sama tykyttävä tunne, joka oli hetkesi lakannut, alkoi taas. Mitä enemmän hieroin itseäni, sitä paremmalta se tuntui. Mun naamaa alkoi kuumottaa ja mun oli pakko jatkaa siihen asti, että sellainen jumalaton hyvänolon tunne valtasi koko kehon. Kun se purkauksen tunne oli ohi, tunsin sykkimistä ja tykytystä ja painoin peiton oikein lähelle itseäni. Kun kuumotus alkoi loppua, mulle tuli sellainen hitonmoinen häpeän ja katumuksen tunne. Tuijotin hämärässä ympärilleni, mutta Kati ja isosisko tuntuivat nukkuvan, koska kummankin hengitys oli normaalin tasaista. Sitten nousin sängystä ja kävelin vessaan. Panin valot ja tuijotin kuvaa peilistä. Pyöreät posket olivat punaiset ja silmä kiilsivät kummasti. Pesin käteni lavuaarissa. Hinkkasin ne oikein hyväksi, etteivät ne haisisi minulta. Onko minusta todellakin tullut tällainen, että en pysty hillitsemään itseäni? Hyi helvetti. Ruma. lihava ja vailla minkäänlaista itsekuria. Maailman iljettävin ja epäonnistunein olio. joka ei ihmisen nimeä ansaitsisi. Kävelin sitten keittiöön ja jääkaapille. Kello oli puoli kolme. Nälkä ei ollut, mutta oli pakko tehdä jotain. Lastasin ruokaa pöydälle ja aloin ahmia. Leivät, makkarat, juustot, kurkut. Nakkelin kaikki välittämättä mausta tai järjestyksestä ja hotkin muutamassa minuutissa. Uni tuntui karisseen silmistä ja sydän löi hirveää tahtia. Menin sitten puntarille, se näytti taas yhtä kiloa lisää entiseen läskimäärääni. Menin nukkumaan ja haistelin vuodettani. Onneksi se ei haissut kuin mun tavalliselle ruholleni, kiiman haju tuntui haihtuneen. Sillä hetkellä minä päätin, että jotain alkaa tapahtua. Tällaista itseä minä en halua. Eikä kukaan muukaan koko maailmassa. On aloitettava uusi, parempi elämä. On aloitettava laihduttamaan ja muovaamaan itsestään laihempi, kauniimpi, parempi, viisaampi, aikuisempi. On näytettävä itselle ja muille, että minäkin pystyn johonkin.

*

Nyt se siunaus sitten tansseihin pääsyyn on saatu. Ripillä on käyty viinit napsimassa ja tutultahan se maistui. Isäntä ja emäntä ei osaa aavistakaan, miten monta viiniryppyä meikäläinenkin on jo kerennyt kumota. On mulla ollut muutama onneton

romanssinpoikanenkin, mutta ei mitään mainittavaa. Aina on sellainen tunne, että ne pojat on jotain ylijäämätavaraa. En ole ollut yhteenkään poikaan rakastunut sitten Jussin jälkeen. Sen perhe muutti Etelä-Suomeen ja se kirjoittelee sieltä Merville. Kenellekään en ole sanonut, mutta minusta tuntuu kuin olisi vienyt jotain minusta mennessään.

Rakkaus on ällöttävää. Ei sillä saa kuin vaikeuksia itselleen ja mielenrauhalleen. Onneksi minä vain yksi päivä huomasin, että en ole enää rakastunut Jussiin. Se oli hitonmoinen helpotus. Ihan todella, niin kuin olisi kivi vierähtänyt sydämeltä.

Minä en ole saanut vieläkään kunnon laihdutuskuuria aloitettua. Emännän kanssa aina yritetään, mutta taitaa molemmilla epäonnistua yhtä pahasti. Jos yritän olla päivän syömättä, niin emäntä sanoo, että ei ei, sinä olet vielä kehitysiässä. Kun kehittyisikin joksikin, tällaisena minä en ole yhtään mitään. Mua pelottaa mennä syksyllä kouluun. Sain matikasta ehdot ja parin viikon päästä olisi niiden suoritus. On aivan sama saanko ne suoritettua vai en, sen ihmislauman kohtaaminen on aivan yhtä pelottavaa. Olen yrittänyt selittää emännälle, että mua pelottaa, mutta se vain sanoo joko höpöhöpö tai että sitä pitää mennä lääkäriin, jos tuntuu sairaalta. Toisinaan vihaan sitä niin, että haluaisin tappaa sen. Se nalkuttaa joka asiasta eikä mikään ole sille tarpeeksi hyvä. Rahasta meillä on jatkuva tappelu. Joka jumalan markasta se pitää jumalatonta messua, aina pitäisi säästää ja pihistää. Isäntä on paljon mukavampi, silloin kun se on selvin päin. Se antaa joskus rahaa ihan vapaaehtoisesti ja on samaa mieltä siitä, että emäntä nalkuttaa liikaa. Emäntä huutaa mulle, että ison akan pitäisi hommata jotakin työtä. Niin varmaan, mutta kun ei uskalla, kun kaikki pelottaa.

Armi on kesätoissa lastentarhassa ja Mervi kaupassa. Mua hirvittäisi olla niistä kummassakaan. En varmaankaan kehtaisi katsoa ihmisiä silmiin ja töpeksisin jatkuvasti. Tavarat tippuisi käsistä., kun mua pelottaisi niin. Emäntä on oikeassa myös toisessa asiassa. Minä oon jo melko iso akka. Mun laihdutukset ei vain onnistu, aina minä retkahdan johonkin jäätelöön tai piirakkaan. Multa puuttuu tahdonvoima. Minusta saisi huoletta sipaista pois tuollaiset kymmenen kiloa, sitten olisi kuin Mervi tai Armi. Mua hävetti hitosti, kun me saatiin rippikuva kotiin. Se oli kauhea . Finnit ne oli saanut kuvasta häivytettyä, mutta posket olivat aivan yhtä pullukat kuin todellisuudessakin. Panin kuvan piiloon enkä ota sitä ikinä esille. Se on liian selvä muistutus siitä, että kuuluisin ennemminkin possujen karsinaan kuin ihmisten joukkoon. Olen pyytänyt emännältä rahaa meikkeihin ja muotivaatteisiin, mutta se vaan sanoo, että ne on liian kalliita. Mun pitäisi kuulemma sellaisiin hommata rahat itse ja sitä tympii katsoa ison akan löhöämistä kotona. Se osuu siinä oikein naulan kantaan. Tunnen, kuinka mun läskit oikein levittäytyy koko huusholliin, kun se puhuu löhöämisestä. Se aikoi

hommata mulle työpaikan vaikka kiven silmästä. Tyypillisiä emännän lauseita ja sananparsia. Kun se tekee jotain, missä minä epäonnistun, se sanoo että vanaha se vakonsa pittää. Toinen sen oivallisista iskulauseista on se, että älkää tehkö niin kuin minä teen, tehkää niin kuin minä sanon. Niinpä niin.

Isäntä ei paljoa puutu sen huutamisiin. Eikä oikein mihinkään enää. Se tekee omia pontikkatotejaan, virnistelee itsekseen ja hymisee omiaan. Sitten se luulee, että me ei Katin kanssa huomata sen naukkailua, mutta ei mekään sentään niin tyhmiä olla. Tuon tuostakin löytyy sen jättämiä totinloppuja milloin sisältä, milloin ulkoa. Niitä löytyy useampiakin riippuen siitä, missä päin taloa se on oleskellut. Ihme, että se jaksaa kulkea töissä tuon hapottelun vuoksi. Sitä paitsi se on harvoin kohmeloisen näköinen, ei vissiin ehdi missään vaiheessa tulla. Minä oon saanut muutaman lauantaipullon keräilemällä sen lasinloppuja ja jos en muuta keksi, kävelen röyhkeästi sen varastolle kellariin. Se on varmaankin omasta mielestään piilottanut pontikkavarastonsa hyvin pottulaarin taakse, mutta mun vaistoni tuntuu oleven pitelemätön viinan haistelussa. Lirautan sitten aina useammasta pullosta, että se ei huomaa niiden vähentyneen. Se on nyt vuoden verran harrastanut tätä pottulaarijuopottelua, mutta ei ole tullut emännältä kysyttyä, että huomaako se. Eikä se taida ehtiä huomaamaan, jos se ei ole töissä, se on aina jossakin kokouksessa tai harrastamassa. Siinä on nainen, joka pärjää joka paikassa. Ei ole semmoista hommaa taidettu keksiäkään, missä se ei olisi hyvä. Kun mun piti tehdä käsitöillä sukka eikä se oikein ottanut onnistuakseen, se purki koko hela hoidon ja teki itse. Opettaja kehui sitä koulussa ja minä olin tietysti vain hyvilläni, mutta seuraavan käsityön aloittaminen vähän hirvitti. En todellakaan ole mikään haka käsitöissä.

Mun mielestä emännän pitäisi olla enemmän kotona. Isäntä kertoilee mulle ja Katille ihmeellisiä tarinoita emännästä ja olisi hauska tietää, mitä se niihin vastaisi. Mutta emäntä sanoo, että se on lastenhoitajan tehtävänsä tehnyt ja kun kukaan ei enää ole kintussa kinuamassa, sillä on oikeus mennä. Ja siitä se usein sanoo, miten se on nuoruutensa joutunut uhraamaan pienempien sisarusten hoitamiselle, kun mummu oli pitkät päivät töissä. Onhan se aivan oikeassa, mutta isäntä sitä ei tahdo sulattaa. Se on kuin pikkulapsi, joka on eksyksissä uuden ja oudon tilanteen edessä, kun ei emäntä olekaan aina saapusalla. Kade se on ja mustasukkainen ja pelokas. Ei voisi ajatellakaan, että sen kanssa puhuisi omista asioistaan ja omista peloistaan, kun se näyttää olevan vielä enemmän ulalla tämän elämän suhteen. Ja sillä on vielä se ongelma, että se ei tunnusta sitä. Ei heikkoutta, ei pelkoa, ei edes vikaan menneitä ratkaisujaan. Aina on vika jonkun muun, ja useimmiten emännän, minun, tai Katin. Me ollaan akkalauma, joka ei arvosta sitä ja yhdessä juonitaan sitä vastaan.

Olisipa mulla joku viisas, jolta kysyä asioita. Isäntä ja emäntä vain vähättelee kaikkea ja antavat ymmärtää, että ovat liiankin viisaita. Tunnen itseni aivan tyhmäksi ja riittämättömäksi niiden rinnalla. Joskus me jutellaan Katin kanssa ja sille oon kertonut, kuinka tämä elämä mua joskus vituttaa ja että haluaisin kuolla. Kati on vain niin pentu. Kyllä sitäkin pelottaa, mutta se on jotenkin paljon röyhkeämpi ja sen vuoksi rohkeampi kuin minä. Minä tunnen itseni ihan yhtä pehmeäksi kuin miltä näytänkin. Oikea lässykkä. Siitä huolimatta Kati tuntuu ihailevan minua ja sen vuoksi yritän sitten tekeytyä viisaammaksi ja paremmaksi.

Toisinaan ihmetyttää, että pitääkö meidän koko ikämme kulkea toistemme jalanjalkia. Isosisko äidin, minä niiden molempien ja Kati meidän kaikkien kolmen. Aivan kuin kenelläkään ei olisi pelkästään omia. Vai voiko ollakaan pelkästään omia jälkiä, jos me kaikki olemme oman historiamme tuotoksia? Isännän jäljet taas on sellaiset pienet ja haparoivat, jossain siellä tiepuolessa. Ainoastaan emännällä ne on selkeät ja omat. Ne on raskaat ja määrätietoiset, kun ne kulkevat keskellä kohti ylöspäin kohoavaa tietä.

*

Mulla on nyt työpaikka ja omaa rahaa. Emäntä sanoi, että mun täytyy tehdä nyt ahkerasti töitä, kun se sai mulle paikan hommattua ja säästää tietysti ensi talveksi. Teen jäkälälaatikoita yhdessä firmassa ja onneksi se on sellaista hommaa, missä saa olla yksin. Ainut työkaveri on sellainen vähän tärähtänyt ja lapsellinen ja se sopii mulle seuraksi oikein hyvin. Tunnen olevani samalla tasolla sen kanssa Ei tarvitse pingottaa eikä jännittää, sen kanssa voi olla ihan oma typerä itsensä. Onko minusta nyt tullut hieman aikuisempi? Työpaikka ja kokemusta nyt sitten seksistäkin.

Me oltiin tyttöjen kanssa viime lauantaina lavalla tansseissa. Mentiin liftillä pullot Sorbusta laukuissa. Päästiin lippuluukulta läpi ilman tarkastuksia ja sitten asiaankuuluvasti rypylle vessaan. Me katseltiin Armin ja Mervin kanssa vanhoja akkoja, jotka istuivat lavanreunalla tyrkyllä ja noiduttiin niiden typeryyttä. Istua nyt itseään tyrkyttämässä naurettavalle, sliipatulle sonnilaumalle. Sitten akat kyselevät jälkeen päin toisiltaan, että saitko tanssia, kun tarkoittavat, että olitko tarpeeksi kaunis ja viehättävä, että kelpasit niille jumalasta seuraaville. Ja ukot seisoivat toisella seinustalla ja valitsivat kuin lehmänäyttelyssä, että mikäs mansikki noista olisi kannattavin sijoitus ja heruttaisi eniten. Inhottavaa. Ilta kului kuitenkin hyvin, me tanssittiin porukalla, käytiin välillä

ryypyillä ja jossain vaiheessa mun seuraan iskeytyi sellainen parikymppinen jätkä. Ei se häävin näköinen ollut, mutta me mentiin sen kanssa istumaan ja se tarjosi ryypyt metsän reunassa. Sitten se yritti pussata mua ja me pussattiin ja sitten sanoin sille, että lähdetään. Me noustiin ja käveltiin muutama askel ja sitten se vain yhtäkkiä tarttui mua tukasta kiinni ja kaatoi maahan. Minä ehdin ajatella, että tappaakohan tuo minut, oli se sen verran isompi. Sanoin sille, että jos se ei päästä, minä huudan ja se alkaa kuristaa mua kurkusta repiä mun vaatteita. Sitten se yrittää vetää omia housujaan alas ja sanoo, että en kurista, jos oot hiljaa. Minä siihen että joo ja sydän hakkasi niin hitosti. Ajattelin, että näinkö tämä sitten tapahtuu ja ihmiset kulkevat edestakaisin tuossa muutaman kymmenen metrin päässä tietämättä mitään siitä, että minä luulen kuolevani. Se tempoi välillä mun housuja ja omiaan ja oli ihan mielipuolen näköinen. Silloin minä sanoin sille maireasti, että ole hyvä vaan, en estele enää vaan teen ihan mitä se haluaa. Otan sitä kaulasta kiinni ja alan suudella. Ota se suuhun, se sanoo ja painaa päätäni kyrpäänsä vasten. Sen ote herpaantui hetkeksi, ja silloin minä lähdin. Huusin ja juoksin kohti lippuluukkua ja ihmiset katsoivat mun revittyjä vaatteitani ja sekaista tukkaa ja minä kaaduin ja nousin ja juoksin ja huusin ja juoksin pakoon ja samalla pakoon kaikkea inhottavaa ja pahaa ja rumaa ja pelkäsin että se juoksee mun perässä ja tappaa minut tai ainakin raiskaa tai häpäisee ja kaikki ihmiset vain katsovat ja niiden ilmeistä ja naamalta lukee kaiken sen halveksunnan mitä ne tuntee mua kohtaan kun olen käyttäytynyt kuin huora ja huono ihminen eikä minusta ikinä voi tulla mitään hyvää ja kunnollista ja kaikki saavat hävetä mun puolesta ja sääliä mua ja mulla on leima otsassa aina aina. Sitten tunsin, miten joku saavutti minut ja otti olkapäästä kiinni. Ei se ollut se, vaan järjestysmies, joka talutti minut sitten takaisin. Me käveltiin sen kanssa yhdessä lippukoppiin. Toinen järjestysmies näytti taluttavan sitä jätkää. Ne meni jonnekin.

Tänään meillä sitten kävi pari Canossan matkalaista. Se jätkä tuppasi kylään äitinsä kanssa ja toivat tullessaan leipäjuuston. Miten huomaavaista, ajattelin. Miten helvetin lailla ne oli meille osanneet ja kuka niitä oli käskenyt tulemaan. Ne poliisitko, joille piti takitilleen selittää kaikki siitä iljettävästä välikohtauksesta. Me käytiin emännän ja isännän kanssa poliisilaitoksella ja ne komensi minut puhumaan. Sitten ne naputti kaiken ylös sanasta sanaan ja minä ajattelin että siinä teille, jos haluatte kirjata minun huoramaisuuteni ikisiin arkistoihin. Mielessäni ajattelin, että ikinä en paljasta kenellekään, vaikka kokonainen armeija raiskaisi minut.

Siinä sitä sitten istuttiin ja mussutettiin kahvin kanssa leipäjuustoa ja kai siinä joku yritti puhua niitä näitä vaikka minusta se tilanne oli hulluista hulluin. Sen äiti itki ja siitä jätkästäkin oli kaikki uho kadonnut, se oli kuin siitä olisi ilmat pistetty pihalle. Se istui

hartiat lysisssä, kaikkien katseita vältellen. Minä vein roolini läpi sillä tavalla, kuin oletin isännän ja emännän sitä vaativan. Ne olivat tapauksesta helvetin loukkaantuneita.

*

Minä narahdin koulussa tupakasta. Me mentiin porukalla ruokatunnilla metsään tupakalle eikä huomattu, että siellä oli yksi kyylä kyttimässä. Käytöksenalennus ja kaksi tuntia jälki-istuntoa. Mitenkähän sen muotoilisi isännälle ja emännälle. Minusta on tullut koulussa entistä arempi. Eikä opettajat tajua, ne luulee, että minä olen tahallani laiska ja uhmaan niitä. En sano niille mitään, mutta yritän kaikin tavoin viestittää sitä, miten mua pelottaa kaikki. Kirjoitin aineen aiheesta ja sain siitä ysin, mutta opettaja oli vain kirjoittanut siihen kommentin, että näin vahvat pelot lienevät harvinaisia. Niin hitto vie voi olla, mutta niin olen minäkin!

Kotona en puhu tästä alamäestä enkä lintsauksista. Ei ne mitään halua tajuta eivätkä edes kuuntele. Niiden aika menee toistensa nälvimiseen ja kyttämiseen. Katikin on alkanut lintsata koulusta ja se tuntuu pahalta. En haluaisi, että sillä menee huonosti. Kävin terkkarin luona kertomassa, että minusta tuntuu, että seinät kaatuu päälle ja se tilasi ajan lääkäriin ja se lääkäri antoi mulle diapamia, mutta en minä niitä halua syödä. Ne panee mun pään tokkuraan enkä minä sillä lailla halua elää. Haluan elää isolla eellä enkä niin kuin puoliuudessa. Kävin minä kasvatusneuvolassakin, mutta ei siitä ollut mitään hyötyä. Ne alkoi puhua ryhmäterapiasta ja se psykiatri pyöritteli silmiä päässään kuin olisi afrikkalaista tanssia aloittamassa ja minä päätin heti alkuunsa että vitut. Pitäkööt ryhmänsä, minä en ala kaikelle kansalle omia asioitani setvimään.

Mun menkat on alkaneet. Yhtenä aamuna oli vain jotenkin kummasti maha kipeä ja kun menin vessaan, huomasin, että olin alkanut vuotaa verta. En kyllä erikoisemmin ilahtunut. Huokailutti samalla tavalla kuin joskus, kun on kauan pelännyt pahinta ja viimein sitten huomaa olleensa oikeassa. Armilla ja Mervilla ne on alkaneet jo vuosia sitten, mutta minä luulen saaneeni ne tahdonvoimallani pysymään poissa näinkin pitkään. Tuli sellainen tunne, että mulle on annettu haaste. Läpsäytetty poskelle hansikkaalla kuin vanhoissa sankariromaaneissa. Ja kun tämä elämä on muutenkin täynnä haasteita, joihin en kykene vastaamaan. Mulla ei vain jotenkin ole eväitä vastata näihin haasteisiin. Olen kohta kuudentoista ja tunnen olevani yhtä raakile kuin kymmenvuotiaana. Tai oikeastaan vielä niin päin, että kymmenvuotiaana vielä luulin

kykeneväni.

Muiden tyttöjen sopeutuminen näyttää olevan paljon helpompaa. Ne on kuin kalat vedessä poikienkin seurassa. Minä tunnen olevani kuin väärässä roolissa, jos yritän nostaa jalkaa siroasti toisen päälle ja hymyillä salaperäisesti, flirttailusta puhumattakaan. Ne ei vain luonnistu millään. Mulle pitäisi elämän olla suoraa ja mutkatonta eikä sellaista, että pitää miettiä merkitysten merkityksiä ihmisiä kohdatessa. Ja se vain tuntuu olevan semmoista. Mulla on tullut rimakauhu, kun tuntuu, että pitäisi kyetä niin paljon. Enkä minä osaa enkä halua. On kuin maailma olisi jättämässä minut tai minä jättämässä maailman. En tiedä, miten päin se menee. Jos saisin edes tämän ruhoni laihemmaksi. Jos se auttaisi mua pärjäämään paremmin. Olisiko se tie menestykseen, ystäviin ja vaikutusvaltaan?

*

Armi ei ole enää neitsyt! Se on viimeisissä bileissä ollut jonkun kanssa sillain ja kertoi sen meille, niin kuin se kuuluisi jokapäiväiseen elämään. Niin kuin olisi saunassa käynyt. Ei se ollut yhtään sen näköinen, että sitä olisi se asia hävettänyt. Ei mulla ole koskaan käynyt edes mielessä, että noiden mopopoikien kanssa olisi voinut olla sillain. Me ollaan vasta kuudentoista. Mutta jos Armi on ollut niin miksei mekin voitais olla? Vai tarvitko olla, jos ei itse halua? En minä tiedä. Yleensäkin minä en tiedä mitään, minä vain oletan.

Lapsena kaikki oli niin yksinkertaista. Joko satoi tai paistoi. Niitä tummanharmaita pilviä, jotka nyt peittää mun taivaani, ei silloin ollut olemassa. Jos niitä tuli, isä tai äiti sai ne katoamaan. Minä en halua tulla aikuiseksi. Minä en osaa olla aikuinen, kun on liian paljon olemassa kaikenlaista epämääräistä, jota joutuu miettimään ja pohtimaan. Sellaisia asioita, jotka tekevät surulliseksi ja epävarmaksi, kun ei löydä vastauksia. Isosisko lähti näistä meidän perheen mollivoittoisista tunnelmista kaupunkiin töihin ja asumaan. Me jäätiin Katin kanssa kuuntelemaan isännän ja emännän jatinoita. Ulospäin ne yhä näyttää vielä aivan keskivertovanhemmilta. Isäntäkin on kuin maailman mukavin mies, kun kaverit käy meillä. Laskee leikkiä ja valloittaa. Ei sitä oikein kukaan usko, millainen piru se voi pikkusikunoissaan olla. Eihän se päälle käy, mutta sen sanan säilä on niin terävässä kunnossa. Sillä tulee tehokkaasti rampoja. Emäntä osaa vittuilemisen taidon yhtä hyvin, mutta yleensä se käyttää eri taktiikkaa. Se alkaa marttyyriksi. Täysin

väärinymmärretty nero tässä maailmassa, joka on uhrannut koko elämänsä muiden puolesta. Ensin omille sisaruksilleen, äidilleen, sitten isännälle ja meille pennuille. Sillä ois ollut kuulemma kykyjä opiskella ja menestyä, mutta me muut ollaan viety sen kaikki mahdollisuudet. Me loiset. Nyt, kun se on kokenut emansipaation, se on alkanut päteä eikä siitä tunnu tulevan loppua. On menoa sinne ja tänne, politiikka, taidetta, naispiiriä, reissuja, esiintymisiä ja palavereja. Tuntuu, että se kiertää kaikki maailman kissanristiäiset.

Joskus me Katin kanssa nauretaan tälle asetelmalle. Tälle hiton perheidyllille, josta on tullut sellainen soma pikkuhelvetti meille kaikille. Jos me ollaan hyvää pataa emännän kanssa, isäntä on vihainen ja vittuilee. Jos me ollaan hyvää pataa isännän kanssa, emäntä loukkaantuu ja alkaa marttyyriksi. Meininki on sellainen, että olet joku mun puolella tai mua vastaan. Me nauretaan niille takanapäin, vaikka meitä ei edes naurattaisi, koska yhdessä itkemistä me ei osata. Eikä me kai halutakaan itkeä, vaan huutaa ja raivota. Haluttaisi ravistella ihmisiä, tarttua niitä käsistä ja kuljettaa ne meille katsomaan, mikä helvetti siellä herttaisen perheidyllin takana piileskelee. Vaan auttaisiko se mitään. Jos niillä itsellään on samat jutut. Jos se vain kuuluu asiaan, että nauretaan ja näytellään, että hyvin menee, vaikka sielussa olisi millainen hätätila. Sitäkö se aikuiseksi tuleminen tarkoittaa? Sitä, että oppii salaamaan ja piilottamaan asioita?

*

Taas on opinahjo alkanut. Armille ja Merville nämä ovat jo menneen talven lumia. Ne sai keväällä päästötodistukset ja jatkoivat kumpikin kaupungin kouluissa. Niistä tulee vielä jotain, toisin kuin minusta. Minä vain jatkan tätä päämäärätöntä taivallustani samassa pisteessä, samassa roolipuvussa, samat koulukirjat kassissa seilaten, yhtä pelokkaana. Miten joku voi tässä iässä päättää, miksi haluaa tulla isona?

Sain minäkin silti jotain ratkaisevaa tehtyä, kun erosin kirkosta. Ihme, että ne kotoa antoivat mun tehdä sen. Onhan isäntä kyllä aina pilkannut Ateenalaisten laulua ja puhunut uskonsotien mielettömyydestä, mutta onhan tämä nyt kuitenkin sellainen juttu, josta ihmiset voivat ajatella vaikka mitä. Pappi kyseli mun perustelujani ja suhdettani Jumalaan, mutta en minä niitä sen kummemmin sille selittänyt. sanoin vain, että en usko kirkon antamaan opetukseen. Se luuli, että kiellän Jumalan, mutta ei se sitä ole. En vain oikein hyväksy sitä kirkon valmiiksi pureskeltua mallia. Miksi muut uskonnot eivät

voisi olla yhtä oikeassa? Ja jos Jumala on olemassa, miksi se antaa ihmisten tappaa toisiaan ja panee pienet lapset kärsimään. Kyllä uskonossa ylipäätään täytyy olla jotain mätää, koska sen varjolla annetaan vääryyden rehottaa. Jos isien pahat teot kostetaan kolmanteen ja neljänteen polveen, Jumala saa mun puolestani olla. Silloin se on tekopyhä ja saa mun puolestani suksia helvetin kuuseen. Ei sellaisesta Jumalasta tai sellaisen kannattajista voi olla kenellekään mitään turvaa. Ei kai jonkun tollon töpeksimisten vuoksi voi syyttömiä panna kärsimään. Eikä mun eroamiseni välttämättä liity Jumalaan ollenkaan. Jos se on olemassa ja jos minä yritän elää elämäni ottaen muutkin huomioon, meidän välit kyllä pysyy hyvinä, vaikka eroankin kirkosta. Jos se on kunnon jätkä tai mimmi, se ei muodollisuuksista välitä. Se ottaa ihmiset huomioon ajatellen, että lapsena kaikki on olleet hyviä. Mitä maailma sitten murjoo, ei välttämättä ole ihmisen itsensä vika.

Enhän minä tällaisia sille papille uskaltanut selittää. Se istui mustana ja isona pappilan kansliassa ja minä tunsin kutistuvani pienen pieneksi hiirulaiseksi sen edessä. Ei se kuitenkaan mua onneksi jalkapuuhun laittanut, vaan päästi minut pahasta. Kun sitten posket helottavina hyppelin pappilan rappuja alas, olin helpottunut. Tunsin, että olen tehnyt yhden niistä harvoista viisaista päätöksistä, joihin tähän mennessä olen kyennyt.

*

Mulla on dilemma.

Sain oivalluksen, kun vaivuin taas omiin syövereihini pohtimaan asioita isolla aalla. Mitä muuta se voi olla, kun haluaisi kiihkeästi olla samanlainen kuin muut, mutta sitten kuitenkin halveksii niitä muita. Tänään kuuntelin, kun meidän luokan likat mahtaili yhdellä jätkällä. Ne sanoi, että se on akkamainen juoruilija. Mikä kardinaalimunaus näiltä tyypeiltä. Eikö ne tökeröt tajunneet, kenestä ne siinä pilkkaa tekivät? Minä en muutenkaan oikein pääse niiden kuvioihin mukaan. En kai edes halua. Kun Mervi ja Armi lähtivät, olen ollut entistä enemmän yksin. Vaikka olen seurassakin, olen yksin. Siitä yksinäisyydestä on tullut kuin haarniska, jota en saa päältä edes nukkumaan mennessä. Enkä edes halua, se myös turva. Turva kaikkia niitä pettymyksiä vastaan, joita ihmiset toisilleen järjestävät.

Onko tämä aikuiseksi ja isoksi kasvaminen tosiaankin sama asia, kuin opetella sietämään pettymyksiä toistensa perään? Luulin, että mun ensimmäinen

seksikokemuksenikin olisi jotain, joka nakkaisi mua harppauksen elämässä eteenpäin ja kokemuksena antaisi niin ikään myös varmuutta isona olemiseen. Paskanvitut! Se jätkä oli pettymys, itse olin pettymys ja kokemus oli pettymys. Päissään kehiteltyä tuherrusta. Ei mitään pilviä hipovia tuntemuksia, niin kuin Regina kuvaa. Ei kaatunut maailma enkä pökertynyt enkä vuotanut ämpäritolkulla verta. Jälkeen päin sitten vain nolo moi ja paniikki päästä jätkästä eroon. Paskan maku suussa ja huoramainen olo. Mutta sehän on tuttua ja aiemmin koettua. Ne puhuu neitsyyden menettämisestä, mutta en minä tiedä onko se. Ei ainakaan vielä tunnu siltä, että olisi mitään maailmaa kaatavaa tapahtunut. Tässä yhteydessä voisi käyttää sitä vanhaa fraasia, joka sanoo, että paljon melua tyhjästä.

*

Isä.

Siitä ei ole kuin pari vuotta, kun kirjoitin sulle isänpäivälahjaksi runon. Sinä olit mun kahdeksas ihmeeni, rehellinen, luotettava, hyvä. Minä olin sun nuori kapinallinen, joka pyyteli anteeksi kapinointiaan.

Se isä, joka oli syksyhämärässä metsässä vieraan naisen seurassa ei ollut se sama ihminen. Se oli vieras, inhottava, petollinen. Täynnä valheita ja sanatonta selittämistä. Äiti osoitti sitä sormella ja puhui ja puhui ja nauroi hysteerisesti ja käveli edestakaisin ja oli kaikella lailla yliampuva ja niskan päällä ja se puhui ja nauroi ja katsoi mua ja sen silmissä näkyi hätä ja viha ja katkeruus ja hämmennys ja isä käveli edestakaisin ja oli hiljaa ja katsoi maahan ja sen korvat oli punaiset ja se veti tupakkaa ja tumppassi ja oli hiljaa ja sen kädet tärisi kun se pani tupakaksi käveli edestakaisin ja sen naamaa ei nähnyt eikä voinut tietää mitä se ajatteli ja se nainen istui ja oli hiljaa ja tuijotti jonnekin kaukaisuuteen ja minä loittonin siitä ja katselin jostain korkealta enkä ollut siinä hetkessä ja kuitenkin olin ja hengitin ja se kosteus meni vaatteiden läpi ja muuttui painavaksi. Ja me kaikki oltiin kuin linnut sinisessä, liikkumattomassa hämärässä. Häpeän hämärässä. Mitä tapahtui, isä? Kerro. Lopeta tuo edestakaisin ravaaminen, seisahdu ja katso minuun. Puhu minulle. Sano minulle miksi. Puhu minulle, isä.

Isä!

*

Meillä oli tänään maantiedon kokeet, mutta minä en mennyt kouluun. Kävin aamulla puntarilla ja se näytti 70 kiloa. Puin ihan normaalisti vaatteet päälle ja kävelin linja-autopysäkille. Ketään ei näkynyt ja minä luikahdin metsään. Odotin, että linja-auto hurautti ohi ja oli kuin siinä olisi jotenkin konkretisoitunut kaikki. Muut istuivat tutuilla paikoillaan odottaen tuttua koulupäivää.

Istuin metsässä ja polttelin pari tupakkaa. Jotenkin koski, mutta samalla helpotti. Kävelin kotiin ja syksy tuntui entistä enemmän sellaiselta syksyltä, jossa on jo vahvasti alkutalven tuntu. Kylmä, kostea, harmaa, tuulinen, kuin räntäsade olisi tuossa ihan nurkan takana odottelemassa. Paleli. Kotona kävelin peilin eteen ja riisuin kaikki vaatteet pois. Monta kertaa olin livahtanut sen ohi varkain, toisinaan hitaammin, vetänyt vatsaa sisään. Nyt en tehnyt niin, vaan annoin sen olla ja polttaa sellaisena kuin se oli. Tukka oli hyvä, kiiltävä ja taipuisa, samoin silmät ihan jees. Mutta muu naama aivan liian pallero. Kaula oli tavallinen, samoin tissit. Hartiat ja kädet leveät ja paksut kuin amatsonilla. Vatsa pyöreä ja jalat onnettoman läskiset ja lyhyet. Perse aivan alapuolella arvostelun. Tällaisia naisia ei näy enää kuin navetassa. Ei kerta kaikkiaan mitään tyyliä eikä estetiikkaa. Niin juntti, niin arkipäiväinen, niin mätisäkki. Mutta asioille voi tehdä jotain, jos on tarpeeksi tahdonvoimaa ja luonteen lujutta. Ja minä näytän vielä koko maailmalle, että jotakin kadehdittavaa minustakin löytyy.

*

67 kiloa.

En ole viiteen päivään syönyt kunnolla mitään, koulussakin jään vessaan ruokatunnin ajaksi. Kavereille sanon, että on maha kipeä. Nälkä on kauhea, mutta samalla tämä olo antaa sellaisen mahtavan euforisen olon ja tyydytyksen. Kotona teen iltapäiväruoan ja sotken oman lautasen, että ne luulee mun syöneen.

Yöt on vaikeita, kun ei tahdo pystyä nukkumaan. Nälän tunne vaivaa jatkuvasti, eikä se lakkaa hetkeksikään. Silti tässä on jotain hienoa. Ja housut on alkaneet tuntua väljiltä, mikään entinen ei kiristä mistään. Jos laihduttaisi sellaisen kymmenen kiloa, niin sitten alan olla kuin ihmiset. Nälkä ei kuitenkaan jätä rauhaan enkä voi keksittyä enää

mihinkään. Paitsi öisin.

Nykyään minä teen sitä joka yö. Varmistan ensin, että Kati nukkuu ja aloitan sitten. Alan ajatella miehiä. Isoja, pieniä, laihoja, lihavia, keltaisia, mustia, valkoisia, raajarikkoja, karvattomia, karvaisia, rumia, kauniita, juoppoja, haisevia, öriseviä julmia miehiä suuret sinipunaiset kyrvät pystyssä odottavat, että vuorollaan pääsevät makaamaan mua ja ne panee minut kummiin asentoihin ja tökkivät kyrvillään joka paikkaa ja ne jättävät minut siihen makaamaan ja häipyvät jonnekin. Jälkeen päin mua ei edes hävetä. Minä oon yksin ja tahdon ollakin. En kaipaa ketään. Tämä maailma ei ole mua varten enkä minä maailmaa varten, mutta mennään nyt päivä kerrallaan. Voin mennä aivan yksin, omassa maailmassani enkä minä tahdo sinne ketään nuuskimaan. Ihmiset ovat hyviä olemassa, kunhan pysyvät tarpeeksi kaukana. Eivät kysele eivätkä koskettele. Antavat mun olla yksin.

*

Mikä minä olen? Kuka minä olen? Kuka on tämä ihminen, joka liikkuu minun hahmossani ja puhuu minun äänelläni? Minä se en ole, koska minua ei ole olemassa. Minä olen vain niiden ihmisten summa, joiden kanssa olen tekemisissä. Surullisten joukossa surullinen, iloisten joukossa iloinen, hartaitten joukossa harras, riehakkaiden joukossa riehakas. Minä pystyn mihin vain ja jaksan mitä vain.

Mun elämäni on kuin valokuvakansion katselua. Jokaisen ihmisen kohdalla näytän sen kuvan, minkä kukin haluaa nähdä. Huulet hymyssä esittelen valokuvia ja kaikki ovat tyytyväisiä. Helpotuksesta huokaisten laitaan sitten valokuvat piiloon, kun kuvien katselu on ohi ja saan olla yksin. Rooleja on kymmeniä, satoja, miljardeja, jos ehtisin kaikki maailman ihmiset tavata. En minä anna ihmisten pettyä, vaan annan niille sitä, mitä ne haluaa. Siitä on tullut mun elämäntehtäväni. En tiedä, miten monta kuvaa muiden ihmisten kansio sisältää. Mulla niitä on läjäpäin ja jos yhdestä kansiosta ei löydy sopivaa, avaan toisen. Mun omaa kuvaa sieltä ei löydy. Joku on ilmeisesti mua taltioidessaan unohtanut kamerasta filmin pois.

*

Koulussa oli kotitaloutta ja opettaja sanoi, että kaikkien täytyy syödä. En uskaltanut sanoa sille ei ja niin minä söin. Kun olin syönyt, tuntui, että räjähdän. Mun vatsalaukku on ilmeisesti niin kutistunut, että tavallinen lautasellinen ruokaa panee ähkymään. Ja totta kai nostatti helvetinmoisen syyllisyyden. Kotona mun oli pakko mennä oksentamaan. Työnsin sormet kurkkuun ja annoin tulla: lihapullat, salaattit, kiisselit. Sinne ne vilahti vessan pönttöön. Onneksi ketään ei ollut kotona, sain touhuta omiani aivan rauhassa. Sen jälkeen aloin laittaa porukalle ruokaa ja odottelin ihan normaalin näköisenä muiden tuloa.

Kati ei tullut kotiin. Se oli jäänyt koulusta jonkun kaverinsa luokse ja aikoi jäädä sinne yöksi. Emäntä vain pistäytyi töiden jälkeen. Sillä oli joku kokous ja se häipyi heti, kun oli saanut syötyä ja vaatteet vaihdettua. Me jäätiin sitten isännän kanssa kahdestaan. Ja se on jotain, mikä on yksi maailman inhottavimmista asioista. Katsoa, kun se ei tee mitään, kävelee vain huoneesta toiseen ja oikoo olemattomia mutkia matoista. Kulkee kellarissa muka lämmitystä vahtimassa, vaikka me molemmat tiedetään, mitä se siellä tekee. Haisee tullessaan viinalle ja on niin helvetin syyllisen näköinen. Vilkuilee mua, mutta ei puhu mitään. Eipä silti, en minäkään puhu sille. Me saatetaan istua saman pöydän ääressä, se lukee lehteä ja minä kirjaa ja vuoroin vilkuillaan toisiamme. Joskus tekisi mieli irvistää sille. Päästää oikein sellainen kunnan frankenstein-hymy ja katsoa, että muuttuisiko sen ilme edes vähäksi aikaa elävämmäksi. Että se sisältäisi jotakin muutakin kuin syyllisyyttä, varomista ja pelkoa. Mutta en minäkään osaa siitä lähteä mihinkään, sillä omassa huoneessa tunnen olevani kuin vankilassa. Keittiössä on lämmin ja siellä haisee ruoka, se on turvallista.

Nykyään minä haluan tehdä meidän torsossa huushollissa kaikki ruuat. Leivon jatkuvasti jotain ja suunnittelen uusia ruokalajeja. Kerään reseptejä lehdistä ja kaupassakin hypistelin kaikkea hyvältä tuoksuvaa ruokaa. Ja mikä nautinto saada upottaa kätensä taikinaan samalla, kun elimistö huutaa evästä. Joskus maistan pikkupalan kakkua tai lusikallisen jotain, mutta enempää se ei kestä. Jos retkahdan isompaan annokseen, se on sitten menoa. Aivan kuin olisin saastutettu ruualla enkä anna sitä itselleni anteeksi. On pakko lähteä muka lenkille, vaikka tosiasiaassa menen johonkin metsään oksentamaan. Mun on pakko tehdä se, muuten tunnen pettäneeni itseni ja päätökseni. Olen löytänyt hyvän oksennuspaikan sillan alta. Siellä voi kyöläätä kiven päältä kaikki ulos eikä mitään todistusaineistoa jää, koska vesi vie ne mennessään. Täytyy vain muistaa olla varovainen, että ei käy niin kuin yhtenä päivänä, kun joku hoksasi koulussa, että miten täällä haisee niin helvetisti oksennus. En ollut huomannut,

että mun housunlahkeet oli ihan oksennuksessa. Karmaiseva muistutus siitä, että pitää ottaa kaikki asiat huomioon, että ei vain paljastu.

Mutta oonhan minä tyttö kyllä laihtunutkin. Jo kuusi kiloa, ja tällä menolla kevääseen mennessä lähtee toisetkin kuusi. Aluksi oli tavoitteena kymmenen kiloa, mutta kun tämä nyt tuntuu menevän näin kivuttomasti, niin samalla voi laihtuttaa enemmänkin. Tuntuu hienolta herätä aamulla ja tuntee kurniva nälkä ja päivä päivältä enemmän esiin pyrkivät lonkkaluut. Kouluun lähtiessä en syö mitään, juon vain kahvia. Koulussa sitten pari palaa leipää, ettei herätä ihmetystä. Kotona pari lusikallista jotain kaalisoppaa ja illalla porkkanoita. Mikä nautinto katsella, kun muuta ihmiset syö ja mässäää ja lihovat ja paisuvat ja itse vain laihdun koko ajan. Yritänkin oikein tuputtaa niille kaikkea, jotta lihoisivat, samalla, kun itse nakkelen evästä menemään. Ja ihmisethän on tunnetusti typeriä. Mun pentuna haaveilema näyttelijän ura aukesi sitten viimeinkin. Lyön linssiin kaikkia, tuttuja ja tuntemattomia. Puhun niille asiantuntevasti terveellisestä ruokavaliosta ja ne luulee, että mun jokainen tiputtama gramma putoaa kaikkien taiteen sääntöjen mukaan. Ja minähän annan niiden luulla, kotona ja koulussa.

Koulu ei muuten mene sen paremmin kuin ennenkään. Sen lisäksi, että en uskalla enää mitään, en myöskään voi keskittyä mihinkään. Ajattelen jatkuvasti vain laihdumista ja ruokaa. Jos yritän lukea jotain, asia menee harakoille. Mun päähän ei jää mitään muuta kuin sellaista, mikä koskee ruokaa. Lintsailen kotona, lueskelen reseptejä ja lihotan meidän perhettä. Katikin on alkanut lintsata, mutta en minä siihen jaksu puuttua, mun tarmo menee omaan krooppaan ja siitä huolehtimiseen. Ja mikä minä olen sitä tuomitsemaan, kun itse teen samalla tavalla.

Armia ja Merviä tulee enää harvoin tavattua. Niillä on kummallakin omat kaverit ja hyvä niin. En jaksaisi setviä niiden kanssa mitään. Kulkekoot ne omissa ympyröissään, minä kuljen omissani. Mun ympyrät koostuu lintsamisesta ja ruuasta. Viikonloppuisin sitten kännäämistä. Katikin on alkanut kulkemaan ja juomaan, vaikka ei ole kuin neljätoista. Se on jotenkin niin sääliittävä, kun se yrittää esittää kovista. Istui yksi päivä muovipussi päässä, kun menin sen huoneeseen ja sen naama oli jo ihan punainen. Haistattelee ihmisille, repalehtaa minun perässä. Ja on jotenkin niin pieni ja avuton. Se on kumma eläjä. Ei puhu asioistaan, vaikka olen yrittänyt olla sille isosisko. Se on kuin simpukka enkä minä voi auttaa sitä yhtään, kun omatkin asiat on ihan sekaisin. Jotain pitäisi päättää tulevastakin eikä mua kiinnosta mikään. Enkä haluaisi enää mihinkään kouluun. Ei mua varten ole siellä ainuttakaan linjaa, mikään ei sovi mulle. Vihaan, inhoan ja pelkään koko laitosta. Kotiinkaan ei voi jäädä loppuelämäkseen ja on pakko saada rahaa jostain. Jos menisi ammattikouluun, voisi hakea opintolainaa. Aivan omaa

rahaa eikä tarvitsisi keneltäkään kerjätä almuja.

*

Tulevaisuus näyttää nyt aika hyvältä. Emäntä raski ostaa mulle vihdoin uuden nahkatakkin, kun annoin ymmärtää, että lopetan tupakanpolton sitten. Ei se tykännyt nahkarotsi -ajatuksista. sanoi, että se on jätkämäinen ja ruma tytöillä. Taas palasimme siihen ikivanhaan miettimisen aiheeseen- Kun olisikin poika, niin kaikki olisi yksinkertaisempaa ja helpompaa ja sallitumpaa. Tupakanpolto ei olisi niin rumaa, ei juominen, ei kiroilu, ei syljeskely. Kun me oltiin emännän ja Katin kanssa lenkillä, me nähtiin nainen, joka pukkasi lastenvaunuja ja veti tupakkaa. Voi herrajumala, että nainen ja tupakka ja vauva, posmitti emäntä ja minä olisin halunnut sanoa sille, että turpa kiinni nainen oot itekin, mutta annoin sen siinä vain säksättää. Se harppoi rinnalla ja päivitteli ja meitä Katin kanssa hymyilytti.

Kun lupailin emännälle, että lopetan tupakanpolton, en tainnut olla ihan tosissani. En uskalla, sillä jos sen teen, alan varmasti taas lihomaan. Oon nyt laihtunut jo yhdeksän kiloa ja joka ainoan gramman pudotus saa hyppimään riemusta. Olen alkanut muistuttaa ihmistä ja sanoin emännälle, että tekisi mulle oikein tiukat housut, niin kaikki näkisivät, miten olen laihtunut. Sääliittää nykyään katsella pulleroita, jotka hikoilevat läskiensä kanssa. Mua on alkanut vihdoin peilistä tuijottaa naama, joka ei inhota mua jatkuvasti.

Näin Armin yhtenä päivänä kylällä. Tahtoi mua heille ja mua kadutti, että tuli lähdettyä. En minä osannut enää puhua sen kanssa mitään. Sitä paitsi se oli niin viimeisen päälle taas pukeutunut, että tunsin itseni entiseksi harmaavarpuseksi sen rinnalla. Niiden emäntä hääri siinä ympärillä, kyseli Armin poikakavereista, tyrkytti kahvia ja pullaa, mutta minä olin kovana enkä ottanut. Join kolme kupillista mustaa kahvia ja katselin säälien, kun se nakkeli sokerista munkkia leveään naamansa. Armi oli yhtä hehkeä kuin ennenkin ja mua otti kupoliin, kun se höpisi mulle samalla tavalla kuin silloin, kun me vielä oltiin hyviä kavereita. Se kyseli kaikenlaista, minä vastailin varovaisesti. Mielessä oli pakokauhu ja hirvittävä himo pöydässä oleviin munkkeihin. Onneksi sen piti lähteä linja-autolle ja minä huokasin helpotuksesta. Saattelin sen pysäkillä ja lupasin mennä käymään sen luona heti, kun ehdin. Vitut. Olkoon nyt siellä ja pysyköön, kun on kerran lähtenyt.

Lähdenköhän minä koskaan? Pääsenkö minä ikinä tästä käpykylästä mihinkään?

Haluanko minä edes lähteä? Jotain pitäisi kuitenkin hoksata, että saisi rahaa. Edes kesätöitä. Emännältä ei millään viitsi pyytää rahaa, kun se alkaa marttyyriksi ja luopuu pennosistaan niin sydäntäisärkevin ilmein. Aivan kuin haluaisi sanoa, että viekää tuhkatkin pesästä. Katillekin pitäisi nykyään olla rahaa ja se vasta kaivo on. Minut on aivopesty niin, että säästäminen on aina mielessä, mutta Kati ei siitä piittaa. Se panee surutta menemään kaikki, mikä irti lähtee. Aivan kuin se haluaisi tahallaan ärsyttää rahan tuhlaamisellaankin. Se on alkanut vetää tupakkaa ja se oli emännälle sellainen sokki, että se vollotti sitä pari päivää. Huokaili, että mitä teistä oikein tulee. Isäntä ei puhunut mitään, mutta rivien välistä vaikutti siltä, että se olisi ollut vahingoniloinen. Se on jotenkin kuin luovuttanut, ei enää yritäkään puuttua meidän asioihin. Toisaalta se on hyvä, mutta toisaalta se tuntuu ihan kieroutuneelta. Nykyään tuntuu, että mitä huonommin meillä menee, sen tyytyväisempi isäntä on. Onko kaikilla tällaista perhe-elämää ja tällaisia kummia jännitteitä. Millaisia on normaalit ihmissuhteet? Joskus mua säälittää isännän ja emännän kohtalo, kun niitä on siunattu tällaisilla vammaisilla tyypeillä kuin Kati ja minä. Meistä on tullut kummallisia kyttäjäjiä. Me ollaan vetäydytty jonnekin norsunluutorniin ja sieltä me seurataan maailman menoa ja inhotaan ja pilkataan ihmisiä. Ollaanko me kaikki vähän sairaita tyypejä?

*

Tämä ei voi olla totta. Jäin taas luokalle. Tiesinhän minä, että heikosti menee, mutta että se oli näin totaalista. Opettajat olivat jalomielisiä ja sanoivat, että saan vielä yhden mahdollisuuden, kun olen ilmeisesti sairastellut. Oli nimittäin niin paljon poissaoloja. Ihan sama. Ei tuleva vuosi tule olemaan sen kummempi. Paitsi ehkä laihduttamisen suhteen. Kymmenkunta kiloa on tippunut, mutta jos pudottaisi vielä muutaman, kun on kerran alkuun päässyt. Oikeastaan se tapahtuu nyt jo niin, että ei tarvitse pahemmin ponnistella. Siitä on tullut rutiinia ja vaikka ajatukset askartelevat ruuan ympärillä, se ei enää ole vaikeaa. Nyt syöminen on alkanut pelottaa. Nykyään ei tarvitse syödä kuin pari suupalaa enemmän kuin laskelmat edellyttävät, niin sen jälkeen on pakko käydä oksentamassa. Teen sitä lähes päivittäin, milloin milläkin tekosyyllä. Vessasta on tullut mun toinen kotini. Muuhunpa en sitä paikkaa juuri enää tarvitsekaan. Musta on alkanut tulla kuiva kuin korppu, edes saunassa en hikoja. Menkatkin loppui muutama kuukausi sitten, mutta niitä mulla ei ole ollut ikävä. Täysin tarpeettomat, en kaipaile. Onkohan

minusta tulossa joku hiton androgyyni. Ajatus hukassa ja niin myös kroppa. Ei kohta tiedä, onko se miehen vai naisen. Sama se, kunhan ei vain ole läski.

Meidän luokan Seijalla on samat pikku harrasteet kuin mullakin. Se laihduttaa epätoivon vimmallalla, saattaa olla viikon syömättä ja retkahtaa sitten. Sanoo syövänsä jääkaapin tyhjäksi eikä pysty kuin makaamaan ähkyssä lopun päivää. Joskus menen lintsamaan niille ja se saattaa talvipakkasella maata sängyssä ikkunat ja ovet levällään, kun syömisistään niin hikinen. On se jotenkin kuitenkin rohkea, kun se kertoo niistä ja nauraa päälle. Se sanoo, että on kateellinen, kun mun laihduttaminen onnistuu ja se ihailee mun tahdonlujutta. Joskus haluaisin sanoa sille, että tahdonlujuus on pelkkää tekniikkaa eikä siinä muuta tarvitse kuin osata panna sormet kurkkuun. Kylälläkin ne ihmettelee tätä muuttunutta muotoani. Puhun niille lenkkeilystä ja vähäkalorisesta ruokavaliosta ja mielihyvin esittelen niille sorjaa varttani.

Jätkätkin on alkaneet kiinnostua. Enää ei tarvitse tyytyä jämiin ja ylijäämätavaraan. Olisi tarjolla hauskanpito- ja seksiseuraa, mutta ei ne sillä lailla kiinnosta. Rakastumisista puhumattakaan. Onhan se kiva kokeilla, miten flaksi käy tällä muodolla, mutta seksi on jotain, mitä en niiden kanssa halua tehdä. Tosipaikan tullen jalat ristiin ja vetskari kiinni. Sitä paitsi pystyn sen tarpeen hoitamaan yksinkin, ei se tarvitse avustajaa. Yritän kovasti olla tekemättä sitä, mutta toisinaan on vain pakko aloittaa. ja kun on aloittanut, sitä ei voi kesken lopettaa. Sitten jälkeen päin vituttaa niin, että pitää joskus jäädä lintsaillemaan ihan sen vuoksi. Kaikenlaisia mieliharmeja se luoja on ihmisparoilte järjestänytkin.

Jos minä vielä
tästä painajaisesta herään
ja saan avata silmäni
kirpeässä kevätaamussa,
vannon
että ikinä en salli luomieni laskeutuvan.
Jälleen kerran minä vannon.

*

Jumalauta, mikä olo. Oltiin Katin ja Seijan kanssa kaupungissa ja melko lailla kännissä. Mulla meni muistit ja olin pyörtnyt akkojen vessaan. Kati oli kuulemma retuuttanut mua ja hommannut kyydin kotiin.

Emäntä ei ole kotona koko pyhän aikana, on mennyt kuulemma johonkin naisten retkeilypäiville. Isäntä hiippailee tuttuun tyyliin kellarin ja keittiön väliä. Oli mulla hiton komea jätkä diskossa. Musta kihara tukka ja lihaksikas kuin mikä, näytti aivan intiaanilta. Me tehtiin sen kanssa tärskyt, mutta en mä mitään sinne mene. Yksi ilta per larvi riittää. Liekö meillä viinakaan, isäntä on huomannut ilmeisesti meidän pöllivän viinojaan, koska varasto oli pottulaarin takana ehtynyt. Onneksi Seija on jo kahdeksantoista ja saa kaljaa kaupasta. Rahat meni kyllä niihin ja piti mennä pummilla diskoon. Kai se mulla olisi jäänyt tekemättä, mutta Kati on niin ovela ja röyhkeä, että järjesti meidät sisälle. Huomenna tulee viikko, kun olen ollut piikomassa kirkonkylällä ja täytyy sanoa, että ei ole kaksista hommaa. Ei kai ne penskat ole pahoja, mutta kahdeksan tuntia kahden kiljuvan tenavan kanssa on mulle liikaa. Kaameaa, että joku tulee mun ikäisenä jo äidiksi.

Kun me yöllä tultiin kotiin, olin jo sen verran selvinnyt, että panin orgiat pystyyn. Oikeat Rooman pidot. Pari syömätöntä päivää tuntui ja minähän se aloin leipoa kolmen aikoihin. Kumma, että isäntä ei herännyt, kun horjuin keittiössä. Nakkelin peltejä ja sekoittelin epätoivon vimmallalla keitoksiani. Ja söin. Väänsin kaikki emännän varaamat ruuat ja leipomukset vielä päälle. Kun sain kaikki ahmittua, luulin että räjähdän. Raahauduin kivikovan pötsini kanssa Katin viereen nukkumaan ja olin niin kipeä, että oli pakko käydä oksentamassa. Nykyään se tapahtuu ihan suit sait. Elimistö tottelee jo niin hyvin, että ei tarvitse kuin kumartua, niin homma alkaa toimia.

Sikailukausia tulee toisinaan. Silloin saatan oksentaa monta kertaa päivässä. Emäntä kantaa ruokaa kaupasta kylki vääränä, minä ahmin ja oksennan. Se siunailee valtavaa ruokalaskua ja selittää, miten kylän kauppias on ihmeissään, että niin laiha tyttöjä sellainen ruokahalu. Ne ei tiedä, että tämä on tekniikkalaji. Eikä perustu haluun, vaan jumalattomaan himoon.

Kun sikailuvaihe tulee, ei sitä auta vastustaa. Yritystä on kyllä ollut, mutta en minä pärjää sille, se voittaa kaikki omat päätökseni ja piinaa siihen saakka, että syön itseni repeämispisteeseen. Sitten ei auta muu kuin istua tikkusuorassa ja koettaa esimerkiksi lukea, vaikka päässä humisee eikä muista lukemastaan edes edellistä riviä. Silti voi

himoa lisää ruokaa. Se himo vain on voimakkaampi kuin minä itse enkä pärjää sille, vaikka miten päättäväinen yritän olla. Se panee ahmimaan vaikka perunankuoria, jos muuta ei ole saatavilla. Se on huume, se turruttaa aivot niin että ei pysty ajattelemaan. Se on pakko eikä jätä rauhaan ennen kuin on antanut itsensä sille kokonaan, huimauksesta ja repeämistä huolimatta. Joskus yläkroppa on aivan kipeä ahdetusta ruuasta. Oksentamisen jälkeen helpottaa, mutta voi alkaa kohta uudestaan. Ja se himo piinaa siihen saakka, että kohta kroppa on taas samassa pisteessä. Joskus menee monta päivää putkeen, kuin tuurijuopolla. Sitten pitää järkeillä, että miten kaikki tekee, että muut eivät huomaa. Salakuljetan ruokaa omaan huoneeseen, ahmin ne ja menen sitten keittiöön ruoanlaittoon. Ruokaa laittaessa napostelen jatkuvasti jotakin ja syönnin aikana mässäilen kauheat annokset. Sitten jään tiskaamaan, että voin jatkaa vielä jälkinaposteluja. Jos en siinä vaiheessa vielä ole ratkeamispisteessä, pöllin isännältä tai emännältä rahaa ja haalaudun karkkiostoksille. Tavallisesti ostan keksejä, suklaata tai jätskiä, ne täyttävät parhaiten. Kun sitten olen kaiken tilani täyttänyt, istun puolipökkyrässä pää humisten niin kauan, että on pakko lähteä kyöläämään. Jälkeen päin palelee ja heikottaa. Joskus tärisen niin, että on pakko vain maata. Polvet ei vain pidä, kun yritän nousta seisomaan. Sitten pitää haalia koko huushollin peittovarasto päälle ja yrittää saada kropan toiminnot normalisoitua. Että tärinä ja paleleminen lakkaisi. Makaan peiton alla alkavan himon kourissa ja yritän tehdä yhden iän kestäviä päätöksiä. Toisinaan ne silti supistuvat vain yhden tunnin kieltäytykseen, sitten kaikki saattaa alkaa taas alusta.

Tämä ei voi olla normaalia. Siitä lähtien kun aloin laihduttaa, on kuin yrittäisin juosta kiinni jotakin, joka on aina yhden askeleen edellä. Silti en voi asialle mitään, koska himo on voimakkaampi kuin minä ja minun tahto. Inhoan tätä kroppaa, joka on aina vailla jotakin. Se on sikamainen, himokas ja aina vaatimassa. Onneksi se toinen himo ei ole enää piinannut. Jospa sen saisi kuolemaan kokonaan. Se alentaa minut eläimen tasolle.

*

Syylinen, syylinen, syylinen.

Aamut ovat pahimpia. Juuri sillä hetkellä, kun tajunta on vielä tyhjä ja joutuu pinnistämään muistiaan saadakseen edes jonkin kiinnekohdan elämään. Kun jossain

alitajunnassa on tunne, että mitään hyvää ei voi olla odotettavissa. Ja kuin ennustuksessa olisi säädetty, että eilisen on aina, poikkeuksetta, lyötävä vyön alle. Harvoin mieleen tulee mitään, mikä voisi tehdä onnelliseksi. Surullista, pelottavaa tai kaduttavaa. Niistä tämä elämä koostuu. Ja sitten kun nousee sängystä, kädet tärisevät jo valmiiksi.

Se toinen todellisuuden tempaisu tulee kahvia juodessa, sydän yltyy jumalattomaan laukkaan, kun miettii tulevaa päivää. Kotona on aina paha olo, kun seuraa isännän ja emännän kaksintaistelua. Ja sitä herkkua riittää niin kauan kuin isännällä riittää viinaa. Se vittuilee meille ja täytyy tunnustaa se suvereeniksi ykköseksi silloin, kun se on kaasuissaan. Sillä on aivan älyvapaita temppuja, kun se yrittää tahallaan ärsyttää meitä. Kun me akkaporukalla katsotaan telkkaria, se saattaa napsauttaa sen kiinni ja sanoo, että eikö olekin mukavaa. Kati ja emäntä sietävät sitä paremmin, ne osaa ottaa sen jotenkin suurpiirteisesti. Jotenkin minä en vain pysty siihen. Näen punaista, kun se alkaa ärsyttää ja joskus tuntuu, että on ihan pakko hyökätä sen kimppuun ja rusikoida sen ällöttävää virnistystä. Pärjäisiköhän se mulle tappelussa. Joskus tuntuu kohtuuttomalta, että se muuttuu niin paljon, kun se juo. Olisi sitten ihan jatkuvasti päissään ja jatkuvasti vittumainen, niin sitä olisi helpompi vihata. Selvin päin se on säälittävä, hiljainen ja katselee anteeksipyytävien ilmein. Kun se joskus sadepäivinä pyöräilee töistä likomärkinä ja väsyneenä, mulle nousee hitonmoinen itseinho, kun olen tuntenut vihaa sitä kohtaan. Silloin se näyttää siltä samalta isältä, jota olen jumaloinut ja rakastanut yli kaiken. Muutaman tunnin päästä se saattaa kuitenkin olla tavallisen diktaattorimainen ja silloin on helppoa ja turvallista vihata. Asiat heilahtelevat äärimmäisyydestä toiseen ja tekevät pikku hiljaa hulluksi.

Emännän kanssa menee nykyään paremmin, kun me ollaan jotenkin sanattomasti sovittu liittoutumisesta isäntää vastaan. Nalkuttaa se vieläkin, mutta nyt meillä on kuitenkin jotain yhteistä. Yhteinen kohde, jota vihata ja halveksia. Joskus ajattelen, että olenko minä jotenkin syyllinen niiden riitoihin. Jos menestyisin koulussa paremmin, jos tekisin jotakin merkittävää, jos en olisi tällainen kieroutunut ja sairas tyyppi, menisikö niillä sitten paremmin. Kati on myös niiden jatkuva riidan aihe. Ne ei pääse yksimielisyyteen siitä, että miten sen kanssa pitäisi toimia. Isäntä ei juuri enää mun tekemisiini puutu, mutta Kati on sille aina ollut se paras, koska se on nuorin ja nyt, kun se ei enää tottele eikä pysy aisoissa, isäntä on sen kanssa ihan hermona.

Kati ryyppää nykyään joka viikonloppu ja joskus viikollakin. Sen käsivarteen oli joku kotitarvetaiteilija tatuoinut töherryksen, jossa luki hate. Oli se karkea näky. Iho oli tulehtunut ja sanoin Katille, että menee lääkäriin, mutta se vain virnisteli ja meinasi, että kyllä se siitä. Se kulkee ihmeporukassa, joka koostuu entisistä vankilakundeista ja

juopon näköisistä naisista. Se haluaa tahallaan ärsyttää isäntää ja emäntää. Nakkelee tahallaan niiden kuormaan kiviä ja antaa ymmärtää, että vie toiselta vaikka silmän päästä, jos katsoo sen tarpeelliseksi. Se oli varastanut mummun vanhan vihkisormuksen ja käynyt kanittamassa sen ja emäntä oli aivan poissa tolaltaan monta päivää. En tiedä, jos Kati yrittää herätellä niitä vain henkiin tuosta helvetin koomasta, mihin ne on vaipuneet. Jotenkin tunnen olevani syyllinen Katin vuoksi. Se ottaa oppia minusta ja mun pitäisi olla sille parempi malli ja auttaa ja tukea sitä, mutta kun en jaksa. En pysty, kun pelko ja himo ajavat niin pieneen kehään, että en pysty liikkumaan. Hädin tuskin edes hengitän. Joskus meillä on Katin kanssa mukavaa, kun me aletaan kirjeitä. Mennään mun huoneeseen ja aletaan kirjoittaa toisillemme. Ei puhuta mitään, vaan kirjoitellaan vain pitkiä kirjeitä. Annetaan ne sitten toisille ja kumpikin menee omaan rauhaan lukemaan. Kerran Kati kirjoitti mulle kirjeen, jossa se sanoi, että rakastaa ja ihailee mua ja että oon sen paras isosisko. Se tuntui niin hyvältä, että alkoi itkettää. Silloin mulla tuli sellainen tunne, että kuinka pehmeä meidän Kati oikein onkaan, vaikka yrittää peittää sen kaikin tavoin. Näyttelee kovista ja kulkee patenttihymy naamallaan, mutta miten paljon se itkee yksinään. Ei se puhu omista murheistaan, mutta enhän minäkään. Mun pitäisi olla erilainen, esimerkki ja auttaja. Enkä voi, koska mun kädet on sidotut. Koska olen itsekin vanki.

Minä olen
kokonainen raskas tarina.
Vailla juonta,
vain yksittäiset sanat peräkkäin.
Eikä kukaan heitä keväistä multaa,
jotta minä nousisin
kietoutumatta kehenkään
ja kasvaisin
oman itseni kokoiseksi.

*

Tänään me ei Katin kanssa lähdetä mihinkään. Kati kirjoitti mulle kirjeen ja oli pannut loppuun, että sitä vituttaa ja tuu mun viereen nukkumaan. Siinä oli jotain mystistä.

Meikämanne täyttää kohta kahdeksantoista ja emäntä sanoo, että sen pitäisi sitten velvoittaa johonkin. Niin tietysti. Mulle siitä ei ole muuta iloa kuin että saa kaljaa kaupasta. Elämä polkee paikoillaan. Muut opiskelee ja valmistuu, yrittävät ja onnistuvat.

Jumalauta että minäkin yritän. Joka päivä yritän olla kuin normaali ihminen. Mun kohtalokseni on vain koitunut se, että mulle on annettu eripari pää ja keho. Ne on jostain sattuman oikusta kohdanneet toisensa ja taistelevat jatkuvasti. Ja mun elinvoimani menee sen taistelun seuraamisen. Luulin taivaiden aukeavan, kunhan saan itseni laihaksi, mutta siitä tulikin helvetti. Nyt olen niin jumissa, etten enää pääse pakoon. Kun tarkkailen muita, olen niille kateellinen. Täytyy myöntää, että ne on läskeineenkin tyytyväisempiä ja tasapainoisempia kuin minä. Enkä minä tiedä, miten tulisi suhtautua mihinkin asiaa. En erota lujutta kovuudesta, en päättäväisyyttä armottomuudesta. kaikki ne piiloutuvat saman vihan naamion taakse. Jos olisin joku muu ja samassa tilanteessa, todennäköisesti tappaisin itseni. Mutta siinäkin asiassa en uskalla tehdä päätöstä. Itsemurha on liian lopullinen ja pelkään, että se estää kokemasta sellaisen tyydytyksen, johon kuitenkin haluan uskoa ja jota etsin. Kun vain joku antaisi pienen vihjeen siitä, että se on jossakin. Ryyppääminen sen tuo, samoin kuin täyteen ahdettu vatsalaukku. Mutta ei ne anna mitään pysyvää. Ei sellaista hyvän olon tunnetta. Sellaista, missä kokisi seisovansa muiden kanssa samalla kalkkiviivalla, yhtä tärkeänä, yhtä hyvänä, yhtä todellisena kuin kaikki muutkin. Yritän lohduttaa itseäni ajatuksella, että on kontaktava pohjamudat, jotta voi sanoa eläneensä ja oppineensa ja että kärsimys jalostaa, vaikka tosiasiallisesti se tuntuu liian kaukaa haetulta. Jotenkin vain haluaa toivoa ja uskoa parempaan. Etsii sitä sitten horoskoopeista, päiväkkakkaroiden terälehdistä, unista. Vaikka unetkin ovat tätä nykyä niitä alastomana ihmisjoukossa -tai pakoon jotain kauheaa -unia. Ja sitten herää itkuisena ja kurkku kipeänä.

Se kauhea mun unissa on usein meidän isäntä. Me tapellaan nykyään jatkuvasti. Se on muutaman kerran käynyt kimppuun ja ajanut kartanolle, mutta palannut parin päivän päästä hakemaan Seijan luota. Kun saisi olla vielä lapsi. Silloin ei tarvinnut miettiä kaiken maailman epämääräisyyksiä, asiat olivat selkeästi hyviä tai pahoja.

Teeskentelyä
Ja petkutusta.
sen minä osaan,
jotain kiitettävästi minäkin.
Eikä kukaan huomaa
ja päivisin minä nauran.
Yöllä pelkään hukkuvani
ja toivon
että
joku näkisi

*

Vitsi vitsi. Musta tulee keittäjä.

Pakko oli jonnekin lähteä ja pisteet riitti tähän. Mun päämäärätön tarpominen peruskoulussa lopultakin päättyi ja pääsin ammattikoulun keittäjälinjalle. Se on juuri niin naurettavaa ja groteskia kuin mun elämä muutenkin. Minä jossakin hellan kupeella, hirvittävän himon kourissa puristelemassa pihvejä ja paisteja. Saan onnitella itseäni, sillä se tulee olemaan sellainen Oscarin arvoinen näyttelijäsuoritus. Minä siellä tikunlaihana häärailemässä lihapatojen ääressä eikä kukaan tiedä. Kaverit sitten katsoo kateellisina, kun minä maistelen vastentahtoisesti kastikkeita ja näytän olevani kaiken maallisen halun ja himon yläpuolella. No, sama se. Kokeillaan nyt tuokin.

Jotain muutakin merkittävää on tapahtunut. Se tapahtui samana päivänä, kun koulu loppui. Kävin ensimmäistä kertaa ostamassa itse kaljaa kaupasta. Seija ja Kati olivat mukana ja sitten me mentiin joenrantaan juomaan. Istuttiin rannassa monta tuntia ja velatkin tuntui saatavilta, kun koulu oli loppunut. Viimeinkin se kärsimys on ohi. Me katseltiin toistemme toikkareita ja vaikka mulla ei nyt sitten enää ollut nelosia, ei se juuri sen häävimpi olut kuin ennekään. Kati-rukalla oli kaksi nelosta. Mitenhän pitkään se meinaa jauhaa siellä kidutuslaitoksessa.

Kun me oltiin kaljat juotu, me käveltiin kylän baariin ja katseltiin, kun porukka hillui humalassa. Ne oli lähdössä lavalle ja me kysyttiin päästäänkö me mukaan. Me ahtauduttiin samaan autoon kaikki seitsemän ja autossa vain huomasin istuvani hyvännäköisen oudon tyyppin vieressä. Se tarjosi koskenkorvahuikat ja sitten se alkoi pussailla mua. Se tuntui jotenkin hiton hyvältä ja toivoin, että matka jatkuisi loputtomiin. Hipelöin sen nahkatakan niittejä ja haistelin, kun se tuoksui katajanmarjalle ja miehelle. Perillä me mentiin Katin ja Seijan kanssa vessaan ryypylle ja sitten tanssilattialle katselemaan. Kun seisoin siinä niin mun silmät kiinnittyi tutun näköiseen nahkatakkiin ja kun se kääntyi, huomasin että se oli se sama pussailija. Se seiso siinä ja horjahteli ja kun aikani tuijotin sitä, tajusin, mitä sanaa voin siitä käyttää. Se näytti eksyneeltä. Se näytti samalla tavalla eksyneeltä kuin minäkin ja yhtäkkiä tuli vain tunne, että täytyy mennä sen luokse ja sanoa, että kyllä minä ymmärrän. Että jos muut ei ymmärrä niin minä ainakin. Tajuan sen, miltä tuntuu olla eksyksissä ja eikö se voisi ottaa mua kädestä kiinni, niin harhailaan yhdessä. Sitten se kuitenkin katosi, mutta minä en halunnut juoda enää sinä iltana. Odottelin, että muukin porukka väsyy ja päästään lähtemään kotiin. Sitten me taas vain istuttiin vierekkäin autossa ja suudeltiin

ja haisteltiin ja minä tuijotin sen kauniita, vihreitä silmiä. Oltiin molemmat niin väsyneitä että ei jaksettu puhua mitään, pidettiin vain kiinni ja annettiin muiden mölistä.

Me jäätiin kuskin kotiin yöksi. Muut jatkoi ryyppäämistä, me mentiin yhteen vapaaseen huoneeseen ja kaaduttiin sänkyyn. Eikä me mitään tehty, ei edes yritetty. Nukuttiin vain kaulakkain. Aamulla heräsin ennen sitä ja aloin varovaisesti tutkia. Sen suu oli raollaan, tasaiset hampaat näkyivät raosta. Sen pitkä vaalea tukka oli levillään tyynyn päällä ja leuassa sillä oli musta parransänki kuin aikuisilla miehillä. Silitin sen tukkaa ja toivoin, että se ei heräisi pitkään aikaan. Laitoin pään sen villapuseroa vasten ja panin kädet sen ympärille. Katsoin sen käsiä. Ne olivat aika pienet miehen käsiksi, mutta iho oli parkkiintuneen oloinen. Jos ne kädet olisivat puhuneet, ne olisivat sanoneet, että näillä on tehty työtä. Panin sen käden omaa poskeani vasten ja sitten se heräsi. Se ei puhunut mitään, kaatoi minut vain viereen ja puristi ja sen hengitys tuntui mun niskassa. Se tuhisi kuin pieni lapsi. Me maattiin siinä hiljaa ja kuunneltiin, kun porukka alkoi heräillä ja kolistella talossa. Sen nimi oli Jamppa.

Mitä mun olisi pitänyt sanoa sille? Mitä se odotti mun tekevän? Miten mun olisi pitänyt menetellä, että se ei olisi pitänyt mua tyhmänä? Huomasiko se, että pelkään sitä? En tiedä, en kysynyt eikä se sanonut. Ei me tehty mitään suunnitelmia eikä ehdoteltu tapaamisia, vilkuiltiin vaan toisiamme, kun muut tulivat hälisemään ympärille ja potkimaan meitä ulos talosta.

Kun kävelin Katin ja Seijan kanssa linja-autopysäkille, mulla oli taas se samalla tyhjä ja täysi olo. Odotin, että pääsen yksin miettimään tapahtunutta. tai sitä, mitä ei tapahtunut. Kun päästiin kotiin, mun vitutuskäyrä oli noussut jo huippulukemiin. Jos olisin normaali, olisin kysynyt, että tavataanko uudestaan. Mutta kun en uskaltanut, kun pelkäsin, että se antaa pakit. Kotona ei ollut ketään ja Kati katseli mua kummissaan, kun tyhjensin kaikki kaapit ruuasta ja ahmin kaikki näkyvillä olevan ja kohta olin kipeä ja päässä alkoi humista enkä pystynyt ajattelemaan ja pinnistin, että pystyin jatkamaan mahdollisimman pitkään. Että ei tarvitsisi ajatella.

*

Emo hommasi mulle kesäduunipaikan kaupungista. Olen nyt raksahommissa, vetelen nauvoja laudoista ja lankuista ja siivoilen ukkojen jälkiä. Palkka on kohtuullinen ja homma paljon mielekkäämpää kuin viime kesän lastenhoito. Se oli kusista työtä jos

mikä. Emäntä marmattaa, että mun pitää säästää ensi talvea varten, että sen ei tarvi mua kustantaa, kun olen jo aikuinen. Hah, minä aikuinen. Täysi-ikäinen kyllä, mutta en aikuinen. Sitten se puhuu autokoulusta, aivan kuin uskaltaisin mennä joskus autonrattiin.

Se kertoi myös nähneensä Merviä, joka on kuulemma menossa naimisiin. En kyllä uskaltaisi. Pelkäisin varmaan omaa ukkoani niin paljon, että istuisin päivät komerossa piilossa. Ouboi ja sitten meidän pitäisi kulkea yhdessä kylillä ja se joutuisi takuulla häpeämään mun vuoksi. Entä sitten, kun mun sikailukohtaukseni tulee ja se sattuisi olemaan paikalla. Se näkisi mun mässäilevän suu rasvassa, hullun kiilto silmissä ja pää märkänä. Viimeistään siinä vaiheessa se ajattelisi, että hyi helvetti, mikä sika. Entä sitten, kun sen kanssa pitäisi mennä saunaan ja riisua itsensä alasti. Eihän sitä ilkeäisi silmiin katsoa. Muusta puhumattakaan. Kati tietää näistä mun ajatuksista, muille en ole kertonut. Kaikesta hörhöilystään huolimatta Kati on luotettava ja uskollinen. Se ei ikinä sanoisi musta pahaa sanaa muille.

Kerroin Katille Jampasta. Sitä ei ole näkynyt kylällä sen jälkeen, kun oltiin sinä yhtenä iltana yhdessä. Se asuu kirkonkylällä ja käy harvoin meidän kylän baareissa. Kirkonkylällä käydessäni toivon, että näkisin sen ja toisaalta kuitenkin pelkään, että jos se jossain tulee vastaan. Sillä on jo oma auto ja on kuulemma mennyt tämän pyhän aikana festareille Turkuun. Katikin meni sinne, mutta minä en uskaltanut lähteä. Pelottaa se ihmisjoukko. Ja varmaan se olisin juuri minä, joka siellä raiskattaisiin tai tapettaisiin. Tässä sitä sitten nallotetaan isännän ja emännän kanssa kotona kuin kiltit perhetytöt ainakin. Ne on ilmeisesti haudanneet sotakirveensä toistaiseksi. Emännällä piti olla joku viikonloppureissu, mutta olisiko se isännän mieliksi perunut sen. Siellä ne istuvat sohvalla vieretysten ja naureskelevat. Ja yrittävät olla, niin kuin mitään riitoja ei olisi koskaan ollutkaan. Minä tein niille lämpimiä voileipiä, laitoin kynttilät palamaan ja katselin kauempaa asetelmaa.

En pääse enää siihen porukkaan mukaan vaikka haluaisinkin. Kaikki niiden nauru ja vitsinvääntö tuntuu liian korostetulta ja yliampuvalta. Kuin vanhoissa suomalaisissa elokuvissa. Niiden hymyt on liian ohuilla langoilla kiinni niiden naamoissa. Ne napsahtaa niin helposti poikki väärin muotoillusta sanasta, väärässä paikassa nauretusta naurusta. Ja sitten nauru muuttuu itkuksi ja olkapäällä oleva käsi puristuukin nyrkkiin.

Ollapa vielä lapsi. Silloin näkisi vain sen, miltä kaikki näyttää ulospäin. Näkisi vain, että tällä hetkellä ne hymyilee ja ovat tyytyväisen näköisiä. Ei tarvitsisi pelätä huomista ja hyvänolon jälkeistä krapulaa. Se on aina yhtä tuskallista sille, joka yrittää uskoa parempaan. Ja joka toivomisen ja uskomisen jälkeen krapula on entistä rankempi kestää.

Jos surusta voisi tehdä talon
tekisin itselleni pienen
mustakattoisen mökin.
Niin pienen
ettei sinne muita mahtuisi.
Kyynelistä muovaisin seinät
raskaat ja suolaiset.
Katkerista ajatuksista kokoaisin
katon ja lattian.
Ikkunoita en tekisi
sillä istuisin
siellä yksin
enkä muiden halua
suruani
näkevän.

*

No nyt sitä ollaan sitten niin amislaista. Heilun päiväkaudet valkea, idioottimainen myssy päässä ja nieleskelen sylkeä, kun herkulliset höyryt nousevat padoista ja kattiloista. Ulospäin näyttelen tyyntä, aivan kuin ruoka olisi mulle yhdentekevä asia, eikä kukaan arvaa, mitä masokistisia nautintoja tunnen nuuskiessani ruuanhajuja maistamatta itse palaakaan.

Syöntiaika on se vaikein. Meidän on pakko syödä tekemiämme sapuskoita ja nielen väkisin palat lautaselta ja yritän olla huomaamaton, että kukaan ei näkisi Mein Kampfia. Meidän luokassa on parikymmentä tyyppiä, tyttöjä ja poikia. Ainuttakaan en tunne ennestään, enkä erikoisemmin halua tutustua jatkossakaan. Useat niistä on jostain kauempaa ja jotenkin kuin leimattuja omien kotipaikkojensa mukaan. Onhan se murrejuttukin, mutta aivan kuin Etelä- Suomen tyypit olisivat jotenkin itsevarmempia kuin muut. Puhuvat verkkaisesti ja kertovat juttuja yksityiskohtaisesti ja haukotukseen asti pelkäämättä, että ne keskeytetään. Pohjoisesta tulleet on sellaisia luonnonlapsia, nopsia niin mieleltään kuin jaloistaankin. Me aakeitten laakeitten asukkaat ollaan vähän sellaisia kyräilijöitä ja takarivin taaveja. Monet meidän luokan tytöt on mulle kateellisia, kun olen niin laiha. Annan niiden olla enkä mainosta sitä, miten muutama vuosi sitten olin vielä melkoinen punkero. Ne ähkii syönnin jälkeen ja minä kuljen kevyenä ja kuoppavatsaisena. Ja se todellakin on enää vain kuoppa. Läskeistä ei ole enää kuin muistot jäljellä, vaaka heilahtaa enää 45 kiloon. Pelottaa vain, että kun olen tuollaisessa koulussa, alkaako mun painoni nousta. Täytyy vain olla entistä tarkempi ja lenkkeillä yhä enemmän.

Näin yhtenä päivänä Jampan, kun olin lenkillä. Ne oli jätkäporukalla liikkeellä ja pysähtyivät kohdalle. Menin aivan äimäksi ja sanoin, että mulla on kiire ja sydän hakkasi hullun lailla vielä kauan jälkeen päin. Yöllä näin siitä unen. Me rakasteltiin siinä unessa. Maattiin rannalla ja meidän kehot lainehti toisissaan kuin aallot meressä. Kun aamulla heräsin, mulla oli hirveä halu ja mun piti tehdä se. Inhoan itseäni, koska en pääse ruumiini herraksi. Se on voimakkaampi minua. Ulospäin se on hento, mutta sisältä päin vahva ja väkevä ja tuntee alituista kiihkoa. Se ei jätä rahaan, vaikka miten sitä pakenen. Se on saastainen ja ilkeä ja vaatii koko ajan lisää. Se ei ole koskaan tyytyväinen ja sillä on alituinen nälkä. Se on peto ja minä olen voimaton sen edessä.

Sitä ei lannistanut edes se toinen kerta, kun minut yritettiin raiskata. Tuntuu, että kiihko vain yltyi, kun mun piti taas panna kaikki kekseliäisyys peliin ja näytellä

raiskaajalle, että olin kuin sulaa vahaa sen käsissä. Huoramaiseksi alkaminen näyttää olevan tehokas keino selvitä tilanteesta kuin tilanteesta, kun miehistä on kysymys. Ei niille passaa näyttää, että on pelokas, siinä voi joutua vaikka tapetuksi. Lyöt vain löylyä lisää, kun on niiden kiimasta kysymys ja isket sitten, kun hetki on otollinen, niin voit selvitä hengissä.

Tuttu muisto kaukaisuudesta.
Eilinen itkee ääneen.
Miksi kaikki ennen eletty
tuntuu kauniilta
vaikka tiedän että
verhon takana yhä on sama
huomaamaton
katkeranharmaa pöly.

*

Häätö ja sillä selvä.

Se oli taas vaihteeksi päissään. Sössötti kaikkea älytöntä naama punaisena, virnisteli kuin pikkupentu vuoroin minun, Katin tai emännän olan takana ja heitteli ivallisia huomautuksia meille kaikille. Nauroi meille. Aloitti jonkun emännästä kertovan salatarinan, mutta lopetti sen sitten yhtäkkiä ja sanoi tuttuun tapaansa, että puhumatta paras. Sen vakiofraasi. Ikinä se ei mitään asiaa selvitä loppuun asti. Jättää vain sellaisen vittumaisen epämääräisyyden ja hämmennyksen tunteen jälkeensä. Me katseltiin toisiamme ja aluksi hymähdeltiin, mutta sitten mua alkoi ottaa kaaliin ne sen piikit. Se napsautti taas telkkarin kiinni meidän nokan alta ja hääräsi ympärillä kuin persekärpänen ja heitteli huomautuksiaan. Kun panin kahvin tulelle, se napsautti levyn pois päältä ja sanoi, että enää ei keitellä mitään ja kultapossukerho saa lähteä nukkumaan. Niin juuri ja kello oli vasta jotain kahdeksan.

Mulla vain paloi päreet. Olin niin vittuuntunut jo kaikkeen - ihmisiin, paljastumisen pelkoihin, jännittämiseen, näyttelemiseen, josta ei ikinä tunnu tulevan loppua. Menkatkin tuli ja vituttaa, jos ne taas alkaa uudestaan. Olin niin helvetin väsynyt kaikkeen ja siihen virnistelevään despoottiin, joka kuvitteli voivansa hallita koko tätä meidän paska valtakuntaa. Se alkoi töniä Katia omaan huoneeseen ja talutti sitten emäntää. Piti oikein niskasta kiinni. Sitten se tuli mua kohti ja mulla jotenkin nupissa sumeni. Juoksin sen viinakätkölle ja lastasin kaikki pullo syyliin. Vetelin niistä korkit auki ja kaadoin saunan lattialle. Sitten raahasin vielä rankkiastian saunaan ja se meni samaan syssyyn. Sinne ne vilahti, harmaat mössöt eikä niistä jäänyt kuin lietekerros saunan lattialle ja kauhea lemu leijumaan ilmaan. Kun isäntä tuli katsomaan ja näki, mitä teen se tarttui mua raivelista kiinni ja alkoi puistella. ja minä kun lätkin takaisin. Annoin tulla oikein antaumuksella, vetelin nyrkillä päin näköä. Vasenta suoraa ja oikeaa koukkua ja upperkutia niin että jytke kuului. Sen nenästä alkoi tulla verta ja silloin minä säikähdin ja lähdin pakoon. Se juoksi mun perässä, mutta ei se mua kiinni saanut. Juoksin marraskuiseen pakkaseen yöpuku päällä ja avojaloin ja kuulin, että se seuraa mua. Tihensin tahtia enkä ehtinyt miettiä, minne päin suunnistan, kunhan vain juoksin niin kauan, että se askeleita ei enää kuulunut. Niin, siinä sitä sitten oltiin pimeässä puolialasti. Takaisin ei voinut palata, isäntä olisi tappanut minut. Hytisin sitten vähän aikaa pakkasessa ja suunnistin kohti naapurin Peten omakotitaloa. Ne muutamat sadat metrit tuntui loppupäästä jo melko tuskallisilta. Selitin Petelle ja sen vaimolle asian ja

ne teki mulle petin lattialle. Pantiin nukkumaan, mutta ei mulla tullut uni. Mietin, että kostaako se paska nyt Katille ja emännälle, kun ei kerran saanut mua kiinni. Ja että uskallanko mennä aamulla hakemaan kampeitani, jos se vaikka onkin jäänyt kotiin mua käyttimään. On pakko muuttaa koulun asuntolaan, kun kotiin ei voi enää mennä. Jos tuo homma jatkuu, meistä kohta jompikumpi on vainaja.

Nukahdin muutamaksi tunniksi ja heräsin siihen, että talonväki oli lähdössä töihin. Ne kysyi, tarvitsenko apua, mutta sanoin, että menkää vaan, kyllä minä pärjään. Odottelin jonkin aikaa, vetäisin Peten kengät jalkaan ja takin päälle ja lähdin hiippailemaan kotiin. Isäntä ja emäntä oli menneet, ainoastaan Kati oli kotona. Se pureskeli kynsiään, veti tupakkaa ja tuijotti ulos. Tänäpä en mee kouluun, se sanoi ja kertoi, että isäntä oli paasannut niille koko illan ja sanonut, että onhan se munkin joskus ilmestyttävä kotiin takaisin. Odota, vaan älä pitkästy, ajattelin. Vasta sitten kun se paska kasvaa koiranputkea. Keräsin sitten kouluvehkeeni, pesuvehkeet ja meikit laukkuun. Soitan sitten, kun saan asunnon, tuut sitten käymään, sanoin Katille. Se toivotti lykkyä. Tuntui pahalta jättää se sinne yksin savupilven keskelle kynsiä puremaan. Kuka sen puolella nyt olisi? Mutta mulla ei vain ollut vaihtoehtoja. Oli pakko mennä.

Räntäsade piiskasi maata, kun kävelin linja-autopysäkille. Istuin auton penkille ja katselin kotimaisemia kuin hautajaissaattueesta. Sillä hetkellä tuntui siltä, että taakse jäi jotain sellaista, mihin ei ikinä olisi paluuta. Jollain lailla se helpotti, koska sitä saattoi ajatella uutena alkuna, sellaisena mahdollisuutena. Toisaalta se tuntui hiton kipeältä ja pelottavalta. Miten mun tulisi käymään?

Kun olin pieni
enkä saanut unta
tai pelotti
hiivin isän ja äidin viereen.
Nyt kun olen iso
enkä saa unta
tai pelottaa
muistelen
kuinka isän hiukset kutittivat poskea.

*

Kirjoitin emännälle kirjeen. Kerroin sille, että mua pelottaa ihmiset asuntolassa ja olen niin eksyksissä, kun ihminen vain voi olla. Se soitti mulle ja vastasi, että siinä tarvitaan sisua ja yritystä ja pure hampaat yhteen. Minä vastailin sen puhetulvan välissä, että joo jaa niin. Sen on niin helppo sanoa, koska sen sisun ja voiman ja tahdon määrä on rajaton. Sen luonteella mennään suhahtamalla läpi harmaasta kivistä. Minä olen käpertynyt pienen pieneksi. Mulla on jatkuvasti sellainen tunne, että mua tarkkaillaan ja joku muu määrää mun elämästäni.

Mulla on nyt kämppäkaveri. Sellainen Livonvarren Elli, joka puhuu ja nauraa koko ajan. Ei se ole hankala, mutta joskus tekisi mieli sanoa sille, että pidä jo se turpa kiinni. Lörpöttelee joutavia lörpötyksiään ja kertoilee poikaystävästään Arvosta, josta on tulossa maanviljelijä. En ole kuitenkaan viitsinyt sanoa sille, että mua ei kiinnosta vitun karvan vertaa sun arvos ja arvottomas. Yritän olla tietenkin sillekin kiltti ja myötäillä sitä. Onneksi se on yön ajan hiljaa.

Yritän olla mahdollisimman paljon pois kämpiltä, että mun ei tarvitsisi ahdistua sen seurassa. Meillä on pieni huone ja se on koko ajan liian lähellä mua. Kuljen lenkillä tai katselen asuntolan aulassa telkkaria. Haalaudun aina salin pimeimpään nurkkaan, että kukaan ei vain näkisi mua ja mun syyllistä naamaani. En minä pysty paljon telkkariin keskittymään, kun ympärillä on paljon outoja ihmisiä, mutta sieltä nurkasta niitä on hyvä tarkkailla. Olenkin kehittänyt siitä varsinaisen taiteen. Kyttäilen niiden ilmeitä ja eleitä ja kuuntelen korvat höristellen, mitä ne sanoo ja mitä ne tarkoittaa. Ne kun ei välttämättä ole sama asia. Ja sitten opettelen matkimaan niitä. Niiden sopivia ilmeitä, eleitä, tyylejä puhua ja elehtiä ja käytän niitä sitten sopivassa tilanteessa. Otan omakseni niiden parhaat puolet, koska omia mulla ei ole. Olen jossain vaiheessa kadottanut ne ja oman itseni ja jonkinlainen kuori on ympärillä oltava. Valitettavasti vain usein koen epäonnistuvani näissä näytöksissä. Tämän näytelmän pääosan esittäminen ei todellakaan ole helppoa ja vaikka joskus haaveilin näyttelijän urasta, en arvannut, että se voisi olla tällaista. Tällaista roolien rosollia.

Minun on ikävä
omia palleroisia käsiäni.
Eivät ne osanneet tehdä käpylehmää,
mutta silittää ne osasivat sen rosoista selkää.
Eivät ne taipuneet virkkaamaan,
mutta villan kotoisen karheuden ne tunsivat.
Hellät ne olivat sille karanneelle koiralle,
joka nuolaisi leivänpalan saatuaan.
Pienet ne olivat
ja odottavat
ja perin vähästä onnelliset.
Sormenpäät olivat pyöreät
ja lämpimät
eivätkä vielä silloin osanneet aavistaa
kuinka kipeiksi
ne saattaisinkaan
purra.

*

Yksin.

Viimeinkin. Olen kaksi viikkoa odottanut, että Elli lähtee arvonsa luokse ja nyt se sitten viimein tapahtui. Tämä viikonloppu on kokonaan mun oma. Siivosin kämpän ja pöydällä on kassillinen kirjoja. Ne on täällä keskitysleirissä ainoat kaverit, muut vain kyttäävät ja kylläävät mua. Elli on se ylimmäinen kyllääjä. Istuu aina kämpillä ja pakottaa minut lähtemään tästä kämpästä jonnekin. Miten helvetissä se jaksakin läpättää siitä mejän arvosta ja mejän arvon vanhemmista ja siitä haisevasta maatilasta ja paskanajosta ja niittokoneista ja pöllinteosta ja miten mejän arvolta on leikattu rasvapatti perseestä ja niiden äidillä on kaihi ja ne on käyneet mallorcalla ja mejän arvon isä on ollut piirinmestari hiihdossa ja mejän arvokin on aina ollut kova hiihtämään ja mejän arvon siskonmies ajaa rekkaa ja pettää vaimoaan niillä reissuilla ja semmoisihan ne on ja siltä siskolta poistetaan kohtukin kun sillä alkoi laskeutua ja... Ihan sama mulle, vaikka maata laahaisi, meinasin sanoa. Kuuntelin kuitenkin kiltisti ja ymmärtäväisesti ja esitin väliin pieniä tarkentavia kysymyksiä, kuten asiaan ja kohteliaaseen käytökseen kuuluu.

Meijän arvo kävi täälläkin yksi viikonloppu. semmoinen kapeakasvoinen pieni pojanloppi, joka ei edes tervettä sanonut. Kun se tuli, minä pistin saman tien vaatteet päälle, kun alkoi niin vitusti ahdistaa. Ei voinut kylkeä kääntää, ettei olisi toisiimme törmäty. Kävin lenkillä ja istuin sitten aulassa, kunnes mejän arvo häipyi. Kämpillä Elli istui posket punaisina ja kertoi, että ne menee kohta mejän arvon kanssa kihloihin. Yön se tuhisi sitten tyytyväisenä ja minusta tuntui, että spermat oikein tihkui sen vällyjen välistä. Olen minäkin käynyt muutaman kerran kylän baarissa ja oli mulla herraseuraakin, mutta niistä ei kannata paljon puhua. Änkyräkännit ja heipat ovella. Ja toivottavasti en ikinä enää tapaa.

Joskus mietin Jamppaa ja unta, minkä siitä näin. Muistan kuin valokuvan sen nukkuvan hahmon ja sen, miten olisin halunnut sanoa sille monta kaunista sanaa. Miksen minä sanonut? Nyt sillä on varmaankin jo joku vakituinen vosu, joka saa hypistellä sen nahkatakkin niittejä ja haistella sitä katajanmarjojen tuoksua. Se on kuulemma mennyt Ruotsiin töihin. Näenköhän minä sitä ikinä enää? Menenköhän minä ikinä enää käymään kotona? Emäntä soitti ja käski tulla käymään, mutta ainakaan vielä en halua. Kolme kuukautta niin liian lyhyt aika, jotta siinä olisi aggressiot kadonneet. Se sanoi myös, että tulee kohta käymään ja vihjaili jotain elämän ankaruudesta ja tyttöjä

vaanivista vaaroista. Jumalauta, se olisi naurettavaa, jos se ei olisi niin typerää. Ensin se on 18 vuotta tuppisuuna ja sitten se alkaa vihjailta seksivietin vaarallisuudesta. Ja senkin panee vielä lainausmerkkeihin.

Se ei ilmeisesti ikinä päästää mua elämään omillani. Se haluaa pidellä ohjaksia käsissään, vaikka musta tulee viisikymppinen vanhus. Milloinkahan minä olen tarpeeksi aikuinen sen mielestä, että saisin ja osaisin tehdä omat ratkaisuni. Ja kaikista eniten vituttaa se, että minä, kiltti tyttö, vielä välitän siitä, mitä se sanoo. Mun kapinani ei ilmeisesti ikinä onnistu, aina se palauttaa minut pikkutytöksi, jolle äidin sana on laki. Se ei päästä mua vapaaksi. Ja miten Kati nykyään? Se ei ole käynyt yhtään kertaa ja emäntä sanoi, että ne pärjää huonosti Katin kanssa. Se kuulemma vain lintsa koulusta ja viikonloput rellestää. Huolettaa, mutta täältä asti en voi auttaa. Kun en voi auttaa edes itseäni. Kirjoitin Katille kirjeen, jossa pyysin sitä olemaan ihmisiksi oman itsensä vuoksi. Se vastasi, että sitä vituttaa aina. Toisaalta minä säikähdin omaa sävyäni siinä kirjeessä. Sehän oli kuin emäntä olisi kirjoittanut mulle. Vähän siihen tyylin, että sisuunnu ja näytä, mihin pystyt. Mikä minä olen siltä mitään vaatimaan, kun pysty siihen itsekään. Täältä on helppo lähettää ohjeita ja neuvoja, kun ei tarvitse olla niiden kauheuksien kanssa silmäkkäin. Kuuluu siihen sarjaan, että maalta on helppo huudella ohjeita, kun merellä oleva kaveri on hukkumaisillaan. Yritän antaa Katille kuvan hyvin pärjäävästä isosta siskosta, joka on joka paikassa kuin kala vedessä, vaikka itse vaellan helvetinmoisessa epätoivossa. Vain iltaa ja parempaa huomista odottaen. Eikä sitä parempaa huomista tunnu ikinä tulevan. Koulussa menee aika hyvin, mutta se perustuu pelkästään näyttelijän lahjoihin. Ja siihen, että kaikki ruokaan liittyvä tuttua ja lähellä sydäntä. Oikein noin konkreettisesti.

Käyn joka päivä oksentamassa. Siitä on tullut rutiinia samalla tavalla kuin muut menee töiden jälkeen suihkuun. Kun saadaan keittiöllä hommat tehtyä, menen vessaan ja kyölään pois kaikki ne sapuskat, jotka yrittää lihottaa mua. Läskiä minusta ei enää tehdä, vaikka henki menisi. Eikä mitään pyöreää rubensmaista naisellisuuden perikuvaa. Mun menkat on taas alkaneet, ne tulee melkein joka kuukausi ja kestää päivän. Mua pelottaa, että se on merkki siitä, että lihominen taas alkaa. Minusta ei tule enää epäesteettistä punkeroa eikä läskihaitaria. Haluan olla hauras, hento, viisas, kaunis, jalo, rakastettava ja kaikkea muuta tarpeeksi hyvää. Eikä sitä halua saisi epäillä, vaikka vielä se kaikkein suurin ja häiritsevin ja vaarallisin epäilijä on mun oma ruumiini. Se on vaarallinen ja kavala vastustaja, joka on osoittautunut oikein himojen pesäksi. Se haluaa aina. Se on helvetin ahne. Jos olisin mies. olisin varmasti joku kaamea sonni, joka keräilisi immenkalvoja kuin päänahkoja ja nussisi jokaisen kynnelle kykenevän. Päivät

tämä saatanan ahmed ahne himoaa ruokaa ja yöllä seksiä. Enkä ikinä tunnu pääsevän sen herraksi. Kerta kerran jälkeen antaudun sen orjaksi, tekemään sen vaatimusten mukaan, palvelemaan sen saastaisia tarpeita. Ja jokainen seuraava aamu alkaa aina entistä suuremmalla syyllisyydellä ja katumuksella.

*

Emäntä ja Kati kävivät kyläilemässä. Ne oli käyneet ostamassa Katille kampeita ja me sovittiin, että tulen niitä vastaan ja mennään sitten kämpille. Elli oli meidän arvon luona ja me saatiin olla aivan rauhassa. Emännän hommat raksalla on nyt sitten loppuneet ja se valitti, että rahat ei riitä mihinkään, kun isäntäkin huolehtii nykyään vain omat maksunsa. Ja Katin ylläpitäminen kuulemma käy kalliiksi, kun se ei ymmärrä, miten pitäisi elää. Olivat kavereidensa kanssa kuulemma potkinet jonkun äijän autoa ja vanhemmat joutuvat sitä korvaamaan. Emäntä selitti juttua itku kurkussa, mutta Kati vain hymähteli. Tyypillistä Katia: ei puutu vakaviin puheenaiheisiin, vaikka mitä kysyisi. On se vähän vittumaista katsella, mutta jotenkin senkin ymmärtää. Rooliahan se vetää. Tai sitten se ei todellakaan tiedä, miten suhtautua. Jos se on yllätys ja tuntematon itselleenkin. Joskus sitä ihmettelee, että miksi hitossa se selittää noita töppäilyjään emännälle, aivan kuin haluaisi panna toisen kärsimään vielä enemmän. Onko sen huomionkipeys niin suuri, että se tekee mitä vain, jotta tulee huomatuksi.

Kun isäntä vetäytyi kaikesta syrjään, Katille ja emännälle on kehittynyt joku ihme suhde. Sellainen kumma symbioosi, johon ne on kookussa ja kumpikin tekemisillään näyttää ruokkivan sitä sairasta symbioosia. kati elää kuin viimeistä päivää ja emäntä mahdollistaa sen. Mäkättää sille kuitenkin joka asiasta, mutta antaa periksi ja katsoo läpi sormien kaikkia Katin temppuja. Ne ovat nyt avoimesti liittoutuneet isäntää vastaan ja pitävät omat yhteiset salaisuutensa.

Isännän tahti kotona on kuulemma vain yltynyt. Oli koko joulun ajan turrannut päissään ja pistänyt emännän ja Katin aaton kunniaksi pihalle. Olivat olleet kävelemässä naapurin Peten luo pakopirtille, kun isäntä oli palauttanut ne takaisin kotiin. Sitten se oli yön viihdyttänyt niitä haukkumalla kumpaakin vuorotellen. Oli välillä käynyt herättelemässä, jos jompikumpi oli nukahtanut. Jutusta tuli paha mieli ja hetken jo ajattelin, että muutanko takaisin kotiin niitä puolustamaan. Ne kun antavat niin helpolla isännälle periksi. On se vain kummallista, koska emäntä on henkisesti paljon isäntää voimakkaampi. Miksi se jää esittämään marttyyria? Pelkääkö se tosiaan isännän fyysistä

ylivoimaa vai eikö se vain kerta kaikkiaan välitä? Pisteethän se tietysti vetää kotiin sillä, että vaikenee seurakunnassa, koska isäntä joutuu painimaan selvin päin huonon omatuntonsa kanssa. Ja sillä systeemillä se saa Katinkin pidettyä puolellaan.

Me käytiin sitten Katin kanssa kaupassa, emäntä oli sillä aikaa järjestellyt kämpän ihan uuteen uskoon. Muutellut huonekalujen järjestystä, laittanut kotoa tuotuja liinoja pöydille ja kyllähän siellä näytti sen jälkeen viihtyisämmältä. Silti se otti kupoliin. Mitä pirua se mun kämpässä meuhkaa ja mitä mahtaa Elli sanoa, kun tulee mejän arvon luota ja näkee, että senkin pöydälle on laitettu pöytäliina. Vaan eihän emäntää sellaiset huoleta. Se ajattelee, että tarkoittaa hyvää ja sen varjolla voi sitten meuhkata ihan miten sattuu ja polkea kaikkien varpaat.

Kun ne illalla sitten lähtivät, kävin saattelemassa linja-autoasemalle. Kuljeskelin pakkasessa tovin ja palasin sitten kämpille. Nakkelin kaikki kahvilta jääneet pullat roskiin, että mulla ei tulisi himoa syödä niitä. Jäin vielä ihailemaan joulutoikkaria ja kiitettäviä numeroita. Emäntä oli pollean näköinen, kun esittelin sitä sille. Se oli luokan kolmanneksi paras ja jäihän se kaivelemaan, kun olin kuvitellut saavani parhaan. Mitenkähän isäntä ottaa ne kotona vastaan? Jos isäntä on siellä oikein änkyröissään, se saattaa lempata ne pihalle, jos tietää, että ne on olleet mun luona käymässä.

Makasin hetken verran ja mietin kotiasioita, kun samassa soi ovikello. Menin avaamaan, siellä oli talkkarin pikkutyttö. Se on jotain Ellin kaukaisia sukulaisia ja käy toisinaan kyläilemässä. Elli ruukaa tarjota sille teetä ja pullaa. Se kysyi Elliä ja sanoin, että se on mennyt Pudasjärvelle. Tyttö ei kuitenkaan tehnyt mitään, mistä olisi voinut päätellä sen kohta häipyvän. Seistä tollotti vain ja oli sen näköinen, että haluaa tulla sisälle. Tavallisesti tunnen sympatiaa lapsia kohtaan, ne on suorita ja rehellisiä, eikä niiden seurassa tarvitse jännittää. Talkkarin tyttö on kuitenkin jotenkin kumma. Yhdeksänvuotias ja vielä imee peukaloa salaa. Ei koskaan leiki eikä höpötä, vaan istuu asiallisen näköisenä naama vakavana ja toisinaan tirskahtaa teennäisesti. Rohmuava, mielistelevä kersa ja niin läpinäkyvä, että ärsyttää. Se tuli mun perässä sisälle ja istui viereen sängyn reunalle.

Aloin muka lukea ja katselin kirjan takaa, kun se pani peukalon suuhun ja alkoi lutkuttaa. Kun pistin kirjan pois, se sieppasi peukalon pois suusta ja kysyi, että voinko laittaa sille teetä ja pullaa. Sanoin, että mun pitää mennä suihkuun ja kävelin vessaan. Kuuntelin, kun ovi kävi ja kun vilkaisin huoneeseen, näin, että se oli häipynyt. Riisuin ja menin sänkyyn. Ahdisti, kun muistelin tyttöä. Siinä oli jotakin liian tuttua. Eikä se tiennyt tulevasta yhtään mitään.

Suunnitelmia
ajatuksia,
pyhiä lupauksia
joihin itsekin taas uskon,
koska
tässä vaiheessa ei päätökseni koskaan horju.
Silti jokainen huomina
on yhtä pelättävä
jokainen ensimmäinen epäröinti.
Taas minä luovuin.
alamäki
alkaa
jälleen
hitaasti
mutta
niin
tuskaisen
varmasti.

*

Ellillä on nyt sitten ajokortti. Se on tullut autolla Livolta ja autoilee nyt sitten jatkuvasti. Onneksi, saan olla rauhassa. Ei tarvitse kuunnella sitä ja sen kokemuksia mejjän arvon kanssa. Näyttelen fiksua ja kiinnostunutta, vaikka joskus tuntuu, että kun saisi puristaa sormet sen läskisen kaulan ympärille ja hiljentää se lopullisesti. Hulluksi tulee, jos joutuu vielä ensi vuoden elämään sitä kuunnellen. Koulussa se yrittää tuppautua mun seuraan ja yritän aina poistua hienovaraisesti paikalta. On se kuitenkin hyvä, että sillä on Arvo. Jospa sille kesän aikana sattuisi jotain. Pamahtaisi vaikka paksuksi ja jäisi sinne käpykylään touhuilemaan. Se kehui pääsevänsä Kurenkoskeen kesätöihin, voisihan se hyvällä tuurilla vaikka jäädä sinne. Mun pitäisi myös käydä jotain kyselemässä, mutta samalla pelottaa, että jos saankin töitä. Taas lauma outoja ihmisiä, joiden joukkoon pitäisi yrittää sulautua ja sopeutua. Ja mihin menen kesällä asumaan, kun ne sulkee tämän asuntolan.

Emäntä soitti ja sanoi, että isäntä on sotakirveensä haudannut ja käski mun tulla kesäksi kotiin. Vituttaa ajatus isännän kanssa saman katon alla olemisesta, mutta mitäpä sitä muuta keksii. En tiedä perkele, huono olla oli sitten siellä tai täällä. Missähän mun paikkani oikein on? Kun tuntuu, että ei sovi mihinkään kuvioon eikä kenellekään seuraksi. Joko minä en ole tarpeeksi hyvä tai ne ei ole tarpeeksi hyviä. Koko maailma on täynnä paskapäitä, jotka pitää mua vankina, vahtivat ja tarkkailevat, jotta paljastaisin nahkapuolen niille. Mutta enpä teekään niin, koska pysyttelen niiden yläpuolella. On pakko olla parempi.

Eikä Ellin suhteen tarvitse hirveästi edes yrittää, koska se on paksu, rasvainen ja leveäpersein mätös. Sen naama on näppyinen ja kiiltävä ja kroppa sillä on kuin pullataikina. Se pukeutuu vaatteisiin, jotka tekee sen vielä paksumman näköiseksi. Siitä huolimatta se on tyytyväisen oloinen. Näyttää siltä, että se viihtyy punkeromaisessa kropassaan ja vaikka se joskus letkauttaa jotain omista liikakiloistaan, ei ne tunnu sitä tosissaan vaivaavan. Ne ei vain tunnu olevan sille tärkeitä asioita. Jos mulla olisi sen ahteri, en kehtaisi liikkua ihmisten ilmoilla. En ymmärrä. Arvokin vain taputtelee tyytyväisenä sen ylileveää persettä ja on niin hiton ylpeän näköinen, että oksettaa. Miksi ne ei kärsi vioistaan? Ohittavat ne vain olankohautuksella ja saattavat nauraa päälle. Onko ne niin yksikertaisia vai onko mun päähäni ajettu joku väärä ohjelma. Miksi kaikki viat on mulle niin tärkeitä - toisten helpottavia ja omat kauheita. Ne on jotenkin irti omista kehoistaan, mutta minä en ole. Mihin mulla on kadonnut se vahva pohja,

jolla joskus ikuisuuksia sitten seisoin? Onnistuuko mun vapaaksi pääseminen muuten kuin kuoleamalla. Miksi mun täytyy turruttaa itseni, jotta kestäen eteenpäin? Miksi minä pelkään luhistumista heti, kun multa odotetaan pienintäkin asiaa. Minä en ymmärrä. Vittu tämä elämä on kovaa.

*

Jamppa on tullut takaisin!

Istuin linja-autossa töistä tulossa ja polvet meni hyytelöksi, kun näin sen istuvan kirkonkylän baarin portailla parin jätkän kanssa. Se istui siellä ilman paitaa, yläkroppa paljaana ja oli kuin jumalankuva. Linja-auto seisahtui siihen ja minä tietysti vetäydyin verhon taakse, että se ei huomaisi mua. Se oli jos mahdollista vielä ihanamman näköinen kuin ennen. Aika Ruotsissa on tehnyt sille hyvää, ainakin päällisin puolin.

Kotona alkoi heti tukanlaitto- ja meikkausrumba. Mahdollisesti viimeinen viikonloppu kotona pitkään aikaan, kun koulu taas alkaa ja asuntola odottaa. Jamppa pitäisi saada kiinni ja saada sanottua sille viimeinkin se, mitä on vuoden verran miettinyt ja haaveillut. Päätin, että isken siihen kiinni enkä ikinä päästä irti. Jossain vaiheessa mietin, että jään kotiin asumaan, mutta yhteenotot isännän ja emännän välillä on olleet taas sitä luokkaa, että on päästävä pakoon. Ja isäntä on yhä edelleen ollut mulle puhumatta. Ainoastaan päissään se saarnaa ja vinoilee entiseen malliin ja minä tiedän, mihin se johtaa. Joku päivä taas käyn sen kimppuun ja ollaan taas samassa pisteessä kuin silloin, kun se antoi mulle lopputilin tästä huushollista.

Emäntä on jatkanut juoksemistaan entiseen malliin ja isännän piikit se sivuuttaa olankohautuksella. Ei se ole huomaavinaan koko ukkoa. Olen joskus sanonut, että ottaisi eron, mutta se vain huokailee, että ei se oo niin yksinkertaista ja että kaikki ei aina ole sitä, miltä näyttää. Sitä sen ei olisi tarvinnut sanoa, se on tiedossa liiankin hyvin. Ihmiset paljastuvat usein muuksi, kuin mitä esittävät ja mun oma elämäni on siitä oiva esimerkki. Jos muutkin ihmiset ovat samanlaisia, mitä tämä maailma pitää sisällään. Kieroutta ja teeskentelyä, tukahdutettua vihaa ja ahdistusta.

Katin tilanne pelottaa vielä enemmän kuin mun oma. Se on lähdössä Etelä-Suomeen sairaala-apulaisen kurssille ja jotenkin sen suhteen on sellainen pahaenteinen tunne. Se niin helposti retkahtaa holtittomaksi. Kun sitten sain meikattua, tulivat muutkin kotiin ja me mentiin Katin kanssa naukkailemaan mun huoneeseen. Mulla oli pullo jemmassa ja

kun saimme sen juotua, me lähdettiin baariin. Illalla me liftattiin lavalle ja oltiin siinä vaiheessa jo melko päissään. Jamppaa ei näkynyt ja menin sen kavereilta kysymään, että missä se on. Ne sanoivat, että autossa ulkopuolella, kun se oli kuskina. Lensin tuulispäänä kiertelemään autoja ja humalasta huolimatta mua jännitti hitosti. Pelkäsin, että näen sen ja pelkäsin, että en näe. Lopulta löysin sen mustasta kuplavolkkarista ja se avasi mulle oven. Se katsoi kummastuneen näköisenä ja istuin sen viereen etupenkille. Sanoin sille suoraan, että olen rakastunut siihen ja haluaisin olla sen kanssa. Se meni vaivautuneen näköiseksi, mutta ei nauranut. Katseli vain pitkään ja sanoi, että sillä on tyttökaveri siellä Ruotsissa, jonka kanssa se on ollut jo puoli vuotta. Aloin itkeä ja mitä enemmän se selitti, sitä enemmän minä itkin. Miten tyypillistä mun tuuriani. Taas alkaa paska koulu ja se ainut haave, joka tuntui pitäneen mua pinnalla, on nyt romuna. Se silitti mua hiuksista ja sanoi, että jos haluan, se voi viedä minut kotiin. Kotona panin kauheat orgiat pystyyn. Söin kaiken, mikä irti lähti ja menin sitten oksentamaan. Vaikka olin vielä hulluna päissään en saanut unta. Vedin takin päälle ja kävelin tien varteen liftaamaan. En minä tiennyt, mihin olin menossa. Autoja kulki vähän ja nekin jotka menivät ohi, eivät ottaneet kyytiin. Viimein kohdalle pysähtyy auto ja sen etuovi aukesi. Kati työntyi autosta ulos, eikä päästänyt mua sinne sisälle. Puolikymmentä vanhan näköistä äijää istui autossa ja jäivät örisemään jotain meidän perään. Me hoiputaan kotiin ja talutetaan toisiamme. Selitin sille, miten mulle kävi Jampan kanssa. Se riisui multa vaatteet ja peitteli nukkumaan. Mua alkoi taas itkettää, mutta jotenkin tuntui hyvältä, kun se tuli viereen ja oli lähellä. Katsoin sen naamaa, joka oli jotenkin vanhan ja kuluneen näköinen. Silti tuntui hyvältä. Aivan kuin pikkutyttönä äidin vieressä.

*

No niin, taas on koulutaival alkanut Ellin rinnalla. Onhan se toisaalta hyvä, että on sama kämppekaveri, ei tarvitse opetella sietämään uutta tyyppiä, Ellissä on kyllä aivan tarpeeksi kestämistä. Ne on menneet mejän arvon kanssa kihloihin ja kuhertelevat entistä onnellisempina. Siirappimaista löllyä katsottavaa. Elli on lihonut entisestään ja olen hyvilläni, kun joskus näen sen katsovan mua kateellisena. Mun kropassani ei todellakaan ole mitään ylimääräistä, tissitkin mahtuu jo kahvikuppiin. Olen kohta kuin pojat ja se näky aiheuttaa suunnattoman hyvän olon tunteen. Mun paino on pysähtynyt siihen 45 kiloon enkä ole yhtään laihtunut enää sen jälkeen, kun koulu alkoi. Hieman on

pakokauhu siitä, että jos se alkaa siitä nousemaan. Täytyy ilmeisesti jättää iltaporkkanatkin pois. Koulukaverit siunailee mun laihuutta, mutta sehän on tuttua. Kateellisia ne vain on. Niitä tympii niiden läskiset ruhot ja yrittävät puhua mua ympäri, että musta tulisi samanlainen. Ei onnistu. Koulu menee muuten entistä rataansa, pingotan kokeissa ja ajattelin esittää keväällä luokan parhaat paperit. Sitten en ole vain laihiin, vaan myös viisain.

Kotoa tulee viestejä emännältä, että niillä menee isännän kanssa entistä huonommin. Aivan kuin se olisi uutinen. Nykyään sillä on vain aina jotain tympeää kerrottavaa. Joko isäntä on ollut hankala tai Kati on töppäillyt etelässä. Lintsailee ja liftailee kotiin milloin sattuu. Pummailee rahaa ja juo. Kaikki kotoa tuleva on nykyään huono merkki. Saa ajatella, että no news, good news.

Itse yritän lieventää se epätoivoa omilla hyvillä uutisillani. Hyvillä koenumeroilla ja että rahaa on säästöissä ja musta tulee vielä jotakin, josta se saa olla ylpeä. Opiskelen vaikka kotitalousteknikoksi. Emäntä sitten kiittelee ja kehuu järkeväksi. Keväälläkin se kiitti oikein kädestä pitäen. Viimeksi kun se soitti, se sanoi, että mun pitäisi mennä jouluksi kotiin, kun Katikin tulee. Aikoi laittaa kaikki oikein juhlavaksi. Juhlittaisiin kuulemma kuin ennen vanhaan ja haettaisiin jopa mummu kylään. Oho!

En ole nähnyt mummua moneen vuoteen. En muista, ollaanko me koskaan käyty koko perheellä sen luona. Isä ei koskaan halunnut lähteä mukaan, kun me joskus sata vuotta sitten äidin kanssa siellä käytiin. Oikeastaan en edes osaa ajatella sitä mummona, kun se on niin erilainen. Mummuthan ruukavat olla harmaapäisiä ja herttaisia, jotka tarjoavat lapsille karkkia ja syliä ja vispaavat sukkapuikot savuten vanttuuta ja sukkia. Meidän mummo on mustatukkainen, polttaa tupakkaa ja kiroilee. On teräväkielinen ja saa suun tukkoon vaikka minkälaiselta katupojalta. Eikä tunnu pelkäävän ketään eikä mitään. Siksiköhän isä ei koskaan halunnut lähteä, kun se pelkäsi mummua ja sen sanomisia? Kun meidän isä on aina ollut sellainen, joka löytää itseensä kohdistuvan loukkauksen jopa väärästä äänenpainosta? Onkohan se loppujen lopuksi vain aina pelännyt mummua?

Mummu on kyllä ollut kova tati. Elättänyt yksin seitsenpäistä pentulaumaa, kun miehistä ei ole ollut kuin haittaa sille. Ei niistä ole ollut sille mitään apua. Ovat tavalla tai toisella jättäneet sen yksin. Ensimmäinen kuoli ennen aikojaan ja toiset olivat juoppoja. Emäntä on joskus kertonut niistä ajoista ja elämisen ankeudesta ja mummun itkuista ja tuskasta ja siitä miten emännän on pitänyt ottaa vastuu pienemmistä jo silloin kun se itse oli lapsi ja miten sen on aina pitänyt tehdä työtä ja huomioida ensin muut ja miten se olisi halunnut opiskella ja olla tavallinen huoleton nuori ihminen eikä mikään

työjuhta ja olkapää muille. Silloin tuntuu pahalta katsella kuunnella sitä. Tuntuu oudolta ajatella, että sekin on joskus ollut pikku tyttö.

*

Olin joulun kotona. Me istuttiin siinä kynttilöitä katsellen ja uskoteltiin, että kaikki on hyvin. Mummusta oli tullut huonomainen. Se ei tuntenut Katia ja mua, mutta entiset ajat se muisti hyvin. Oli jotenkin mielenkiintoista katsella, miten osat vaihtuvat ajan kuluessa. Emännästä oli tullut äiti ja mummusta lapsi. Emäntä oikoi mummun puheita ja siloitteli sen sanomisia. Se oli kuin tulkki, joka kertoi asiat uudestaan nätisti ja poisti kaikki hankalat asiat replikeistä. Isäntää varten kai se tulkkaus ilmeisesti oli.

Isäntä oli muodollisen kohtelias, mutta jälkeen päin sanoi, että mummu on noita-akka, joka ei pehmene haudassakaan. Me ei Katin kanssa otettu kantaa, eihän me oikein mummua tunneta. Mutta isäntä me tunnetaan ja tiedetään, että ei sen luulot ja väittämät aina välttämättä niin tosia ole. Ajateltiin pitää Katin kanssa vähän paussia, ennen kuin mennään uudelleen kotiin. Jäi jotenkin hankala olo. Samanlainen tunne kuin joskus syksyllä, kun seuraa muuttolintuja ja tietää että ei itse pääse mukaan. Aivan kuin me olisimme kurkottaneet kaukaisuudesta jotain sellaista, joka vain pilkallisesti käänsi selkensä. Se on turhaa. Se on myöhäistä, vaikka kuinka siihen haluaisi uskoa. Menneen ja nykyisen välissä on aivan liian monta rikkomatonta hiljaisuuden hetkeä. Niistä hetkistä on kasvanut muuri, joka ei anna periksi. Sen ovat rakentaneet ihmiset, jotka osaavat asiansa. Ammattilaisia alallaan ja työ on tehty lujassa uskossa, ilman epäluulon häivääkään. Hitaasti mutta varmasti.

*

Se on sitten meikämannekin alkanut seurustelemaan. Hampaat irvessä, niin kuin muutkin hommat. Mulle sattui niin sanotusti työtapaturma ja nyt olen kusessa.

Se oli yksi perjantai-ilta. Arvo tuli Ellin luokse ja sehän oli mulle kuin suuntaviitta ovea kohti. Vaikka muuten ei vituttaisi se leperrys, ei niiden toistensa lämimistä voi nolostumatta katsoa. Kun mejän arvo tuli, ei mennyt kuin puoli tuntia ja minä olin jo

käytävässä. Sen verran, että ehdin puoli pulloa viiniä kiskaista. Ne jäivät helpottuneen näköisinä heipattelemaan ja minä suunnistin vakiobaariin. Odotettavissa oli samanlainen ilta kuin aina, - joku jolpin retale, parin tunnin imeskely ja sitten yksin kämpille. Ilta alkoi tutuissa merkeissä. Joku tuli viereen istumaan ja muutaman kaljan jälkeen sen kanssa juttu luisti jo aivan mukavasti. Eikä se ollut huono suutelemaan, eikä muutenkaan pahannäköinen. Se kantoi viskiä pöytään ja minä join kuin sieni. Jossain vaiheessa mulla oli mennyt muisti ja seuraava asia, minkä tajuan, on että me maataan sängyssä. Kämpä ei ole mun omani ja minä makaan ilkosen lasti. Samoin se jätkä ja sen käsi on kuppina mun tissin ympärillä. Helvetti, mitä minä olin tehnyt sen kanssa. En uskaltanut kysyä, mutta merkit viittasivat epäilyttävästi siihen, että jotain vittumaista on tapahtunut. Meidän kampeet oli sikin sokin päällekkäin lattialla. Mun alushousut ja sen alushousut ja mua alkoi helvetisti inhottaa ja vituttaa. Mieleen nousi kuva eka kerrasta sen yhden mopopojan kanssa, mistä ei jäänyt mitään muuta mieleen kuin että sitä ei kannattanut mainita. Ei kerta kaikkiaan mitään huikeita liitelyjä eikä verilammikoita. Vähän vain sellainen harmiton, epämiellyttävän oloinen tuntemus, mopopojan nykiminen ja siinä kaikki. Mutta nyt. Tämänkaltainen töppäys voi viedä mun maineen ja ehkä vaivalla hankitun koulumenestyksenkin. Hyppäsin äkkiä sängystä ylös ja vedin vaatteet päälle. Jätkä nukkui raskaasti eikä tiennyt mun pukemisesta mitään. Sen kämppäkaveri makasi omassa sängyssään ja huomasin sen olevan hereällä. Se käänsi onneksi selkensä ja sain pukea rauhassa. Vittu vittu vittu. Jos olin kerran ollut sen kanssa, enhän minä voinut häipyä kuin huono ja katuva bitch.. Mun oli vain pakko pysyä sen vieressä aamuun asti. Ehkä kuolemaan asti.

Aamu oli sitten yhtä kauhea kuin miksi olin sen ajatellutkin. Muistin heti sen yöllisen asetelman ja vaikka miten toivoin sen olevan vain paha painajaista, ei se siitä miksikään muuttunut. Se jätkä makasi yhä edelleen ilkosillaan mun vieressä ja sen kaveri alkoi heräillä. Ja minä toivoin, että voisin kuolla ja kadota ikiajoiksi. Kohmelo oli pikkujuttu, sillä minut oli nyt leimattu ja se leima tahraisi minut koko loppuiäksi. Oli vain jotenkin yritettävä säilyttää kasvonsa vaikka henki menisi. Jätkä mun vieressä heräsi ja se hymyili. Olin hymyilevinäni takaisin, vaikka itsestä se tuntui irstykseltä. Huusin kaikkia maailman jumalia apuun, koska se tilanne tuntui aivan kaamealta. Jätkä itse ei ollut olenkaan vaivaantunut, se puristi mua perseestä ja alkoi haalautua ylös. Se nousi ilkosillaan ylös ja sen kämppäkaveri katseli vierestä. Tuskastuttavan hitaasti se hamusi vaatteet lattialta ja pyöritteli alushousuja kädessään samalla, kun jutusteli kaverinsa kanssa. Ei tietoaakaan hämmennyksestä, häpeästä, vaivaantuneisuudesta! Ne pukeutuivat ja tahtoivat mua kanssaan baariin ja minä seurasin kuin koiranpentu.

Jotenkin tuntui, että ei uskalla erota siitä jatkästä, koska sitä ei olisi uskaltanut kohdata sitten enää.

Baarissa oli sitten parin kaljan jälkeen kohta helppo taas ajatella olevansa korvia myöten rakastunut. Jätäkät tilasivat hampurilaiset ja kysyivät, haluanko minä. Hullut, nehän olisivat voineet nähdä mun ahneuteni Riitti, että ne oli nähneet sen yöllä. Ne ei tunnu noteeraavan tapahtunutta mitenkään, tällaista kai niiden elämä sitten on. Ja minä aloin pelata samaa peliä. Mehän ollaan täysi-ikäisiä, näinhän tehdään, tämä on ihan normaalia.

Iltapäivällä me palattiin niiden kämpille ja jatkettiin meininkiä siellä. Muutaman tunnin päästä se kaveri lähtee baariin taksin ja me jäätiin kahdestaan. Se jätkä tahtoi mua suihkuun ja minä menin. Totta kai, mehän vissiin seurustellaan ja sillä oli nyt omistusoikeus minuun. Suihkun jälkeen me mentiin sänkyyn ja edellisen yön tapahtumat toistuivat. Ei se pahalta tuntunut ja se jätkä sanoi, että tykkää minusta, mutta minä olisin halunnut sanoa sille, että painuisi helvettiin. Että nyt minä inhosin sekä sitä että itseäni. En kuitenkaan sano, vaan kerron tykkääväni siitä. Pakko sanoa, että sai edes jonkinlaisen siunauksen omalle sikamaisuudelleen. Ahneella on paskainen loppu.

*

Hommasta on tullut yksi helvetti. Mun ahneuteni on ajanut minut vankilaan ja minut on vangittu niin lujin sitein, että en edes pyri vapaaksi. Sen kohtalokkaan kapakkareissun jälkeen sanoin luokanvalvojalle, että lopetan koulun ja palaan kotiin. Se kauhisteli ja selitti ummet ja lammet ja kyseli perusteita. Enkä paljoa sille kyllä valehdellut, kun kerroin tulevani hulluksi. Se käski vain rentoutua ja myönsi kovat paineet näin loppusuoralla. Se tolo luuli, että tarkoitan koulua. Sitten se vain hymyili lempeästi ja painoi asian unohduksiin.

Oli siis valittava toinen vaihtoehto. nyt sitä sitten seurustellaan. Oikeastaan pitäisi sanoa niin, että mun kanssani seurustelee joku, en minä tätä seurusteluna osaa pitää. Yhtä helvetin pingotusta ja hermoilua, juopottelua ja syöpöttelyä ja helvetinmoinen pelko, että paljastuu omaksi itsekseen. Aina pitäisi olla vintti turrana, että kestää tämän vankeuden.

Minä melkein asun nyt sen jätkän luona, kun me kerran seurustellaan. Elli kyselee ja tinkaa ja haluaisi vertailla meidän poikakavereita. Onkohan se kuitenkin vain

vahingoniloinen? Tähän asti mun kulissini on olleet puhtaat ja ehjät ja jos se nyt tajuaa mun retkahtaneen ja alentuneen. Minä näyttelen rakastunutta, koska se tekee tämän tilanteen edes vähän sallitummaksi. Ja kun tähän kyytiin on lähtenyt, on nyt mentävä ja vietävä juttu loppuun asti. Vielä kuukausi ja sitten me molemmat päästään muuttamaan pois täältä. Menkään se kotiin, minä menen myös. Ja toivon, että mun ei ikinä enää tarvitsisi nähdä sitä. Se kai on tosissaan, kun tahtoo mua kotiinsa käymään, mutta en minä lähde. Inhottaa koko ajatus. Ja inhottaa petkuttaa sitä jätkeä ja inhottaa koko paska juttu. Koulukin on alkanut mennä päin persettä, enkä minä enää edes välitä. En enää lue läksyjä ja olen taas alkanut lintsata. Istun sen jätkeän kämpillä ja useimmiten jään yöksi.

Se haluaa tehdä sitä joka yö. Ja minä suostun, kun me kerran seurustellaan. Se höylää mua joka yö ja minä annan sen tehdä sen. Sama se, minut on leimattu ja kestäen tämän nyt yksistään sen vuoksi, että koulu loppuu kohta ja pääsen nostamaan kytkimen. Lähdän hittoon vaikka koko Suomesta. Mun menneisyys on saastainen, sikamainen ja alentava. Mun alennustilaani kuvaa parhaiten se, että olen lihonut pari kiloa. Koulussa en syö enempää kuin ennenkään ja rutiini on säilynyt ennallaan. Koulupäivän päätteeksi oksentamaan. Toisinaan oksennan niin usein, että oksennuksen haju tuntuu tulevan ihonkin läpi. Mutta kaljaa on alkanut menemään, juon lähes päivittäin ne puolikymmentä, että pääsisin siihen mielentilaan, jossa ei enää välitä. Rahan pihistäminen enää ei enää ole tärkeää, tarjoilen kapakassa kuin rikkaammatkin. Tarjoan tavallisesti sille jätkeäkin, sillä ei itsellään tunnu olevan rahaa yhtään. Se elää mun siivellä ja tupakatkin joudun sille ostamaan. Se on mun auervaarani ja minä olen sen lolita. Eniten mua vituttaa, kun se sanoo rakastavansa mua. Se sanoo niin joka yö höyläämisensä jälkeen ja ajattelee varmaankin olevansa tosissaan. No, kukapa se ruokkivaa kättä purisi.

Emäntä soitti yhtenä päivänä ja aikoi tulla käymään. Kati on kuulemma keskeyttänyt kurssinsa ja on tullut kotiin takaisin. Minä en haluaisi tietää siitä mitään, omissa epäonnistumisissa on aivan riittävästi. Enkä voi niille edes kiitettäviä numeroita esitellä, kun kaikki kokeet on menneet päin persettä. Rahaa lähetin niille kuitenkin, vielä on viime kesän tienestejä sen verran jäljellä.

*

Äiskähän se sitten kävi kahvipaketteineen ja voileipineen. Hissuttelin sinä aamuna

hyvissä ajoin sen jätkän kämpiltä omalleni, että olisin emäntää vastaanottamassa. Onneksi Elli oli kotona eikä päässyt paljastamaan mun salaisuuttani. Se on juttu, josta viimeksi toivoisin emännän olevan tietoinen.

Sillä on taas murheita oikein kosolti. Kotona mene kaikki huonosti. Yllätys yllätys. Ainoa valonpilkahdus sen elämässä on kuulemma mun järkevyyteni ja hyvä menestymiseni koulussa. Kati on tullut odysseialtaan ja suunnittelee kuulemma kovaa vauhtia uutta juttua. Nyt se menossa kuulemma ihan Ruotsin puolelle. Se on nyt täysi-ikäinen ja tekee mitä haluaa. Aivan kuin ei olisi tähän asti tehnyt, sanon emännälle. Eihän siihen ole tehonneet muiden sanomiset ja neuvot ennenkään, se on ollut kuin betonimuuri jo monet monet vuodet. Haaveilee suuria, mutta mitään ei jaksaa toteuttaa. Juo entistä enemmän ja haalaa kaupungista kaikenlaista hämäräporukka meille yökuntiin. Halusin sanoa emännälle, että ole hiljaa ja että en jaksaa kuunnella niiden saikkaamista. En kuitenkaan sanonut mitään, vaan annoin sen lastata ihan rauhassa.

Lopulta se tömäyttää sitten sen suurimman uutisensa. Se aikoo ottaa eron. Se ei kuulemma jaksaa enää. Sitten se alkoi itkeä. Ja mua säälytti katsoa sitä. Se on harvoin ollut heikoilla, mutta nyt se makasi mun sänkyni päällä ja nyyhkytti. Hetken jo ehdin kuvitella ottavani sitä kaulasta kiinni, mutta sitten ovikello soi. Huokaisin helpotuksesta ja menin avaamaan. Emäntä meni vessaan.

Se oli talonmiehen tyttö. Seisoi silmät selällään käytävässä ja kysyi, pääseekö sisälle. Sanon, että Elli ei ole täällä, mutta saman tien toivotan sen melkein tervetulleeksi. Parempaa ajankohtaa se ei olisi voinut valita. Se jää seisomaan eteiseen kädet elän takana ja on tapansa mukaan uteliaan näköinen. Yrittää kurkkia raollaan olevasta vessan ovesta sisään ja istuu sitten sängyn päälle katselemaan pöydällä olevia kahvikuppeja ja voileipiä. Eikä siltä tarvinnut kysyä, haluaako. Ahneus paistoi sen silmistä kilometrin päähän. Nyt se ei kuitenkaan ärsyttänyt mua, olin vain tyytyväinen, että saatiin kiusallinen tilanne ohitettua. Se lastasi leipiä kuppinsa viereen ja alkoi ryystää. Emäntä tuli vessasta, pyyhkiä naamansa ja tyttö kajautti sille päivää. Emäntä kehui sen reippautta ja tyttö meni tyytyväisen näköiseksi. Sitten emäntä huomasi leipäryökykiön sen lautasen vieressä ja sanoo, että kiltit tytöt ei kuitenkaan ole ahneita ja täytyy ajatella muitakin. Tyttö panee leivät takaisin, ryypii kahvinsa loppuun ja sanoi kuuluvalla äänellä kiitos. Sen jälkeen se jäi kädet ristissä istumaan sängyn laidalle ja vastaili emännän kysymyksiin. Sen lituskan peukalon se veti hihan sisään piiloon, kun huomasi mun tuijottavan sitä. Mulla oli sellainen tunne, kuin olisi elokuvaa katsonut. Sellaista, jonka on nähnyt joskus ennenkin.

Kun tyttö nousi seisomaan, se kysyi multa, miksi en ole Arskan luona. Menin äimäksi

ja emäntä katsoi meitä molempia vuoron perään. Mikä Arska, emäntä kysyi ja kohauttelin olkiani. Tyttö katsoi ovelan näköisenä ja minä olisin halunnut potkaista sitä perseelle. Tytön lähdettyä emäntä alkoi kysellä uudestaan ja varoittelu alkoi. Älä nyt ala hulluttelemaan sulla on koko elämä edessä ja sitä ei kannata ruveta poikien vuoksi pilaamaan ja niistä ei saa kuin harmia ja ensin pitää hoitaa koulut ja hankkia ammatit ja mennä töihin ja tienata ja menestyä elämässä ja hommata muutakin kuin perhe ja lapset on ansa johon me naiset jäädään ja sen jälkeen ei ikinä enää pysty elämään itselleen ja avioliitto on instituutio jossa on kuin vankilassa ja joutuu omista toiveistaan ja haaveistaan luopumaan vaikka olisi kuinka kyvykäs ja lahjakas ja se tukehduuttaa ja ainaiset vaatimukset miehen ja lasten taholta ja ne vaatii vaikka ne ei puhu mitään kun homma on vain sellaiseksi luotu ja äitiys on joku jota ei voi kuvitella ja miten se sitoo ja vaatii ja alistaa ja pakottaa ja voivathan lapset olla ilo mutta kun niille pitää aina jaksaa antaa ja antaa ja unohtaa itsensä ja oman elämänsä ja sen että joskus on itsekin haaveillut kokonaan jostain muusta kuten myöhäisistä herätyksistä ja rauhallisesta kahvihetkestä ja silkkipyjamasta ja aamusuihkusta ja ravintolalounaasta ja konserteista ja taidenäyttelyistä ja älykkäästä seurasta ja hyvistä kirjoista ja tunteesta että itse osaa ja oppii ja että itsellä on niin paljon annettavaa eikä kukaan tajua ottaa sitä vastaan eikä ikinä kuule kiitosta ja kehuja ja aplodeja ja sitä että on hyvä ja osaa ja kehittyy aikuisenakin.

Se saarnasi melkein hengittämättä ja minä annoin sen ymmärtää, että tilanne on hallinnassa ja minä tulen menestymään ja elämään, niin kuin se sanoo. Toisin, kuin se itse on elänyt.

*

Ohi!

Vihdoinkin vankilan ovet aukesivat ja taakse jäi eräs alennuksen kausi mun elämässäni. Sitä kesti tasan 56 päivää. Viisikymmentä kuusi päivää ja yötä, jotka kestin yksistään sen voimalla, että tiesin tämän päivän koittavan. Ja vedin sen kunniakkaaseen loppuun saakka, vaikka jouduin sen vuoksi koluamaan syvät pohjamudat. Koulu meni perseelleen, kun en saanut niitä parhaita papereita, mutta näyttelin kyllä loppuun saakka. Ne saivat nähdä rakastuneen naisen, koska niille piti se näyttää. Mua ei kukaan tule syyttämään siitä, että hairahdun. Mun on pakko näyttää, että tiedän aina ja tarkalleen,

mitä teen. Ei saa erehtyä. Nyt se helvetti on kohta enää pelkkä muisto. Mulle jää vielä nälkä-helvetti, mutta jospa minä joskus vielä pääsen siitäkin.

Kun eilen vietin viimeisen yön sen jätkän punkassa, se itki. Tahtoi, että jatketaan vielä, ja se voisi muuttaa vaikka lähemmäksi asumaan, jos haluaisin. Sanoin, että katotaan. Jospa aika ja välimatka saa senkin unohtamaan. Minä en ainakaan tule kaipaamaan sitä. Halveksin itseäni, koska inhoan sen kosketusta. Yritin hampaat irvessä saada itseni rakastumaan siihen, mutta se ei onnistunut. Rakkautta en vaan voinut pakottaa, vaikka yritin niin uskotella. Yhtä ainutta sekuntia en rakastanut sitä ihmistä, se oli kaikki pelkkää näytelmää. Ja vaikka se oli mulle aivan hyvä, se ei riittänyt.

Niin, tavarat on nyt pakattuina ja lähtö edessä. Kati tulee mua hakemaan jonkun kuskin kanssa eikä mua tällä hetkellä huoleta yhtään, vaikka joudun menemään kotiin. Siellä ei voi mennä huonommin kuin mitä mulla parin viime kuukauden aikana on mennyt. Jospa kaikki vielä järjestyy ja minustakin joskus tulee vielä aivan tavallinen normaali ihminen. Elli on jo lähtenyt kotiin. Arvo tuli sitä hakemaan ja ne aikoivat muuttaa yhteen asumaan. Elli oli niin hyvillään, että otti mua kaulasta kiinni, toivotti hyvää jatkoa ja kiitti seurasta. Mulla tuli huono omatunto ja ajattelin, että se vittuilee. Ei se kuitenkaan ollut sen näköinen, vaan pelkästään onnellisen ja tyytyväisen oloinen.

Sen jätkän myös saattelin lähdölleen. Se oli kumman vaisu ja murheellisen oloinen. Mua säählitti katsella sitä, kai se sitten tykkäsi minusta. Valitettavasti tunne ei ollut molemminpuolinen. Mulla on tunne, kuin vankeustuomio olisi suoritettu ja vapaus on ihan siinä ovella. Tyhjän televisiosalin nurkkapenkki vain muistutti siitä, miten monet kerrat istuin nurkassa piilossa ja pelkäsin kaikkea mahdollista. Ihmisiä, yksinäisyyttä, poikia, aamuja, ruoka-aikoja, kavereita, paljastumista, alamäkeä, jonka olemassaolon tunsin kuin huohotuksen niskassa. Nyt se kaikki oli ohi, asuntola kohta tyhjä ja jäi odottelemaan ensi syksyn oppilaita. Onkohan niissä yhtään samanlaista kieroutunutta kuin minä? Askeleita kuului käytävässä ja nostin kassit lattialta. Ei se ollutkaan vielä Kati, vaan talkkarin tyttö. Se nuuski ympärilleen ja kun huomasi, minut tulee viereen. Sillä oli naamallaan se tyypillinen pidä minusta -ilmeensä ja vaikka olin niin monta kertaa inhonnut sitä ilmettä, sillä kertaa se tehoi. Otin sitä kaulasta kiinni ja se katsoi kummissaan. Sitten se tarrasi itsekin ja ihmettelin sen voimia. Se puristi lujasti ja tuijotti mua silmiin. Alkoi ahdistaa sen silmiin katsominen. Ne oli suuret ja syvät ja tutut ja mua alkoi itkettää. Tuntui, että olisi pitänyt sanoa jotain. Mutta se oli liian myöhäistä, se olisi pitänyt tehdä paljon aikaisemmin. Onneksi käytävästä kuului askelia ja Kati ilmestyi jonkun pitkätukkaisen hampin kanssa aulaan. Me mentiin pihalle, mutta tyttö ei päästänyt vielääkään irti. Roikkui kiinni autolle asti ja jäi katsomaan perään. Heilautin

sille kättä ja porskahdin itkuun. Kati ja hamppi vilkaisivat mua, mutta eivät puhuneet mitään. Mietin sen tytön ilmettä koko kotimatkan ja muistelin. Muistelin jotain sellaista, mitä en ollut muistanut olleen olemassakaan.

*

Aikuisen ihmisen uraputkeni on alkanut. Kävin ilmoittautumassa työnvälitykseen. Ne tarjosivat sieltä myötätuntoisesti kortistojonopaikkaa ja minä otin sen tietysti kiitollisuudella vastaan. Toisaalta on hyvä, että en saanut töitä. En tiedä, jaksaisinko olla vakituksessa työssä ja uudessa paikassa. Taas olisi uudet ihmiset, ja uudet asiat ympärillä. Tuntuu, että tarvitsee aikaa ajatella ja sulatella sitä pakkopullaa, mitä olen viime vuodet niellyt. Nyt olen kaksikymmentä ja useimpien mielestä kai aikuinen. Aikuinen. Naurakoot ne, jotka siihen kykenee.

Mun nälkäni ei ole lakannut vieläkään. Ehkä vähän lievittynyt, mutta se vaani jossain sisällä koko ajan ja mua pelottaa, että se vangitsee minut ja tekee minusta taas kokopäiväorjan. Pelkään, että syön joku päivä itseni hengiltä. Työkkärissä ehdottivat Etelä-Suomeen muuttoa, siellä olisi kuulemma töitä. En minä voi lähteä, koska siellä minä voin romahtaa kokonaan. Vieraiden ihmisten ympäröimänä mun nälkäni vain yltyy. Enkä tarvitse yhtään enempää seikkailuja kuin mitä mulla on joka päivä. Isännän ja emännän piiri pieni pyöri -leikki antaa siihen seikkailuun oman pikantin säväyksensä.

Ne ei ole vieläkään päässeet eroon toisistaan. Vuoroin uhkailevat toisiaan, mutta kumpikaan ei uskalla tehdä mitään ratkaisevaa. Vetkuttavat sitä, kumpi lähtee ja kumpi jää ja kuka ottaa mitäkin ja minä sinä silloin sanoit ja mitä sinä siihen sanoit ja sinä teit sinä ja sen vuoksi minä tein sitä ja olisit tehnyt toisin ja sinä oot aina ollut sellainen ja sinä et koskaan oo ollut sellainen sun ois pitänyt tehdä niin ja mua varoitettiin jo silloin alussa parempia olisi ollut tarjolla. Hitonmoista jankutusta ja jahkailua päivästä toiseen, ovat kuin liimassa pyristelevät eläimet. Ja lopulta kaatuvat riitojensa päälle samaan sänkyyn nukkumaan. Se on ällöttävää. En tiedä, mitä teen, jos isäntä jää kotiin asumaan. Ilmeisesti mun on sitten hommattava oma kämppä tai lähdeettävä emännän mukaan.

Isännän kanssa eläminen on yhtä sietämätöntä kuin ennenkin. Harrastetaan samaa kytäilyä ja samaa puhumattomuutta. Jos se jotain sanoo, se on vittuilua ja minä pelkää, että mitta tulee täyteen ja isken sen kimppuun. Kati ei näillä paljon päättään vaivaa. Sen Ruotsiin meno jäi haaveeksi, nyt se suunnittelee jotain uutta kurssia Etelä-Suomessa.

Tämän kesän se kuitenkin aikoi ottaa rennosti. Mitä muutakaan se on tehnyt jo monen vuoden ajan. Miksei se asetu ja ota vaikka jätkäkaveria itselleen? Jotain sellaista, joka pitäisi sen aisoissa ja antaisi sille niitä rajoja ja rakkautta. Joka pitäisi sitä kädestä tarpeeksi lujasti ja sanoisi, mitä pitää tehdä. Siinä se dilemma taitaa ollakin. Sitä pitäisi ohjata ja komentaa ja huolehtia, että se tekee niin kuin on sovittu ja se juuri on sellaista, mitä se ei tunnu kestävän. On olevinaan niin omapäinen ja aivan tuuliajolla koko kimma. Me ollaan molemmat samanlaisia tunnevarmaisia. Kukaan ei ole tarpeeksi hyvä ja jos onkin, hommasta on kohta hohto pois, kun arkipäivä koittaa. Jamppaa minä mietin usein. Mitähän sille kuuluu ja joko sekin on kihloissa tai jotain muuta kuoleman vakavaa?

*

Aamu.

Ja tuttu tuoksu.

Me oltiin Katin kanssa eilen lavalla. Mulla oli vielä kipene opintolainaa jäljellä ja lupasin tarjota Katillekin, kun sillä nyt taas sattumalta ei ollut rahaa. Mikä uutinen. Eihän sillä koskaan ole ja jos onkin, sillä on hitonmoinen kiire päästä niistä eroon. Esiintyy kuin miljonääri, ei ole köyhä eikä kipeä. Arskakin soitti. Sanoi lähtevänsä Ruotsiin töihin ja tahtoi mua mukaan. Kiitin kohteliaasti kunniasta ja tuntui, kuin mun suussa olisi ollut siirappia. Sanoin, että olen saanut töitä täältä ja toivotin hyvää jatkoa. Olisin halunnut olla sille vilpitön ja rehellinen, mutta en vain kyennyt. Ja mitäpä noista, se on ohi.

Me alettiin eilen naukkailla jo iltapäivästä. Istuttiin mun huoneessa, meikattiin ja setvittiin asioita. Muisteltiin Armia, Merviä ja Katin entisiä kavereita ja haukuttiin naimisiin menijät ja se, miten niistä tulee tätiä ja setää sen jälkeen. Miksi se muuttaa niin monia tyyppejä? Ne oikein lösähtää silmissä, lihovat ja alkavat kulkea lököttävissä verkkareissa. Muutaman vuoden päästä sitten tuntuu, että ne on jo satavuotiaita, kun ne alkaa arvostella nykyajan nuorisoa. Miten ihmisillä on niin lyhyt muisti? Me muistellaan tyttöjä, jotka on päässeet jo pikkurouviksi, jotka haaveilevat marimekon tavarosta ja uusista autoista. Ollaanko me sukupolvesta toiseen samanlaisia? Kun me oltiin sitten saatu kaikki tutut ja tuntemattomat haukuttua, me lähdettiin kävelemään kylälle ja mentiin baariin perjantain tohinoita katselemaan. Porukka baarissa oli

vaihtunut. Samat eläkeläisukot siellä istui edelleen, mutta mun ikäisiä tuttuja siellä ei ollut montakaan. Ne on kaikki armeijassa tai Ruotsissa tai Etelä-Suomessa tai sitten ne seurustelevat. Baari oli miehitetty sellaisilla monta vuotta mua nuoremmilla ja ajattelin, että nytkö se sitten mullakin alkaa. Se, että tuntee itsensä vanhaksi. Muuten tunnelma oli kuin ennenkin. Kaikki puhuvat eikä kukaan kuuntele. Ja jukeboxi paukuttaa täysillä. Kun me oltiin pari kaljaa juotu, ovi aukesi ja porukkaa alkoi lappaa sisälle. Niitä oli siinä puolikymmentä ja viimeisenä jonossa tuli tuttu hahmo.

Jamppa. Ja yhtä komeana kuin miten sen muistin. Lyhyt tukka, mutta muuten ihan sama ihminen. Se meni tiskille ja moikkasi ohi kävellessään. Ne meni omaan pöytään istumaan ja hautautuivat sitten sinne. Miten joku ihminen voi tehdä niin veret seisauttavan vaikutuksen pelkällä olemassa olollaan? Ei tietokaan ihmisen ideologioista tai periaatteista, pelkästään sellainen mututuntuma, että on löytänyt toisesta jotain ainutlaatuisia. Jotain mikä ilmenee katseessa, kosketuksessa, tuoksussa eleissä, ilmeissä. Pelkästään siinä kehon kielessä, mitä toinen käyttää. Miten sellaisen perusteella voi juopua toisen läsnäolosta.? Kun tulee tunne, että tuo ihminen on sielunpuolikas, jota ilman elämä on tyhjää ja vajaata. Ja että tämän oikeampaa ei voi olla, vaikka toisesta ei tiedä tosiasiaa yhtään mitään. Haluaa vain uppoutua toiseen ihmiseen ja sulautua osaksi sitä.

Sanoin Katille, että mun on päästävä tuon ihmisen lähelle, vaikka se sitten olisi millainen moka. Vaikka huomennaamu paljastuisi millaisena painajaisena Jos tässä maailmassa tuurilla löytyy ihminen, joka tuntuu rakastamisen arvoiselta, sen haluaa kokea, vaikka mitä seuraa jälkikäteen. Kun ne oli aikansa istuneet baarin nurkassa, ne häipyivät kuplavalokkarilla ja me jäätiin Katin kanssa arvuuttelemaan, että mihin ne olivat menossa. Me käveltiin tiepuoleen seisomaan ja päätettiin liftata lavalle.

Lavalla oli valtava määrä ihmisiä ja meni tovi, ennen kuin löysin Jampan. Se istui baarin puolella ja me mentiin Katin kanssa samaan pöytään istumaan. Kun se huomasi minut siinä vieressä, se otti kaulasta kiinni ja hymyili. Aivan kuin me ei koskaan oltaisi oltu erossa toisistamme. Katselin sen tutun näköisiä, kovapintaisia käsiä ja silitin ihon karkeaa pintaa. Oli niin kuin taivaaseen olisi päässyt. Me puhuttiin kaikkea joutavaa ja sen kaverit tuli siihen takaisin ja ne on lähdössä ja Jamppa on lähdössä niiden mukaan ja minä kans enkä päästä nyt ja ota minut ja anna minä tulen mukaan ja kiitos siitä että sinä et kiellä vaan hymyilet ja että olet tullut takaisin ja tullut yksin ja sinulla on valkoiset hampaat ja iloinen nauru eikä ollenkaan vaivautunut eikä ilkeä vaan lempeä ja hyvä ja sun ääni joka on matala ja turvallinen ja hyväntahtoinen ja sun kädet jotka on lämpimät ja pitävät kiinni ja silittävät minua ja tuntuvat hyviltä ja sun huulet jotka on

pehmetä eivätkä pakota ja huomina älä tule vaan anna minä lepään ja olen rauhassa ja hengähdän ja elän ja uskon ja luotan eikä mikään maailmassa ole niin tärkeää kuin tämä hetki ja tämä hyvyys.

Seuraavana aamuna heräsin jostain aivan oudosta paikasta ja pelästyin. Sitten näin, kuka mun vieressä nukkui ja tunsin hirvittävää helpotusta. Sillä hetkellä olin ilmeisesti onnellinen, koska mulla oli niin hyvä olla.

*

Voiko tämä olla totta?

Että minä olen rakastunut joka sopukkaa myöten eikä se tunnu helpottavan millään. Se tuntuu samalla äärettömän hyvältä ja äärettömän kipeältä enkä tiedä kummasta tunteesta nautin enemmän. Kestän tasaisen tappavat viikot yksistään sen vuoksi, että tiedän viikonlopun koittavan ja pääsen taas lähelle. Eikä tämä ole mitään rakkaustarinoiden vaaleanpunaista rusotusta, vaan kirkuvan punaista, ahnetta ja omistavaa ja tekee minut toisinaan lähes hulluksi. Me ollaan nyt hengailtu kuukauden päivät eikä tämä tule kuin entistä hurjemmaksi. Se kuluttaa mun kaiken energian, mutta siitä vaan, antaa mennä. Vaikka tämä päättyisi huomenna, se on ollut sen arvoista. Nyt ei pihistellä eikä säästellä, olen vihdoinkin löytänyt jotain, joka tekee elämän elämisen arvoiseksi.

Selvin päin me ei ole tavattu vielä kertaakaan. Tuntuu, että ei jotenkin vain uskalla. Aivan kuin me molemmat pelättäisiin ja varottaisiin toisiamme. Aivan kuin näkemiset olisivat niin voimia vieviä, että alitajuisesti niitä alkaa itsekkin rajoittaa. On kuin tapaamisen aikana saisi liikaa jotain sellaista, mitä ilman on joutunut elämään ja se joku on niin suurta, että sitä ei kykene suodattamaan ja omaksumaan, vaan tarvitsee aikaa sen tajuamiseen ja läpi käymiseen.

Me rakasteltiin sen kanssa ensimmäisen kerran viime viikonlopulla. Me oltiin yksissä bileissä ja etsittiin sopiva kolo, mihin voitiin piiloutua ja missä saatiin olla aivan rauhassa. Se oli sen talon vessa. Eikä mua seuraavana aamuna vituttanut yhtään. Teknisesti se homma ei mennyt kaikkien taiteen sääntöjen mukaan, kun se söhelsi liian päissään ja mun pääni jyysti vessapyttyä, mutta mulla jäi siitä hyvä mieli. Seuraavana aamuna me naurettiin idyllistä ympäristöä, kun vääntäydyttiin pois sieltä vessaharjojen ja ämpäreitten seasta.

Kotona en ole puhunut Jampasta mitään, koska tiedän, mikä niiden reaktio olisi. Ei

ainakaan mitään myönteistä mielenkiintoa. Isäntää ei kiinnosta ja emäntä alkaisi varoitella. Käsiksi pitää järjen päässä ja pitäisi mahdollisesti saarnan parisuhteen turmiollisesta vaikutuksesta naisen uralle ja elämälle. Se on kuitenkin nyt myöhäistä, vahinko on jo päässyt tapahtumaan. Enkä minä halua järkiintyä, vaan elää täysillä, kun viimein olen löytänyt sellaisen ihmisen, jota osaa rakastaa. Ja joka antaa mun rakastaa sitä juuri tällä puutteellisella tavalla, mihin tällä hetkellä kykenen. Tällä tavalla, joka salpaa hengen ja vie mielipuolisuuden rajoille. Se on mun ykkönen, se on mun tähti, jota seuraan vaikka maailman ääriin.

Olen miettinyt tätä hommaa ja ihmetellyt sitä, että miksi minä en piittaa sen virheistä. Aikaisemmin niitä ei olisi saanut olla kenelläkään, joka olisi ollut mun rakkauteni arvoinen. Nyt huomaan sen töpeksivän niin kuin muutkin, mutta se ei haittaa mua. Se on täydellinen virheineenkin.

*

Jamppa kävi meillä kylässä. Kerroin emännälle, että mulle tulee hellu kylään ja reaktiot olivat sen suuntaiset, kuin olin arvellutkin. Halveksivan sortista tuhahtelua ja pari varoituksen sanaa höystettynä jäitä hattuun -ilmeellä. Minä en kuitenkaan siitä piitannut, vaan posket punaisina suttasin meikkiä naamaan ja pureskelin kynsiä. Katikin oli silloin kylillä eikä päässyt mun tueksi ja turvaksi kohtamaan ensimmäistä kertaa selvin päin sitä ihmistä, jota pelkäsin sillä hetkellä maailman eniten. Se tuli ja sanoi päivää, kysyi mua ja tuli sitten mun huoneeseen. Luin muka lehteä ja toivoin, että se ei näe miten mun kädet tärisee. Sitten se vain tuli viereen ja retkahti makoilemaan ja veti minut viereen. Sitten se otti minusta kiinni ja me alettiin pussailla. Eikä siinä sen kummempaa, se lähti parin tunnin päästä ja minä jäin tukka sekaisin ja naama hehkuvana tuijottamaan sen auton perään. Mun ensimmäinen normaalin seurustelun oppitunti oli takana ja toivoin vain , että seuraava kerta olisi jo vähän helpompi eikä mua pelottaisi enää yhtä paljon. Me pelättiin varmaankin molemmat, kun sekini tuntui änkyttelevän, mutta se oli sen arvoista. En hetkeksikään lakkaa uskomasta siihen.

Isäntä ja emäntä eivät kyselleet Jampasta mitään. Ovat vain, kuin ei mitään erikoista olisi tapahtunut. Aivan kuin se olisi ollut joku välttämätön paha, jonka ne olivat nyt kestäneet. Niin tyyppillistä meille, me ollaan niin helvetin tyyniä ja neutraaleja asioiden suhteen, joita me ei täysin hallita. Ainoastaan sellainen pahansuopa epäluulo leijaili

ilmassa.

Silloin olisin halunnut huutaa niille, että minä se olen rakastunut. Että se nyt on sattumalta teidän tyttärenne, joka kokee jotain helvetin isoa ja joka on täynnä juovuttavaa tunnetta ja haluaisi jakaa tätä ihanaa asiaa ympäri maailmaa. Että katsokaa nyt, jos siltä helvetinmoiselta itsekkyydeltänne näette. Varoitteluista ja hyssyttelyistä huolimatta se on nyt päässyt tapahtumaan. Tyttärenne on korviaan myöten rakastunut eikä halua salata ja piilottaa sitä asiaa, koska siinä ei ole mitään pahaa eikä hävettävää. Haluan kaikkien huomaavan, että on olemassa ihminen, jota haluan ahnehtia loputtomiin ja jäädä sen kanssa ikuiseen lukkoon. Ymmärtäisivätkö ne? Ovatko ne ikinä rakastaneet niin, että kroppaa kuumottaa ja sydän takoo? Vaikea kuvitella. Koskaan en ole nähnyt niiden hipelöivän toisiaan, suutelemisesta puhumattakaan. Joskus, kun olin pikkutyttö, muistan niiden makaavan keskellä päivää sohvalla vieretysten ja se aiheutti kummastusta. Tuli sellainen tunne, että samalla riemuitsi ja häpesi. Ja joskus, kun isä yritti ottaa äitiä kaulasta kiinni, tämä vain tuhahti ja pudotti sen käden olkapäältäään. Niiden tyyliin on aina sopinut paremmin korrekti kättely kuin intohimoinen halaus.

Minä en aio sitä tarinaa jatkaa. Mulla on oikeus elää ja tuntea ja rakastaa ja olla hyvä ja olla jopa huono. Minä olen vain ihminen ja olen minä vain ihminen ja ihminen olen vain minä. Enkä minä tätä salaa, en ainakaan Jampalta, sillä nyt on vaakakupissa niin suuri kuorma, että aion ottaa kaikki riskit. Teidän tuhahteluistanne ja ylenkatseestanne huolimatta. Tehköön Jamppa mulle sitten mitä haluaa, pankoon vaikka lattialuutuksi, mutta minä en lakkaa sanomasta sille rakas. En enää, kun nyt olen uskaltanut sen sanomaan. Nyt sitä ei pihistellä vain toistan sitä joka välissä. Enkä edes piittaa siitä, sanooko se samalla tavalla. Eikä sen edes tarvitse sanoa, sen käytös ja sen hyvyys ja hellyys kertoo niin paljon. Kun tätä vertaa kartanoromanttisiin rakkauskertomuksiin, rakkauden latistaminen niissä tuntuu pyhäinhäväistykseltä. Kuinka joku voi niin isosta ja merkittävästä asiasta tehdä sellaista lässähtänyttä soopaa. Niiden kuvaukset syliin sulkemisista on niin laimeita ja mitään sanomattomia, että niiden kirjoittajat eivät liene koskaan rakastaneet isolla ärrällä. Raa´asti ahneesti ja kyltymättömästi. Enkä minä nyt aio hävetä tätä ahneutta, koska tämä ei loukkaa ketään. Ei edes mua itseäni.

*

Nyt emäntä ja isäntä on sitten asumuserossa. Isäntä muutti kirkonkylälle kerrostaloon ja

nyt voisi sitten ajatella, että loppu hyvin kaikki hyvin. Niin se ei kuitenkaan ole, emäntä on aivan murtunut. Se on näiden muutaman kuukauden aikana laihtunut kovasti ja usein se puhuu siitä, että jos ne vielä muuttaisivat yhteen asumaan. Sitten se sanoo seuraavaan hengenvetoon, että ei sittenkään. Sen posket on kuopalla ja se on vanhentunut kymmenen vuotta.

Isäntä lähti pusseineen ja kasseineen eikä se todellakaan ollut mikään kunnianlaukauksien arvoinen paraatilähtö. Sen hartiat oli kumarassa kuin vanhalla miehellä ja me taidettiin emännän kanssa illalla molemmat märistä, kun mentiin omiin sänkyihimme nukkumaan. En tahtonut millään saada unta ja mietin, että jos minä olisin ollut toisenlainen, niin olisiko niiden tarvinnut erota. Jos olisin ollut parempi ja kiltimpi ja kunnollisempi ja menestynyt paremmin ja jos mulle ei olisi tullut tuota laihdutusjuttua niin olisin voinut keskittyä niidenkin asioihin paremmin ja ehkä parantaa niiden parisuhdetta ja olisin voinut puuttua Katin alamäkeen ja tukea sitä ja neuvoa ja opastaa ja hommata sen johonkin, missä sitä olisi hoidettu. Mutta sitten se ajatus vaan tuli jostakin, että ei ehkä sittenkään. Ehkä se olisikin ollut parempi niin, että ne olisivat eronneet jo aikaa sitten. Ehkä jo ennen meidän kaikkien syntymää. Tai ainakin siinä vaiheessa, kun me kaikki oltiin vielä jollain lailla normaaleja. Jos me sen eron ansiosta olisi pysyttykin enemmän normaaleina. En tiedä, elämässä on niin paljon kaikenlaisia josseja. Niitä kai se taitaa emäntäkin hiljaisuudessaan miettiä. Se ei puhu eikä naura, on vain kuin ilmapallo, josta on ilmat karanneet. On vaikea katsella se surkeutta, kun on tottunut näkemään sen vahvana, tarmokkaana, kaikkietävänä ja päättäväisenä. Nyt se kulje enää missään, vaikka olisi mahdollisuus tarvitsematta kuunnella siitä kenenkään vinoiluja. Ei, se vain tuijottaa yhteen paikkaan eikä jaksa tehdä mitään. Se ei ole sanonut, mutta koko sen olemus huutaa, että auttakaa mua. Se on outoa, koska ikinä se ei ole tuntunut olevan avun tarpeessa. Jos se nyt tietäisi, mitä minä suunnittelen, se voisi mennä vielä surkeammaksi. Minä aion nimittäin lähteä.

Katikin lähti taas Etelä-Suomeen. Se aloitti elektroniikka-alan kurssin Tampereella ja vannoi pyhästi, että käy sen nyt loppuun asti. Epäilen. Se on jotenkin vain niin hermoheikko ja yliherkkä kaikelle, että siellä ei tarvitse olla kuin yksi ihminen, joka sanoo sille hankalasti, niin se pakkaa kamansa ja lähtee. Ja kun niitä hankalasti sanojia on maailma pullollaan. Jää sitten sinne vähäksi aikaa tuuliajolle ja tulee kotiin, kun rahat loppuvat.

Minä en ole vielä saanut töitä ja rahat alkavat loppua, niin että jotain täytyisi keksiä. Tällä hetkellä saan työttömyyskorvausta ja Jamppa tarjoaa mulle, mutta mulla on suunnitelma ja sen vuoksi mun pitäisi päästä töihin. Oikeastaan en koskaan aikaisemmin

ole ajatellut, miten tärkeää töissä käynti on rahan kannalta. Aina on pitänyt pärjätä vähällä ja pihistää ja pihistää ja keplotella eikä mun koskaan ole tarvinnut kärsiä sellaisesta rahapulasta kuin esimerkiksi Kati. Nyt mun täytyy kuitenkin saada rahaa. Ja paljon.

Me ollaan tätä nykyä emännän kanssa kahdestaan kotona ja ilmapiiri on toisinaan niin raskas, että henkeä ahdistaa. Nyt emäntä on siinä tilassa, että se ei jaksu puuttua mun asioihini, ei varoitella eikä arvostella, mutta ei tämä tällaisenaankaan ole hyvä. Sen suru on niin massiivista ja päällekkäystä, että nekin vähäiset asiat, mitkä mua ilahduttisivat, hautautuvat emännän surutaakan alle.

Se hallitsee mua yhä. Sen sanatonkin läsnäolo on niin vahva, että se pitää mua vankina. Tässä talossa minä en koskaan tule olemaan muuta kuin pikkutyttö sen rinnalla. En, vaikka kasvaisin kuinka isoksi ja vaikka se kutistuisi kuinka pieneksi. Kun olen tässä nyt aikani katsellut tätä touhua, jotenkin tuntuu, että mun säkkipimeän putkeni päässä on alkanut pilkottaa valoa. Olen ajatellut ja yhdistellyt asioita ja mulle on tullut selväksi, että täältä täytyy päästä pois. Että täällä mua jatkuvasti vaanii retkahtamisen vaara. Kaikki asiat kotona muistuttaa mua siitä ajasta, jolloin vaikeuksia ei vielä osattu aavistella. Kuinka me Katin kanssa oltiin kilttejä pikkutyttöjä ja isä ja äiti erehtymättömiä jumalia. Ja se muisto on kaikkein katkerin, kun huomasin osaavani ajatella myös omilla aivoillani. Opin sen, mutta samalla myös sen, että olin jäänyt vangiksi. Se on ollut järkytys, josta en vieläkään ole toipunut. Aloin kapinoida ja aina se oli liian huomaamatonta. Aloin analysoida itseäni ja kuinka mun oli pakko nostaa itseni muiden yläpuolelle, jotta olisin kestänyt tätä elämää. Olisi pitänyt pysytellä aina muiden yläpuolella, vaikka siihen ei ollut minkäänlaisia edellytyksiä. Eihän kenelläkään ole. Jokainen lipsuu jossakin asiassa eikä kukaan saavuta täydellisyyttä. Ja mun piti luovuttaa niin monta kertaa ja maksaa siitä kohtuuttoman kova hinta. Mutta ymmärtämään minä olen oppinut tuskastuttavan hitaasti. Enkä vieläkään ymmärrä tarpeeksi.

Kun muistelen sitä talonmiehen tyttöä asuntolassa, niin mua mietityttää kovasti sen kohtalo. Huomaako sen käyttäytymisestä muut, että se käyttäytyy hyväntapaisesti ja yrittää olla mahdollisimman kiltti. Ihan ärsyttävyyteen ja vastenmielisyyteen saakka. Huomaako kukaan sen ahneita silmiä ja kieltäytyksiä, joita se kantaa sisällään? Oliko niitä edes vai oliko se vain mun oma kuvitelmani? Miksi ylipäätään on niin helvetin arvostettua tuollainen ylen määrin kilttinä ja tottelevaisena oleminen? Se alkaa jo vauvasta, kun kiltiksi sanotaan sellaista, joka ei itke eikä ilmaise omaa tahtoaan. Sitten se kiltiksi ja ilkeäksi jakaminen jatkuu ja sen lisäksi vielä kunnioitetaan pyhästi ajatusta,

että kukin kasvattaa lapsensa miten haluaa. Niitä potkitaan kulkemaan harrastuksesta harrastukseen aivan oman kunnianhimon vuoksi. Pelinappuloita pennut on aikuisten peleissä. Niiltä kyllä kysellään, että mitä niistä tulee isoina, mutta kysyykö kukaan, että millaisiksi ihmisiksi ne haluaa kasvaa. Hymistellään tyytyväisinä, jos lapsi aikoo lääkäriksi eikä huomata, vaikka se puree sormensa verille. Kunhan on vain kiltti ja toteuttaa vanhempien unelmat. Mua ei koskaan pentuna tarvinnut ojentaa kovalla kädellä. Mulle riitti otsanrypistys. Jo siitä pystyin päästelemään, olinko töpännyt. ja vaikka en sitä sanonut, se otsanrypistys loukkasi ja sai häpeämään. Nyt olen hävennyt jo niin kauan, että ehkä mulla on tullut raja vastaan. Ja olen pikkuhiljaa ymmärtänyt sen, että mun maailmani ei ehkä koskaan tule olemaan mustavalkoinen. Siinä ei ole hyviä ja pahoja, vaan kaikki johtuu jostakin. Mitä eriskummallisimmalle käyttäytymisellekin on joku syy. Ja nyt olen vakuuttunut siitä, että jos meinaan täyttää oman osuuteni tässä maailmassa ja tässä elämässä, mun on lähdettävä. Nyt kun olen löytänyt ihmisen, joka antaa mulle voimia, uskallan yrittää.

Jampalla itsellään ei ole kiirettä kotoa mihinkään. Se asuu äitinsä ja kahden siskonsa kanssa ja niillä pyyhkii hyvin. Se sanoo, että odotellaan ja säästellään rahaa vielä toistaiseksi. Asutaan kotona vielä niin elämä on vielä toistaiseksi huoletonta. Muutenkin se on osoittautunut erilaiseksi, kuin luulin. Ajattelin joskus, että se eksynyt niin kuin minäkin, mutta ei se mitään ole eksynyt. Useimmiten se tietää täsmälleen, mitä se tekee. Mutta ei se mun ihastustani ole vähentänyt. Päinvastoin, meidän yhteistyö sujuu moitteettomasti, vaikka me tapellaankin joskus. Selvin päin me ollaan aika sopuisa pari, mitä nyt mulla on silloin tällöin raivareita. Ne tulee ihan mitättömistä pikkuasioista, jotka mua itseäkin hävettää, mutta joita Jamppa katsoo läpi sormien. Se ei ala mun kanssa ottelemaan, vaan useimmiten antaa mun suuttua ja jaksaa odottaa mun leppymistä. Mun suuttumiskohtaukset ei varmaankaan ole normaaleja, kun se saattaa tapahtua sellaisestakin, että Jampalla kaatuu kahvia matolle. Se raivon tunne on aivan käsittämätön ja pelottava, mutta olen aikonut tehdä työtä sen eteen, että pääsen niistä kohtauksista eroon. Ne on pelottavia, kun itse tajuaa, että syy kohtaukseen saattaa olla hiekanmurun kokoinen. Ja itsellä on kuitenkin se tunne, että raivo on niin mittava, että se tukehduttaa. Sellaisella hetkellä tuntuu, että voisi tappaa. Voisi tappaa raivon kohteen ja sen jälkeen itsensä, koska reagoi harmittomaan pikkujuttuun sillä tavalla. Kännätessä me tapellaan lähes poikkeuksetta joka kerta ja silloin me toivotetaan toisemme helvettiin. Silloin Jamppakin on aika lyhytpinnainen. Silti se on ensimmäinen ihminen, jonka kanssa olen uskaltanut riidellä ihan oikein. Sen kanssa olen tasavertainen eikä se nujerra mua, vaikka sanookin takaisin. Se ei koskaan lyö vyön alle. Riitojen jälkeen me

sitten seuraavana päivänä etsiskellään toisiamme ja jälleen näkemiset on hohdokkaita. Kujjerrellaan kuin kyyhkysel ja ollaan taas helvetin onnellisia. Painutaan jonnekin kutemaan eikä välitetä muista.

En ole kertonut Jampalle pakkomielteistäni, mutta ehkä jonakin päivänä kerron. Sitten, kun se asia ei enää tunnu pakolta. Sitten, kun se on päästänyt minut vapaaksi, eikä hallitse mua enää. On se ehkä vähän helpottanut, en pelkää sitä alituisen ja päähän mahtuu jotain muutakin välillä. Sen verran kuitenkin pelottaa, että pelkään retkahtavani jonain päivänä. Ja täältä mun on päästävä pois, koska täällä on kynnyks liian matala ja täällä mua muistutetaan niistä mustista hetkistä jatkuvasti. Tällä kertaa en kuitenkaan aio lähteä ovet paukkuen, koska silloin takaisin tulokin on aina varmempaa. Ei. Tällä kertaa lähden sillä mielin, että kaikki entinen jää taakse. Emäntäkin, vaikka se sanoo tarvitsevänsä minua. Vaikka päässä pyöriikin usein ajatus, että mun pitäisi pysyä sen tukena, en kuitenkaan voi jäädä. Tässä on kyseessä mun elämä ja lähden harkiten ja surullisena, koska takaisin en tule enää koskaan. Vaikka olenkin vielä epävarma raakile, tästä asiasta olen ihan varma. Ja jos Jamma välittää minusta, niin kuin se sanoo, se lähtee mun mukaan.

*

Se kävi helpommin kuin osasimme ajatella. Me saatiin kylältä kahden huoneen ja keittokomeron asunto parin kuukauden jonotuksen jälkeen. Jamma on ollut epäilevä tuomas, joka pelkää että me ei pärjätä vuokrien ja velkojen vuoksi, koska mullakaan ei vielä ole töitä. Minä en epäile patkääkään. Meidän rahat kyllä riittää, sillä minusta on tullut pihistämisen vuoksi oikein finanssinero. Totta kai mun pitää mennä töihin, jos me joskus meinataan omakin asunto saada, mutta tällä hetkellä asiat on hyvin näin. Mulla on mahtava kämppekaveri ja syön nykyään kuin normaalit ihmiset. Voiko ihminen sen enempiä toivoa? Haalasin kotoa vanhoja verhoja ja mattoja ja muutamilla uusilla huonekaluilla me ollaan saatu asunto aivan upeaksi. Voi sanoa, että kotini on linnani eikä täällä mua määräile eikä kyttäile kukaan. Saan järjestellä ja touhuta niin kuin haluan, Jamma on antanut mulle vapaat kädet ja sanoo vain, että sinä ne hommat hallitset paremmin.

Emäntä piipahtaa toisinaan, sekin on alkanut piristyä. Se sanoo, että kaikki jättivät sen, kun sillä oli vaikeaa ja olihan se loukkaantunut. Olisin kyllä halunnut kysyä siltä,

että mitä muuta sinä oot tehnyt kuin jättänyt meidät yksin. Että kaikessa huolehtivaisuudessaankin se on jättänyt yksin. Olisikohan se ymmärtänyt?

Jampan kanssa meillä pyyhkii entiseen malliin. Tapellaan joskus viikonlopulla railakkaasti ja viikot kuherrellaan. Se rutistelee mua ja puristaa ohi kulkiessaan tissistä, mutta missään vaiheessa se ole tuntunut ällöttävältä. Oikein ihmettelen itseäni. Kun aamulla herään sen vierestä, mun ei ensimmäisenä tarvitse hermoilla ja ajatella, että miltä näytän ja mitä sanon. Sen kanssa on niin helppo olla, kun se ei odota multa mitään. Antaa mun olla se, mikä olen. Ja minä olen muuttunut. En enää joka hetki ajattele syömistä. Teen meille ruuat ja me syödään säännöllisesti ja olen lihonutkin vähän, mutta enää se ei haittaa. Se ei vain enää ole maailman tärkein asia. Onkohan musta tulossa verkkarinpitäjä? Ihmisiä minä pelkään vieläkin, mutta en enää vihaa niitä. Enemminkin olen vain surullinen, kun tarkkailen niitä. Kuinkahan moni ihminen joutuu läpikäymään oman helvettinsä oppiakseen ymmärtämään itseään ja elämää. Päästäkseen kokemaan sitä onnea ja helpotusta, mitä minä saan nyt kokea. Oppiakseen rakastamaan sitä tunnetta, että uskaltaa katsoa toista ihmistä alastomanakin silmiin. Se on huima tunne.

*

Viime yönä heräsin taas siihen, että nyyhkytin. Jamppa nukkui vieressä levollisesti, se ei tiedä näistä mun painajaisista. Olen nähnyt jo monta kertaa samanlaista unta. Että Jamppa jättää minut. Että se yksi kaunis päivä vain kerää kampeensa ja sanoo, että kaikki on ohi. Joka painajaisen jälkeen mulla on yhtä paha olo, vaikka herättyäni tajua sen olleen vain unta. Samanlaisia painajaisia näin aikaisemmin joskus isästä. Ja heräsin samalla tavalla kurkku kipeänä, kun olin nieleskellyt unessani itkua ties miten kauan. Olen nykyään usein miettinyt isäntää ja niitä sen tempauksia ja tosinaan huomaan kauhukseni, että toimin samalla tavalla kuin sekini. Vaikka miten inhosin sitä. Nyt olen ymmärtänyt myös sen, että miksi se aina arvosteli emäntää ja käyttäsi sen tekemisiä. Se oli kateellinen ja ennen kaikkea mustasukkainen. Me ei vain Katin kanssa sitä ymmärretty ja pidettiin sitä vain vittumaisuuden huippuna. Miten paljon helpompi meidän olisikaan ollut ymmärtää sitä, jos me oltaisi tiedetty, että se ei ole tahallaan ilkeä. Mutta eihän meillä sellaisista puhuttu. Mustasukkaisuus ja kateus olivat asioita, jotka olivat lapsellisia ja kypsymättömiä. Tunteita, joita aikuisessa ihmisessä ei olisi

saanut olla. Se yritettiin haudata puhumattomuudella niin kuin kaikki muutkin kielteiset tunteet. Mutta nepä eivät kuolleet, ne olivat sitkeästi olemassa, kytivät pinnan alla ja odottivat hetkeä jolloin saisivat valepuvussa iskeä paha aavistamattomien kimppuun. Nyt olen ymmärtänyt tuon kaiken, kun itse olen samassa jamassa ja tiedän, miten tuskallista se on. Tähän asti olen nähnyt, mitä se tekee kohteelle ja muille ulkopuolisille, nyt tiedän mitä se tekee sille, joka ne tunteet joutuu läpikäymään.

Se on hirvittävä tunne. Kun Jamppa on joskus pitempään poissa, alan heti miettiä, että kenen luona se on. Sen ei tarvitse kuin äitinsä luokse mennä ja minä olen varma siitä, että enää se ei välitä minusta. Että sen äiti on sille tärkeämpi kuin minä. Se on älytöntä ja typerää, mutta mulle totta enkä voi sille mitään. Asioiden älyllistäminen ei tunnu riittävän. Jampan pitäisi koko ajan olla mun vieressä ja ylistää vain mua, että kokisin olevani rakastettu ja tarpeeksi hyvä. Ja sittenkin vielä jää epäilyksen siemen itämään. Vihaan sitä tunnetta, sillä siihen ei auta mitkään selittelyt. Inhoan itseäni, kun epäilen Jamppaa ja kuulustelen sitä ja teen senkin elämän helvetiksi, mutta samalla tämä kaikki on antanut mulle oivalluksen.

Tätähän se oli. Tähän samaan avuttomuuden, huonommuuden ja pelon tunteisiin perustui ne riidat, joita me Katin kanssa jouduttiin kuuntelemaan. Ja kuinka ylivoimainen vastustaja oli äiti, joka ei tällaisten tunteiden olemassa oloa halunnut edes myöntää. Nyt olen tajunnut sen, miten peloissaan ja hätäntynyt on ihminen, joka huutaa rakkautensa perään ja me pidettiin isää vain inhottavan diktaattorina, joka oli vain tahallaan ilkeä ja pirullinen. Nyt olen itse samanlainen, yhtä inhottava, kun epävarmuus ja epäluulo kasvavat tarpeeksi suuriksi. Ne on ilkeitä tunteita, jotka eniten loukkaavat niiden kokijaa. Jamppa yrittää selittää ja tyyntytellä, mutta ei ne auta kuin hetkeksi. Kun se on töissä, nuuskin sen vaatteet ja pengon sen taskut ja tavarat jotta saisin vahvistuksen omille epäilyilleni. Joka ikisen puhelinnumeron se joutuu mulle selittämään ja silti vielä tarkistan ne. Olen kuin kuumeessa, kun mietin, miten se tapaa naisia joka paikassa ja puhuu niiden kanssa. Ei se saisi puhua muiden kuin mun kanssani. Tämä on hullua, tämä on älytöntä, tämä on helvetillistä eikä tällaista kukaan kestä eikä jaksaa loputtomiin. Kun kohtausta tulee, lähdän joskus pois mitään puhumatta ja kävelen kävelen kävelen jonnekin hiton kauas ja puren hammasta ja lasken kymmeneen ja sataan ja tuhanteen ja rukoilin puristan kädet nyrkkiin ja odotan ja toivon ja yritän ymmärtää itseäni ja antaa itselleni anteeksi ja pyydän että minun ei tarvitsisi loukata sitä ihmistä jota rakastan maailmassa kaikista eniten. Joskus onnistun ja tulen hieman tyyneämpänä takaisin, mutta on se peto yhä siellä. Se on olemassa ja vaanii, että milloin saa otteensa niin vahvaksi, että saa minut käyttäytymään ala-arvoisesti ja satuttamaan

maailman rakkainta ja hyvintä ihmistä. Mutta minä uskon. Uskon, että se loppuu ja minulla on vielä voimia nujertaa se edes hieman tasavertaisemmaksi. Minä uskon, koska olen selvinnyt pahemmastakin ja elän vielä tälläkin hetkellä.

Mun syömiseni on luultavasti jo ihan normaalia. En enää vihaa enkä rakasta sitä. Nälkä on menettänyt merkityksensä. Tunnen olevani vahvoilla ja se on uskomaton tunne. Me käydään joskus nakkarilla ja voin mutustella hampurilaisen kuin normaalit ihmiset, ilman että tuntisin retkahtaneeni. Kun aikaa vain kuluu tarpeeksi, aion kertoa siitä myös Jampalle. Siitä kapinasta, jota kävin sekä ulospäin maailmaan että sisälle päin omaan itseeni. Kaipuustani lapsuuteen ja ainaisesta vankina olon tunteesta. Siitä, kuinka vangitsijoina olivat himo, rakkaus, moraali, asenteet ja niiden kiihkeästä kamppailusta mun kehossani ja kehostani niin, että enää en tiennyt, kenelle se kuuluu. Ja siitä, miten vaarallinen voi olla sellainen illuusio rakkaudesta, jonka takia ihminen alkaa muuttaa itseään. Joka ei perustu muuhun kun harhakuvitelmiin ja virvatulien perässä juoksemiseen. Oletuksiin ja oletuksien mukaan muokkautumisesta. Miten sellaiseen suohon saattaa upota ja kadota ja miten sillä tiellä on opeteltava vihaamaan kaikkea, jotta kestäisi. Mun vihani oli silmitöntä ja kohdistui kaikkeen ja kaikkiin, mutta koska en uskaltanut sitä näyttää, mun piti vihata sitä ainoaa, jota uskalsin. Omaa itseäni ja omaa kehoani. Kerron sille joskus siitä inhosta, mitä tunsin itseäni kohtaan. Puhun sille siitä iljettävästä otuksesta, jolle ei mikään riittänyt. Jonka piti tyydyttää itseään jatkuvasti ja koko ajan, joko sielua tai ruumista. Kaikilla tavoilla, joilla pääsi pakoon tätä elämää ja tätä päivää. Ja miten en ymmärtänyt yhdistää asoita, isän ja äidin varjoja omaan elämääni. Pentu vain yksinkertaisesti rakastaa sokeasti ja etsii virheet mieluummin itsestään kuin rakkaistaan. Minäkin vain aina ajattelin, että mulle on suotu mahdollisimman hyvät puitteet ja kehittymisen mahdollisuudet ja mun olisi pitänyt olla täydellinen, jotta en olisi töpeksinyt niitä mahdollisuuksia. Maksoin velkaani niille, tein niiden pahoinvoinnista omani, koska ne rakastivat mua ja luottivat minuun ja elättivät suuria toiveita mun suhteeni.

Mulla on vielä melkoinen kynnyks harpattavaksi, ennen kuin tajuan kaiken. Mutta kaipuulleni lapsuuteen en ehkä koskaan voi mitään. Se on olemassa ja pysyy samalla tavalla kuin nykyisyyden hyvä ja paha minussa. Ne on minussa kiinni, minuun kirjoitettuja. Ehkä mun kaikkea tarvitsekaan oppia hyväksymään, jos opin vain ymmärtämään.

Sinä iltana kodin ikkunassa lepattivat kynttilöiden liekit. Emäntä on aina rakastanut kynttilöitä. Kun me oltiin pentuja, se teki arjesta juhlan vain laittamalla kynttilät palamaan. Oli satanut lunta ja sen kauniimpaa joulusta maisemaa ei olisi voinut toivoa. Seisoin hetken pihalla ja vedin raikasta talvi-ilmaa keuhkoihin. Halusin vain olla siinä hetken, ennen kuin menen sisään. Kopistelin jalkoja lumesta ovipieleen ja emäntä raotti ovea. Ai, tulit hakemaan niitä tavaroita, se sanoi ja kertoi pakanneensa jo osan valmiiksi. Se tahtoi kahville ja minä kävelin lämpimään, kahvintuoksuiseen keittiöön. Tunnelma oli riipaisevasti samanlainen kuin joskus ennen. Silloin, kun me sydämet läpättäen odotettiin joulupukkia ja ihmeteltiin, että mihin se isä katosi. Silloin, kun me ei vielä vaistottu, mikä määrä luurankoja kaapeissa vaani. Tuli yhtä aikaa hyvä ja paha mieli. Tuntui, että kun saisi jäädä keittiön kiikkutuoliin vain istumaan ja odottamaan. Sulkea silmänsä ja kuvitella, miten portaista alkaa kuulua kolinaa ja tuttu pärekori ilmestyy oven väliin.

- Ootko nyt aivan varma, että tiedät mitä teet. Ettei sun tarvi jälkikäteen katua sitä, että ryntäät asumaan melkein vieraan ihmisen kanssa? Se toisen kanssa oleminen ei ole mitään kotileikkiä, vaikka alussa tuntuisi miten ihanalta. Minä sen tiedän. Minä elin isän kanssa kolmekymmentä vuotta enkä vielä oppinut sitä tuntemaan. Toivon vain, ettei sulle käy samalla tavalla. Oot vielä niin pentukin.

- Minä oon kuule kaksikymmentäyksi ja toiset mun ikäiset on jo naimisissa ja niillä on jo kakaroitakin. Sinä et vain ilmeisesti pidä mua koskaan tarpeeksi vanhana päättämään mun omista asioista.

- Se on kuule niin, että kun tarpeeksi kauan elää ja kokee, jotain oppiikin. Enkä minä halua, että sun tarttee kokea niitä samoja huonoja asioita, mitä minä oon kokenut. Eläimetkin suojelee pentujaan, vaikka joutuvat joskus tekemään sen kovalla kädellä. Joko sinä muuten oot päässyt siitä hullusta kalorinlaskemisvimmasta, kun uskallat pipariakin ottaa? Älä hymähtele, se on aivan totta ja ollut ihan hullua. Ihmisestä ei ole kuin puolet jäljellä enää verrattuna siihen, mitä olit muutama vuosi sitten. Vaikka täytyy myöntää, että oon minä ollut vähän kateellinenkin. Mulla ei nuo laihdutukset oo koskaan onnistuneet. Mutta kohtuus sun olisi pitänyt tajuta, ei kehitysiässä saisi tuolla tavalla laihduttaa. Et sinä vain enää vuosiin oo mun sanomisistani piitannut.

- Et nyt aloittaisi tuota marttyyrin valitusta. Se ärsyttää.

- Minun sanomisetko ne ärsyttää. Entä isä? Kumma, että teillä oli niin kauheita riitoja, vaikka te ootte aina olleet niin samanlaisia. Kyllä kai tässä talossa on ainakin osattu

toisten ärsyttämisen taito. Isäkin viinapäissään. Miten se osasikin olla niin ilkeä. Ja selvin päin niin hiljainen ja kiltti mies.

- Ajattelitko sinä koskaan, että milloin ja minkä takia se aloitti sen kaappijuopottelun? Jos sillä olisi mennyt tässä kodissa hyvin, ei kai sen olisi tarvinnut siihen viinaan turvautua?

Niillä on juoppous sukuvikana. Siinä sisarusparvessa on useampikin kaappijuoppo. Toivottavasti se ei teille periydy. Sinusta minä en oo huolissani, mutta Kati on toinen juttu. Se tuli taas eilen kimpsuineen ja uhkasi lopettaa sen kurssin. Haisi viinalle ja sillä oli musta silmä. Joku hamppi sitä oli tuomassa ja sitten ne illalla lähtivät tästä jonnekin. En tiedä mihin, ei sanoneet. Rahaa sille piti taas antaa. En minä ymmärrä, mitä sen kanssa tekee, se ei tunnu ikinä aikuistuvan. Nyt se on ollut yön poissa ja on sentään jouluaatto.

- Jos se on isännän luona? Sillähän on kirkolla kuulemma tilava boksi.

- Oon minä siellä käynyt, kun vein verhoja ja siivosin samalla. Eikä sunkin pitäisi käydä? Edes nyt, kun on jouluku?

- Antaa nyt olla. Ehkä ensi jouluna sitten. Katia mun kyllä pitäisi tavata.

- Usko vaan, siellä se on isällä. Niillä tuntuu tätä nykyä pyyhkivän hyvin, onhan niillä yhteinen harrastus. Tisuttelevat siellä ja arvostelevat minua.

- Eikö siihen sun mielestä oo mitään aihetta?

- On totta kai. Mun vikahan se on, että kaikilla menee huonosti.

- Et ottaisi tuota asennetta. Ajattelepa ihan oikein. Miksi sinä luulet, että isäntä alkoi juomaan? Miksi siitä hiljaisesta perheenisästä tuli sellainen diktaattori ja sekopää. Ei sen luonnolle sopinut yhtään se hillerimäisyys, mutta jos se ei vain muuta osannut. Ajattelitko koskaan, millaiseksi nollaksi sen tunsit itsensä sun rinnalla? Ja oli niin hiton mustasukkainen, kun yhtäkkiä päätit jättää kotihommat ja aloit ravata kokouksissa ja harrastuksissa. Eikä se halunnut yhtään sellaista. Ei se sopinut ihmispaljouden sekaan eikä se halunnut olla esillä. Se ei voinut seistä sun rinnalla, kun se olotila oli sille niin vieras, mutta ei se olisi halunnut päästää sua yksinkään, kun pelkäsi, että vieraannutte ja sinä löydät jotain korvaamatonta siitä uudesta elämäntyylisestä ja uusista ihmisistä. Jotain sellaista, mitä se ei pysty sulle antamaan. Jotain, mikä oli mahdollisesti parempaa kuin hän. Minä en ymmärrä, miten noin erilaiset ihmiset on alunperinkään menneet kimppaan. Isä on vain aina halunnut hissutella kotona ja oli tyytyväinen pieniin asioihin. Sulla on aina ollut jumalaton vimma olla hyvä ja mieluummin vielä paras. Ootko sinä koskaan todella tuntenut isää? Edes halunnut tutustua?

- Miksi sinä mulle mesoat? Mikset mene isältä kysymään, onko se halunnut tuntea mua?

- Kyllä minä vielä joskus kysynkin. On vain hullua ajatella, että julkisivun vuoksi pidetään yllä riitaisaa avioliittoa ja vedetään avuttomat pennutkin siihen mukaan. Muistatko sitä, miten me Katin kanssa pienenä pelättiin sotaa ja oltiin niin hiton tyytyväisiä siihen, että oltiin itse turvassa. Me ei osattu ajatella, miten lähellä se sota meitä oli. sellainen monta vuotta kestävä pommitus, jossa sotilaat olivat keskittyneitä tuhomaan toisensa, mutta huomaamattaan ampuivatkin siinä viattomia sivullisia. Enkä ole edes vakuuttunut siitä, tapahtuiko se huomaamatta.

- Et kai sinä väitä, että me oltaisi tahallaan haluttu teille pahaa? Kyllä sinä kuule tuut toisiin ajatuksiin sitten, kun sulla on omia lapsia.

- Voit olla oikeassa, mutta teidän keinot olivat ala-arvoisia., siitä ei pääse mihinkään. Sinäkin yritit aina vedota omaantuntoon, niin että oon kantanut syyllisyyttä joka helvetin asiasta. Siitä, että oon vain tavallinen ihminen, jolla on omat viat ja puutteet. Mun ois pitänyt olla nero ja pyhimys, jotta sinä olisit ollut tyytyväinen. Enkä tiedä, olisiko sekään riittänyt.

- Tuo liioittelu on niin tyypillistä sua. Sinä oot aina hyppinyt äärimmäisyydestä toiseen. Sulle ei itselle riittänyt mikään keskiverto. En minä omasta mielestä oo vaatinut liikaa. Ihan niitä normaaleja asioita. Että lapset käyvät kunnialla kouluna ja saavat hyvät ammatit, kun kerran kykyjä on. Samalla tavalla kaikki vanhemmat kannustavat lapsiaan ylöspäin.

- Miksi ylöspäin. Eikö rinnalla oleminen olisi riittänyt?

- Siksi, koska minä oon kokenut sen, miltä tuntuu kulkea kunnalla leimalla varustetuissa kampeissa ja olla ikänsä puolustuskannalla sen vuoksi, että ei ole syntynyt kultalusikka suussa. Siksi, että mun on pitänyt ansaita olemassaoloni tekemällä ja suorittamalla ja työllä jo pikkupentuna. On pitänyt ansaita oikeus olemassa oloonsa, jotta pärjäisi ja olisi yhtä hyvä kuin muut. Ei kuule ollut mitään hääviä enkä halunnut, että mun pennut joutuu siihen samaan ja sormella osoitettaviksi. Isä ei sitä koskaan ymmärtänyt. sen kotona elettiin siihen malliin, että äiti hääräili hellan ympärillä ja hoiti lapsia. Se sai olla äitinsä sylissäkin ja sitä en minä saanut koskaan kokea. Olin vain yksi suu äidin leipäjonossa ja hyvä vain, jos olin hyödyllinen. Minä halusin, että mun lapset saa jotain parempaa. etkä sinä voi väittää, etteikö teistä olisi huolehdittu tai ettei teitä olisi kannustettu.

-Oot sinä pessyt ja paikannut, syöttänyt ja juottanut, mutta ootko sinä koskaan todella rakastanut ketään meistä? Rakastanut sillä tavalla oikein, ilman ehtoja, mistään muusta välittämättä kuin siitä, että ihanaa että tämä olento on syntynyt. Kyllä sinä saatoit taputtaa pääläelle, kun me oltiin pienenä niin helvetin kilttejä ja kunnollisia ja kerätty

pisteitä sanomalla ventovieraille ihmisille päivää. Mutta silloinkin sinä pidit aina välimatkaa. Sun sisälle, ei edes sun lähelle meistä päässyt kukaan.

- Et sinä noin voi sanoa. Totta kai äiti rakastaa lapsiaan, mutta vaikea mun oli muuttaa sitä, miksi olin itse kasvanut. Kuka voi käyttää sellaisia taitoja, joita ei ole oppinut? Eikä elämä voi olla liian siirappinen, koska maailma on kova ja ihmisellä pitää olla jonkinlainen suojamuuri ja panssari sitä vastaan.

- Ja sen takia minä jouduin hyppimään äärimmäisyyksiin, jotta pääsin eroon niistä sun keskiverroistasi. Mun piti saada ne sun keskivertotaputukset ja keskivertosilitykset pois itsestä. Olisin niin halunnut, että olisit rutistanut ja halannut kunnolla. Niin, että henki olisi salpautunut. Että joskus olisi nähnyt ja kokenut sen, että sinäkin olet vain tavallinen ihminen. Pieni, yksin heikko ja halauksen nälkäinen. Sinä et vain koskaan huomannut sitä. Etkö sinä halunnut huomata?

- Mikset sinä sanonut sitä koskaan? Ja miksei isä pyytänyt apua, jos se tunsu olonsa sellaiseksi kuin sinä väität. Teistä vain tuli niin umpimielisiä ja piikikkäitä, että minä aloin pelätä teitä.

- Sinäkö pelkäsit mua? Vaikka olit mun äiti ja aina vahvemmillä. Aina sun varjosi on häilynyt mun pääni yläpuolella. Ei se koskaan jättänyt mua rauhaan tai päästänyt mua vapaaksi. Silloinkin, kun me alettiin Katin kanssa kulkea kylillä, sun varoittavat silmät seurasivat mua joka paikkaan. Kun muut opettelivat seurustelemaan, sun katse muistutti mua siitä, että se ei ole sopivaa. Se ei sopinut kilteille tytöille.

- Mutta minä halusin suojella sua. Ettei tapahdu mitään peruuttamatonta vahinkoa.

- Mikset sano suoraan, että pelkäsit mun saavan huonon maineen ja vaikka pamahtavan vielä paksuksi? Että pelkäsitte molemmat meidän kaatuvaan joka jätkän sänkyyn, vaikka minä vannoin olevani luottamuksen arvoinen. Ja miksi nuoruudesta ei saisi nauttia silloin, kun sen aika on?

- Siksi, että naisen mieli ja keho kulkevat käsi kädessä ja ovat aina alttiina kärsimyksille.

- Mutta ei se riitä, jos sinä sanot, että älkää tehkö niin kuin minä teen, vaan tehkää niin kuin minä sanon. Minä halusin itse tuntea ja kokea ja tehdä omat virheet ja oppia niistä jotain. En minä halua elää sun kauttasi. Minä olen minä ja mulla on oikeus elää oma elämä, vaikka sitten miten haluaisit suojella. Etkä sinä koskaan sanonut asioista suoraan, vaan vihjailit aikuistumisen iljettävyyksistä niin, että aloin vihata omaa kehoani, koska siitä tuli naisen keho. Eikä teistä kumpikaan näyttänyt kestävänsä sitä, että me kehityttiin naisiksi. Meidän olisi pitänyt hypätä lapsuudesta suoraan, aikuisuuteen, se välivaihe oli sietämätön teille kummallekin.

- Se oli, mutta ei sen vuoksi, kuin luulet. Ei se teidän kehoistanne johtunut, vaan teidän mielistänne. Ette te enää olleet niitä kilttejä pikkutyttöjä kuin aikaisemmin ja kaikki, mitä me yritettiin, joutui kyseenalaiseksi. Te ette enää antaneet meille mitään arvoa, eikä sellaista jaksa. En minä ja isä ehkä vielä vähemmän.

- Ja sitten päätit jättää meidät yksin, vaikka me oltaisi tarvittu sun mallia ja esimerkkiä naisena. Painoit hissun kissun oven kiinni ja lähdit maailmaa parantamaan, vaikka koko maailman murheet painoi juuri meidän niskassamme.

- Tehän ette halunneet apua! Vai onko se sun mielestä avunpyyntö, kun yritin lähestyä ja mulle vain sanottiin, että mitä se sulle kuuluu ja painu helvettiin! Sano, onko se? Onko se?

*

- Anna olla, älä itke. En minä syytä sua, kai sinä teit niin kuin pystyit tekemään. Joskus tulee vain tunne, että haluaa puhua asioista kunnolla ja mulla on oikeus vaatia sitä, koska oon jo aikuinen. Syyllisyyttä minä en halua kenenkään kannettavaksi, sitä on tässä talossa raahattu aivan liikaa. Haluaisin vain, että tajuat sen, miten rakkauden ja hyvää tarkoittavuuden nimissäkin voi tehdä tuhoa. Jos rakkauden nimissä odotetaan ja vaaditaan ja jos se ei anna erehtyä, se ei voi olla rakkautta.

Samaa itsenäistymiskamppailua se kävin minäkin, se oli mulla vain niin myöhäistä kamppailua. Te nykyajan naiset saatte kaiken paljon aikaisemmin kuin me. Kun huomasin, että te ette enää ole pikkutyttöjä ettekä näytä kaipaavan mua, ajattelin että mullakin on vihdoin oikeus tehdä sitä, mitä haluan. Oliko se väärin? En minä kuolemaani asti halunnut olla vain hellan ääressä ja kun väititte, ettette enää tarvitse minua, ajattelin, että mun aika oli nyt tullut.

- Jos sinä todella olisit ajatellut mun käyvän itsenäistymiskamppailua, olisit voinut liittyä meidän yhteiseen rintamaan. Me oltais voitu yhdessä taistella. Mutta sinä oot aina halunnut tehdä kaiken yksin.

- Minä olin vain tottunut siihen. Isä on ollut kiltti, mutta ehkä liian pehmeä tosipaikan tullen. Minä oo aina ollut automaattisesti se likapyykin selvittäjä. Isästä ei sellaiseen ollut, se ei halunnut liata käsiään.

- Mutta ei kai sekään voinut ehkä itselleen mitään.

- Ota huomioon, että se on mies ja oikeutettu kantamaan kultaista kruunua ja tekemään

asioita jo yksistään sen vuoksi. Silti sen luonteella loukaannutaan niin hirveän pienestä. Aivan olemattomista asioista, vihjailuista ja äänenpainoista ja mun on täytynyt ikäni kuunnella, kun mulle sanotaan päin naamaa. Olin sitten kotona, töissä tai missä hyvänsä, aina on saanut taistella olemassaolonsa puolesta ja sen puolesta, että on sattunut syntymään naiseksi.

- Sen takiako sulle oli niin vaikeaa se, että ainoa poika kuoli ja jäljelle jäi vain kolme vaivaista tyttölasta? Pelkäsitkö sinä sitä, että niistä ei koskaan tule mitään sen vuoksi, että ne on tyttöjä?

- Pelkäsin! Pelkäsin niin hirveästi sitä, että teitä riistetään ja raadellaan tyttöinä, koska olin itse sen kokenut! Ja mua hirvitti katsella teitä, koska te olitte perineet isänne luonteen. Miehinä sellaiset vielä pärjää, koska ovat saaneet onnen syntyä miehiksi, mutta naisina sellaiset murskataan ja muserretaan. Naisen ei saa olla liian heikko eikä herkkä. Siitä tulee joko hullu tai huora.

- Ja meidän olisi pitänyt väkisin muuttaa itsemme, jotta sun ei olisi tarvinnut pelätä oman maineesi puolesta? Sitähän se on ollut. Oman itsetunnon pönkittämistä.

- Jos sinä niin haluat asian ilmaista, niin siitä vaan. Mun mielestä me vain kannustettiin teitä ja toivottiin teille parempaa. Kyllä me päällisin puolin koetettiin pitää perhe koossa ja asiat kunnossa.

- Mikä tarkoittaa sitä, että viimeiseen asti näyttelitte ja petkutitte meitä? Luuletko sinä, että pentujen petkuttaminen onnistuu? Luuletko sinä, että me selvittiin siitä kuivin jaloin? Ei kuule onnistu sellaisten kohdalla, jotka työkseen tarkkailevat ja opettelevat lukemaan pienimmätkin otsan rypistyksen.

- Ja sinäkö väität, että olisit talttunut otsan rypistyksestä? Sinä, jonka rinnalla Mervi ja Armi olivat kuin pumpulia. Ne sentään uskoivat kohtuudella, kun niiden vanhemmat käskivät. Sinuun ei tepsinyt mikään. Aina sinä teit niin kuin halusit.

- Koska mun oli pakko, jotta olisin päässyt vapaaksi! Silti se ei koskaan onnistunut, sun paheksuva ilmeesi seurasi mua joka helvetin paikkaan. Ja yllytti kapinoimaan aina vain enemmän ja enemmän. Sun ainainen ylivoimaisuutesi sen teki. Ja se, että en koskaan tuntenut olevani tarpeeksi hyvä juuri teidän lapsesenne. Mun oli pakko hypätä toiseen äärimmäisyyteen, koska vihasin keskivertona olemista.

- Ei kai siinä mitään pahaa ole.

- Sinä kyllä sanot niin, mutta ilmeet ja ääni kertoo toista. Sun silmäsi saa loistamaan vain se, jos onnistuu olemaan hyvä. Ja mieluummin vielä paras. Silloin sinä vasta näytit sen, että sittenkin hyväksyt. Rakastamisesta en edes puhu mitään.

- Jos sinä tietäisit, kuinka harvoin minä olen edes kuullut koko sanaa, ehkä ymmärtäisit.

- Tätä itkemistä minä oon kyllä saanut tehdä. Ja sinäkin seisot siinä kuin tuomion enkeli.
- Kyllä minä ymmärrän, mutta sun keinojasi ja teidän keinojanne en hyväksy. Mikset sinä repäissyt itseäsi irti siitä menneisyydestä, koska se ei ollut hyvä? Miksi sinä siirsit sen meidän kannettavaksi? Sinä olisit siihen kyennyt, koska olet aina ollut niin helvetin vahva.
 - Etkö sinä tajua, että minun vahvuuteni on juuri siinä? Siinä kovassa koulussa, jonka olin käynyt. Mitä sitten, jos olisin sen polkenut jalkoihini? Se kova koulu kun selkäytimessä, ei sitä pääse pakoon. Eikä se tule onnistumaan sullakaan.
 - Minä aion onnistua siinä, vaikka mulla menisi se toteuttamiseen koko elämä. Tämän iljettävän valheellisuuden ja salailun ketjun on katkettava.
 - Niin minäkin aikoinani ajattelin. Että minä teen maailmasta paremman paikan ja tarjoan lapsilleni sitä, mitä en itse koskaan saanut. Turvaa ja huolettomuutta, eikä aina vain työtä, työtä ja velvollisuuksia. Ja nyt minut on kuitenkin pantu syytettyjen penkille sen vuoksi, että olen yrittänyt parastani ja yrittänyt tehdä heistä kunnollisia ja vahvoja kestäämään tätä elämää. Olen tehnyt sen, minkä olen kyennyt. Tämä ei ole oikeudenmukaista.
 - Sinä yritit tehdä meistä voimakkaita ja mun rimani nousi niin korkealle, että pelkäsin aina ja jatkuvasti, koska se nousi koko ajan. Ja salaa minä säälin sua, koska ajattelin, että jos sinä sisimmässäsi kuitenkin näyttelet ja pelkäät yhtä paljon kuin minä. Sitten mulla tuli tarve suojella sua.
 - Suojella? Miltä sinun piti minua suojella?
 - Vaikeuksilta. Ikäviltä asioilta. Katiltakin, kun se töpeksi asioissaan. Kun se ryyppyreissuillaan särki sun ostamat kampeet tai kirjoitti lintsanneensa kaksi viikkoa koulusta. Silloin, kun se viinakaupan kulmilla norkoili ja kärkeä viinaryyppyjä. Silloin, kun sinä et tiennyt puoliakaan siitä, mitä se puuhaili. Silloin, kun sinä istuit kokouksissa päättämässä tärkeistä asioista. Minä annoin sille rahaa ja vannotin, että ei puhu kotona mitään.
 - Tuo on vyön alle lyömistä. Miksi minulle ei sanottu? Te vain panitte aina vastaan kaikessa enkä minä voinut teille mitään. Te panitte kovan kovaa vastaan ja minä luovutin, koska en jaksanut taistella teidän kummankin kanssa. Teidän kovanne oli kovempi kuin minun. Ja minulla tuli tunne, että mun pitää päästä pakoon. Pakoon teitä kaikkia. Ei yksi ihminen voi määrättömästi yrittää. Ei se jaksu yksin. Kaikki keinot loppuvat ennen pitkää, jos vastassa on yhtä kova muuri kuin mulla. Ja isähän ei halunnut puuttua ikäviin asioihin. Se kyllä mielellään otti kiitokset ja halailut vastaan, mutta vaikeina aikoina sen voimat loppui alkuunsa. Vastuuta se ei jaksanut kantaa. Ei

teistä eikä mistään muustakaan. Vaikeissa tilanteissa se on aina jättänyt minut yksin. Yksin syytettyjen ja parjattavien penkille.

- En minä halua sua syyttää. Kyllä minä uskon, että parhaasi sinä teit. Mun piti vain saada sanoa, mitä ajattelen. Älä nyt itke enää. Kyllä tämä tästä.

Sillä hetkellä tunsin itseni tyhjäksi ja mua säälitti katsella äidin itkuisia silmiä ja läikikkäitä kasvoja. Tuijotin keittiön ikkunasta omaa kuvaani, joka oli samannäköinen kuin äiti - kumara ja lässähtänyt. Nousin tuolista ja olin jo lähdössä, kun äiti vielä kysyi, että vihaanko minä sitä. En minä sinua vihaa koska sinä olit joskus minulle ainut ja rakkain ihminen maailmassa ja sun nauru oli sellaista mikä sai mun päivän paistamaan ja pilvet kaikkoamaan ja sun kädet oli se turva minkä koin ja sun tuoksu oli se maailman ihanin ja sun hyväksyntä jotain sellaista minkä vuoksi olisin vaikka koko maailman uhrannut eikä sellaisesta rakkaudesta pääse ikinä eroon ei yhden elämän aikana ja olet sinä yrittänyt parhaasi eikä sun tarvitse epäillä etten uskoisi.

Puin kiikkutuolin käsinjojalta takin päälleni ja otin äidin pakkaaman kassin käsivarrelle. Ne oli mun viimeisiä omia tavaroita, jotka mun oli tarkoitus viedä omaan kotiin. Päiväkirjat, vanhat lehtileikkeet, runovihko. Päällimmäisenä oli ruskea kirjekuori.

- Panin siihen muutaman satasen tupaantuliaislahjaksi kun en ole aiemmin sitä antanut, kun ajattelin että jos vielä tuut kotiin takaisin. Anteeksi epäluulo, kyllä minä uskon että pärjää ja toivon että onnistut. Ota ota vain kyllä minä selviän, kun oon tottunut selviämään.

Äiti sanoi sen varmasti, mutta ei se ylimieliseltä kuulostanut. Olisin halunnut mennä ja ottaa sitä kaulasta kiinni, mutta jokin pidätteli. Vaikka oli tyhjä tunne, en silti uskonut, että asiat ratkeavat yhdellä tai kahdella puhumisella. Mutta toivon se herätti. Siitä, että joskus mekin voitaisiin istua lähekkäin rinnakkain, samalla lähtöviivalla, katse samaan menosuuntaan. Ehkä.

Kävelin sitten tiehaaraan odottamaan linja-autoa ja vilkaisin perääni. Ikkunassa näkyi äidin hahmo, joka katseli minua. Se vilkutti kättä ja kynttilän valossa se näytti ihan enkelin hahmolta. Vilkutin takaisin ja jatkoin matkaani.

Sinne se jäi.

Yksin.

Mun äitini.

Kun pääsin tiehaaraan, siihen pysähtyi juuri auto. Mankka huusi täysillä ja autossa istuvat ihmiset mölisivät kilpaa musiikin kanssa. Sitten ovi avautui ja sulkeutui ja Kati ilmestyi ulos. Se horjahteli ja minut nähdessään se tuli lähelle. Se haisi vanhalta viinalta ja meikki sillä oli kuin suoraan reeperpaanilta. Mitä sanoo mun paras systerini, gud juul, se sanoi ja kikatteli. Auto hörähti ja kaasutti pois päin. Kati lähti hoippuroimaan kotia kohtia ja katulampun valossa katselin sen horjahtelevaa kulkua. Silloin äidin hahmo ikkunasta häipyi.

*

Joulu on ohi ja arki taas edessä. Jamma on töissä ja kuusenkoristeet pitäisi irrotella ja panna laatikoihin. Tämä on meidän ensimmäinen yhteinen joulukuusi. Vielä viimeiset nuuskauksen omenista ja pipareista, ennen kuin vien ne keittiöön. Ne eivät merkinneet minulle enää ruokaa. Ne olivat vain koristeita kuusessa. Kodikkaita ja todellisia. Mitään kiiltävää ja keinotekoista en halunnut kuuseen pistää, minun asioiden ja esineiden pitää olla aitoja ja kotoisia. Jamma katseli vähän kummissaan, mutta sanoi sitten, että tee niin kuin tykkäät. Sille joku kuusen koristeleminen ei ole tärkeää. Se sanoi, että on tyytyväinen, kun meillä on yhteinen joulu. Kun me mentiin aattoiltana nukkumaan, mulla tuli itku. Selitin Jammalle, että mulla on ikävä niitä turvallisia jouluja, joita joskus kuvittelin voivani viettää koko ikäni. En tiedä, ymmärsikö se. Se kyllä kuunteli, mutta jotenkin jäi sellainen tunne, että ei se sittenkään ymmärtänyt. Sillä itsellään ei ollut mihinkään ikävä, se oli aivan tyytyväinen meidän omaan jouluun ja omiin juttuihin. Ettei se muuta kaipaa. Se on ihana.

Olen nyt usein yksin kotona, kun Jamma on töissä ja olen paljon ajatellut tänä aikana. Olen miettinyt isää, äitiä, Katia ja tullut siihen lopputulokseen, että elämä on aika monimutkaista. Ja tunteet ovat vaarallinen juttu. Tällaisessa maailmassa, joka on suunniteltu järkevien ehdoilla eletäväksi, tunteiden mukaan eläminen voi muodostua melkoiseksi solmuksi. Enkä minä toki ole ainut, joka on jossain vaiheessa päätenyt umpisolmuun. Kun katsoo ympärilleen ja tarkkailee ihmisiä, huomaa että tavalla tai toisella ne on kaikki solmussa menneisyytensä ja oman historiansa kanssa. Ei siitä pääse kokonaan irti, vaikka miten yrittää. Se on kai vain jotenkin opeteltava ymmärtämään.

Minäkin voisin sijoittaa isän ja äidin sarjaan aivottomat paskiaiset, vittumaiset pyrkyrit ja silmänpalvojat, mutta onhan se totta, että mun parasta ne on kuitenkin ajatelleet. Surullista on vain se, että ne eivät keksineet oikeanlaisia keinoja ja mun piti sitten keksiä omalle pahoinvoinnilleni kanava, joka vei minut niin kauas maailmasta. Vieläkin olen siitä surullinen ja pelkään, että suru on asia, joka jää mun varjokseni. Vaikka saan miten siihen välimatkaa, mun on vaikea ajatella, että koskaan voisin olla mikään ilopilleri. Ja sitä yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä toisille on aivan elinehto, minä en osaa edes kaivata. Se asia on ilmeisesti myös opittava ajattelemaan siten, että en ole muiden kaltainen ja saan olla erilainen. Kai mulla on siihen oikeus.

Kun eilen istuin ikkunassa omissa haaveissani, ovikello soi ja alakerran naapuri tuli vauvansa kanssa käymään kylässä. Se sanoi, että halusi tulla käymään ja tutustumaan uusiin naapureihin, kun ovat vasta muuttaneet kauempaa eikä niillä ole vielä täällä tuttuja. Se kyseli kaikenlaista meidän joulun vietosta ja kertoi omastaan. Kerroin, että käytiin omien vanhempiemme luona ja loppuaika kuherreltiin kotona. Se sanoi olevansa äitiyslomalla ja minä kerroin sille meneväni viikon päästä töihin kylän koulun keittolaan tekemään sairausloman sijaisuutta. Mua hermostutti olla sen seurassa.

Keitin meille kahvit ja toivoin, että se lähtisi. Toisaalta kuitenkin toivoin, että se jäisi. Me istuttiin, juotiin kahvia ja se hyssytteli vauvaa sylissään. Minä hörpin kahviani kaikessa rauhassa, kun se yhtäkkiä tökkäsi vauvan mulle syliin ja sanoi, että pidä sinäkin vähän aikaa, että jos sullekin tulisi vauvakuume. Minä pitelin sitä kääroä kuin halkoa sylissä ja pelkäsin, että jos vahingossa vaikka pudotan. Se tuhisi tyytyväisen näköisenä ja nainen selitti muuttohommistaan ja miehensä reissuhommista. Sitä ei hermostuttanut pätkääkään, se jutteli kuin parhaallekin kaverille. Minä nuuhkin vauvan paljasta päälakea ja mun mielestä se tuoksui jollekin sellaiselle, mitä en koskaan ollut haistanut. Jollekin sellaiselle aivan ylimalaisen puhtaalle. Se oli ehkä parin kuukauden ikäinen, se sormet olivat vielä niin pienet ja hennot. Ne tarttuivat mun sormista kiinni ja puristivat. Menin aivan hiljaiseksi, mutta nainen ei pannut sitä pahakseen. Se antoi mun nuuskia ihan rauhassa ja tarttui itse lattialla lojuvaan lehteen. Onko munkin äiti joskus pitänyt mua tällä tavalla sylissään? Nuuhkinut ja ollut yhtä harras ja sanaton? Silittänyt sen päätä, pehmeitä hiuksia ja hyväillyt pyöreitä poskia? Puristanut pienen käden omansa sisään ja ihmetellyt sen samanaikaista voimaa ja haurautta? Ajatellut, että tätä ihmisen alkua pitää suojella ja vaalia? Mykistynyt pienen elämän edessä, koska siitä joskus vielä tulee suuri elämä? Onko se tehnyt ja kokenut niin?

*

Kyllä. Minä uskon, että on. Ja tällä hetkellä olen sanomattoman onnellinen siitä, että en hukkunut siihen oman epätoivoni mereen, vaikka olinkin jo syvällä. Olen myös helpottunut ja onnellinen siitä, että mun ei tarvitse enää vihata ja kadehtia jatkuvasti. Se silmitön viha on muuttunut suruksi. Suruksi sen vuoksi, että elämä heittää eteen tilanteita, joiden edessä voimakaskin on voimaton. Että asiat menevät usein omalla painollaan riippumatta siitä, millaiseksi itsesi muutat. Eivät ongelmat ratkea edes sillä, että heittäytyy itse uhriksi. Ei, vaikka miten haluaisi maailman paremmaksi. Elämää tulee kunnioittaa, koska siitä kerran on päässyt osalliseksi. Se on jotain ainutlaatuista, sen jokainen päivä ja jokainen hetki. Elää, olla, hengittää, tuntea, kokea. Siinä se. Aistia koko maailma ja kaikki, mitä se pitää sisällään. Minä en voi olla vielä varma siitä, jääkö pysyvästi pinnalle, vai vajoanko uudestaan. Mutta niin kauan kuin pinnalle pääsemiseen on toivoa, sitä kohti on vain kurotettava.

Repaleisenakin.